

JAARVERSLAG

PROOLEIDEN 2019

ONDERWIJS
MET AANDACHT
VOOR ELKAAR

Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden

Voorwoord	3	7	ICT	34	
1	Algemene informatie	4	7.1	Inleiding	34
1.1	Algemene gegevens	4	7.2	Scholing ICT-coördinatoren	34
1.2	Juridische structuur en governance	4	8	Financiën	35
1.3	Doelstelling en kernactiviteiten	4	8.1	Financieel beleid	35
1.4	Samenstelling directie en bestuur	4	8.2	Treasury	37
1.5	Code goed bestuur, organisatiestructuur en besturingsfilosofie	5	8.3	Toelichting exploitatie	37
1.6	Scholen en identiteit	7	8.4	Toelichting Balans	40
1.7	Bedoeling en strategie	7	8.5	Resultaatverdeling en vermogen	41
1.8	Beleidsuitvoering	9	8.6	Kengetallen	42
2	Raad van Toezicht	10	9	Continuïteitsparagraaf	43
2.1	Algemeen	10	9.1	Inleiding	43
2.2	Genomen besluiten in 2019	11	9.2	In- en externe ontwikkelingen	43
2.3	Thema's van de RvT PROOLEiden en de stichting OBSG Leiderdorp in 2019	11	9.3	Leerlingtellingen	44
2.4	Commissies Raad van Toezicht PROOLEiden en stichting OBSG Leiderdorp	11	9.4	Financieel toekomstperspectief	46
2.5	De samenstelling van de RvT in 2019	12	9.5	Aandachtspunten en risico's	51
2.6	Overzicht vergaderingen	13	9.6	Risicobeheersings- en controlesystemen	52
2.7	Honorering	13	10	Jaarrekening	53
2.8	De RvT en de personele unie	14	•	Geconsolideerde balans na resultaatbestemming per 31 december 2019	54
3	GMR	15	•	Geconsolideerde staat van baten en lasten 2019	56
3.1	Samenstelling GMR	15	•	Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2019	57
3.2	Behandelde onderwerpen	15	•	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	58
3.3	Professionalisering	16	•	Toelichting op de Balans na resultaatbestemming per 31 december 2019	62
3.4	Ondersteuning	16	•	Overzicht geoordeelde doelsubsidies OCW	66
4	Onderwijs	17	•	Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	67
4.1	Onderwijsresultaten	17	•	Toelichting op de Staat van baten en lasten 2019	68
4.2	Inspectie van het Onderwijs	17	•	(Voorstel) bestemming van het resultaat	72
4.3	Onderwijskundig beleid	17	•	Gebeurtenissen na balansdatum	73
4.4	Samenwerking	20	•	Overzicht verbonden partijen	74
4.5	Opleiden in de School - OPLIS	22	•	WNT-verantwoording 2019	75
4.6	Passend onderwijs	22	•	Enkelvoudige balans na resultaatbestemming per 31 december 2019	77
4.7	Klachten en incidenten	23	•	Toelichting op de enkelvoudige Balans na resultaatbestemming per 31 december 2019	79
4.8	PROO Monitor	24	•	Enkelvoudige staat van baten en lasten 2019	83
5	Personeel	25	•	Toelichting op de enkelvoudige Staat van baten en lasten 2019	84
5.1	Inleiding	25	•	Gegevens over de rechtspersoon	88
5.2	Personele bezetting	25	•	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	89
5.3	Integraal personeelsbeleid	26			
5.4	Beleidsmatige aspecten	26			
5.5	Ontwikkelingen	27			
5.6	Gezondheid, welzijn en veiligheid	28			
5.7	Wettelijke verplichtingen	29			
6	Huisvesting	31			
6.1	Huisvesting algemeen	31			
6.2	Interne organisatie	31			
6.3	Activiteiten	31			
6.4	Beleidsontwikkelingen	32			
6.5	Duurzaamheid	32			

PROOLEiden verzorgt regulier en speciaal onderwijs aan kinderen van 4 t/m 12 jaar in de stad Leiden en heeft een school voor speciaal onderwijs in Leiderdorp. Met vijftien scholen verspreid over de stad, dertien reguliere basisscholen en twee scholen voor speciaal onderwijs, is openbaar onderwijs in elke buurt van Leiden aanwezig. PROOLEiden verbindt circa 450 medewerkers en ruim 4.400 leerlingen en hun ouders/verzorgers en vertegenwoordigt met deze omvang een grote gemeenschap in de Leidse regio. Het is daarom vanzelfsprekend dat PROOLEiden zich naar die gemeenschap en de samenleving verantwoordt. Die openheid past bij het openbaar onderwijs en bij PROOLEiden.

Met deze jaarverantwoording leg ik als directeur-bestuurder van Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden (PROOLEiden) verantwoording af aan de Raad van Toezicht, de medewerkers, de medezeggenschapsraden, de participerende gemeenten, het Ministerie van OCW en andere belanghebbenden. Het verslag is besproken met de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR), het Bestuurlijk Overleg Directeuren (BOD) en de Raad van Toezicht. Het is onderwerp van overleg met de wethouders van de gemeenten Leiden en Leiderdorp. Het document wordt gepubliceerd op www.prooleiden.nl en is te downloaden.

Deze jaarverantwoording informeert over het algemene instellingsbeleid. Welke activiteiten zijn in 2019 uitgevoerd om de gestelde doelen – in het kader van het strategisch beleidsplan 2015-2019 'Onderwijs met aandacht voor elkaar' en het financiële beleidsplan 2016-2019 – te behalen, het onderwijs op de scholen en de gehele organisatie verder te ontwikkelen en de financiële reserves van de scholengroep terug te brengen naar een redelijk niveau.

Een van de ambities van PROOLEiden is om het openbaar onderwijs in de regio te verbinden en versterken. In 2019 is onderzocht of verdere versterkte regionale samenwerking mogelijk was tussen het openbaar onderwijs van Oegstgeest, Leiderdorp en Leiden. Dit onderzoek heeft ertoe geleid dat de personele unie, die PROOLEiden en de Openbare Basisscholen Gemeenschap Leiderdorp (OBSG) per 1 oktober 2017 vormden, per 1 januari 2020 omgezet is in de gefuseerde organisatie PROOLEiden-Leiderdorp.

Het afgelopen jaar hebben medewerkers van PROOLEiden zich opnieuw dagelijks ingezet om het onderwijs aan de kinderen steeds verder te verbeteren. Door samen te werken, opbrengsten centraal te stellen, te reflecteren op het eigen handelen en door continu te werken aan de eigen en gezamenlijke professionele ontwikkeling maken we het onderwijs 'iedere dag een beetje beter'.

Die inzet vraagt een passende beloning. Bijna alle medewerkers van PROOLEiden hebben via stakingen en acties aandacht gevraagd voor de te hoge werkdruk en een passende beloning. Het bestuur van PROOLEiden heeft de acties van harte ondersteund, want om 'onderwijs met aandacht voor elkaar' waar te kunnen maken hebben we krachtige én voldoende leraren nodig.

De acties hebben geresulteerd in extra incidentele middelen voor het onderwijs. Een goed eerste resultaat dat vraagt om een structurele continuering.

Leiden, april 2020

Marton de Pinth, directeur-bestuurder

1 ALGEMENE INFORMATIE

1.1 Algemene gegevens

NAAM	STICHTING OPENBAAR PRIMAIR EN SPECIAAL ONDERWIJS LEIDEN
Bestuursnummer	42504
Bezoekadres	Elisabethhof 21, 2353 EW Leiderdorp
Telefoon	071 - 524 76 70
K.v.K-nummer	27362850
Website	www.prooleiden.nl
E-mail	mail@prooleiden.nl

1.2 Juridische structuur en governance

De rechtspersoonlijkheid van het bevoegd gezag is een stichtingsvorm. De Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden is opgericht op 4 december 2009 en gevestigd te Leiderdorp. De meest recente wijziging van de statuten vond plaats op 29 december 2011. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 27362850 en opereert vanaf dat moment als een zelfstandige entiteit.

De band met de gemeente is geborgd doordat statutair is vastgelegd dat de gemeenteraad toezicht uitoefent op het bestuur van de stichting in de zin van artikel 48 lid 12 respectievelijk artikel 51 lid 12 van de wet door - wanneer zulks naar het oordeel van de gemeenteraad geboden is - de bevoegdheden te gebruiken die aan de gemeenteraad zijn toegekend bij deze statuten en in genoemd artikel 48 respectievelijk 51 van de wet.

Vanaf de datum van oprichting wordt PROOLEIDEN bestuurd door een directeur-bestuurder. Deze wordt benoemd door de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht bestaat uit vijf personen onder wie een voorzitter. De leden van de raad zijn benoemd door de gemeenteraad van Leiden.

1.3 Doelstelling en kernactiviteiten

De doelstelling van de stichting, zoals opgenomen in de statuten, luidt:

- 1 Het doel van de stichting is het in stand houden van één of meer openbare scholen als bedoeld in artikel 48 respectievelijk artikel 51 van de wet. Om haar doel te bereiken kan de stichting gebruikmaken van alle wettelijk geoorloofde middelen die daaraan dienstbaar zijn.*
- 2 Het openbaar onderwijs, dat wordt verzorgd door de door de stichting in stand gehouden school, draagt bij aan de ontwikkeling van de leerlingen met aandacht voor de godsdienstige, levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden zoals die leven in de Nederlandse samenleving en met onderkenning van de betekenis van de verscheidenheid van die waarden. De door de stichting in stand gehouden school is toegankelijk voor alle kinderen zonder onderscheid*

van godsdienst of levensbeschouwing. Het openbaar onderwijs dat wordt verzorgd door de door de stichting in stand gehouden school wordt gegeven met eerbiediging van ieders godsdienst of levensbeschouwing.

- 3 Het doel van het onderwijs op de school is het bieden van kwalitatief hoogstaand onderwijs gekoppeld aan het ontwikkelen van de 'forma mentis', het ontwikkelen van een kritische en analytische attitude bij de leerlingen.*

Deze doelstellingen kristalliseren zich uit in de kernactiviteiten. PROOLEIDEN verzorgt regulier onderwijs aan kinderen van vier tot en met twaalf jaar in de stad Leiden. Bijna vijftig procent van de Leidse schoolbevolking in deze leeftijdsklasse bezocht het afgelopen jaar een school van PROOLEIDEN. Daarnaast heeft PROOLEIDEN een regionale functie door het aanbieden van speciaal onderwijs op PI De Brug en de Onderwijs Zorg Combinatie Orion. De scholen voor speciaal onderwijs van PROOLEIDEN bieden speciaal onderwijs aan kinderen met psychische problemen of gedragsproblemen en aan zeer moeilijk opvoedbare kinderen.

In artikel 4 lid 2 van de statuten van de Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden is gesteld dat de scholen een openbare identiteit bezitten. Dit houdt in dat de scholen bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen met aandacht voor de godsdienstige, levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden zoals die leven in de Nederlandse samenleving en met onderkenning van de betekenis van de verscheidenheid van die waarden.

Scholen van PROOLEIDEN waren in 2019 toegankelijk voor alle kinderen zonder onderscheid van godsdienst of levensbeschouwing. Het openbaar onderwijs dat werd verzorgd, is gegeven met eerbiediging van iedere godsdienst en levensbeschouwing.

1.4 Samenstelling directie en bestuur

In 2019 werd de stichting geleid door de heer drs. M.A.J.A. de Pinth, directeur-bestuurder. Voor de bezoldiging van de directeur-bestuurder verwijzen we naar de jaarrekening.

Uit hoofde van zijn functie als directeur-bestuurder is de heer De Pinth ook bestuurslid van het samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs regio Leiden, het samenwerkingsverband Primair Onderwijs Duin- en Bollenstreek, de Stichting De Digitale Sleutel (DDS) en PoolWest¹. De heer De Pinth heeft een betaalde nevenfunctie als toezichthouder bij de Stichting Meerkring Openbaar Primair Onderwijs Amersfoort².

De directeur-bestuurder vormt het bevoegd gezag van de Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden. Hij is verantwoordelijk voor de instandhouding van de scholen voor primair en speciaal openbaar onderwijs in Leiden en Leiderdorp. De directeur-bestuurder is ook verantwoordelijk voor het onderwijs in deze scholen volgens de uitgangspunten van het openbaar onderwijs. Daarnaast vormt hij het aanspreekpunt voor de externe contacten, zoals het ministerie, de lokale overheid en de inspectie.

¹ Van de vacatiegeldregeling van SVW PPO Leiden (€ 100,- per vergadering) maakt de directeur-bestuurder geen gebruik. Deze inkomsten worden overgemaakt naar PROOLEIDEN.

² De heer De Pinth ontving voor deze nevenfunctie in 2018 een vergoeding van € 3.500 bruto.

De directeur-bestuurder wordt in zijn functie ondersteund door een bestuursbureau. Op het bestuursbureau werken per ultimo 2019 in totaal 13 medewerkers met een totale omvang van 10,36 fte's. Het betreft medewerkers voor de domeinen personeel, onderwijs, huisvesting, financiën en officemanagement en ondersteuning. Zij waren belast met het vormgeven en uitvoeren van het bestuurlijk en bovenschools beleid van de directeur-bestuurder en het ondersteunen van scholen in de uitvoering van hun taken. Het aantal vaste medewerkers wordt zo laag mogelijk gehouden om de overhead binnen de scholengroep te beperken.

Een deel van de ondersteunende taken is uitbesteed aan derden, waaronder de verwerking van de administratie (personeels-, salaris- en financiële administratie) welke is belegd bij het administratiekantoor Onderwijsbureau Hollands Midden (OHM) te Leiden. Daarnaast wordt specifieke expertise ingehuurd op het gebied van bestuurssecretariaat, projectleiding, ICT, juridische ondersteuning en advieswerkzaamheden met betrekking tot de voorbereiding van de Internationale school en de fusie van PROOLEiden en OBSG Leiderdorp (zie financiële bijdrage, paragraaf 9).

1.5 Code goed bestuur, organisatiestructuur en besturingsfilosofie

1.5.1 Code goed bestuur

PROOLEiden is lid van de brancheorganisatie voor het primair onderwijs, de PO-Raad. De stichting heeft de Code Goed Bestuur Primair Onderwijs vastgesteld en leeft deze na. In deze code zijn de basisprincipes vastgelegd omtrent professionaliteit van bestuurders en managers in het primair onderwijs.

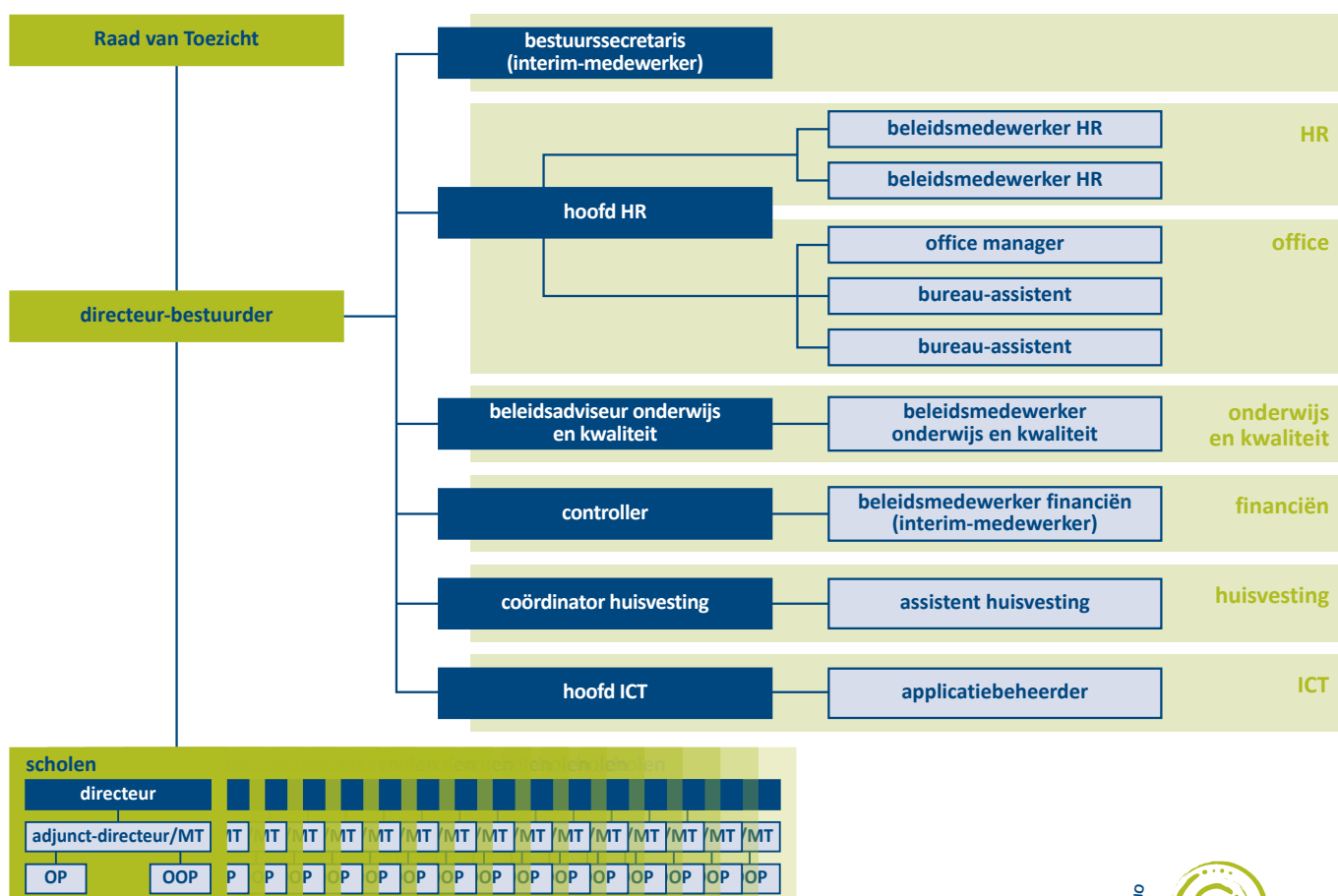
In overeenstemming met de wet 'Goed Onderwijs, Goed Bestuur' heeft PROOLEiden een scheiding aangebracht tussen bestuur en toezicht (bestuur/Raad van Toezichtmodel), met daarnaast een versterking van de rol van de integrale schoolleider. De directeur-bestuurder stelt kaders en stuurt de directeuren van de scholen rechtstreeks aan. Binnen de gestelde kaders is de schooldirecteur integraal verantwoordelijk voor zijn of haar school en kan deze een beroep doen op het bestuursbureau voor ondersteuning op de verschillende beleidsterreinen. Deze uitgangspunten zijn in 2015 uitgewerkt in nieuwe functiebeschrijvingen (zie organogram).

Het belang van de totale scholengroep is van grote betekenis. De openbare scholen van PROOLEiden maken deel uit van een groter geheel. Verbondenheid en vertrouwen tussen de scholen onderling, de scholen van OBSG Leiderdorp en het bestuursbureau zijn belangrijke kernwaarden. Voor de scholen is het geven van goed onderwijs de belangrijkste taak. Daarbij is samenwerking met partners in de wijk en de stad die zich in de schil rondom het onderwijs bevinden, van essentieel belang.

Een bestuursbureau geeft ondersteuning aan het primaire proces. De ondersteunende functies zijn ingericht volgens de domeinen human resource, financiën, huisvesting, ICT, secretariaat en onderwijs & kwaliteit. De directeur-bestuurder vormt in deze structuur samen met de teamleiders het beleids-team van PROOLEiden. De coördinator Huisvesting en het hoofd ICT nemen op afroep deel aan het beleidsteam.

1.5.2 Organisatiestructuur

De organisatiestructuur van de stichting is als volgt:

Om de interne verbinding te borgen is de communicatie tussen de verschillende lagen in de organisatie cruciaal. Bestuurlijke afstemming tussen directeur-bestuurder en directeuren van de scholen vindt plaats tijdens het Bestuurlijk Overleg Directeuren (BOD). In 2019 vond het BOD zesmaal plaats. Daarnaast is er een structuur van klankbordgroepen en themateams waarin de schoolleiding participeert in het ontwikkelen en uitvoeren van de beleidscyclus.

1.5.3 Personele unie

PROOLEiden en OBSG Leiderdorp (de Stichting Openbare Basisscholen Gemeenschap Leiderdorp) die, met vier scholen, het openbaar primair onderwijs in Leiderdorp verzorgt vormen per 1 oktober 2017 een personele unie. Bij een personele unie blijven er twee stichtingen bestaan voor openbaar onderwijs, maar hebben dezelfde bestuurder: de heer Marton de Pinth. Beide stichtingen hebben een Raad van Toezicht, die bestaat uit dezelfde personen. Juridisch zijn PROOLEiden en OBSG Leiderdorp twee op zichzelf staande entiteiten en bestuurlijk wordt dit ook zo ingevuld. Qua bedrijfsvoering wordt gewerkt alsof PROOLEiden en OBSG Leiderdorp één organisatie zijn als opmaat naar een beoogde fusie per 1 januari 2020.

De personele unie PROOLEiden - OBSG Leiderdorp versterkt het openbaar onderwijs in de Leidse regio. Hierdoor is een grotere werkgever ontstaan, waardoor er meer rechtszekerheid voor medewerkers is bij afname van leerlingenaantallen en het vergroot de mobiliteit binnen de scholen van PROOLEiden en OBSG Leiderdorp. Daarnaast ontstaat meer ruimte voor een bestuursbureau met specifieke expertise waar schooldirecties,

medezeggenschapsraden, samenwerkingspartners, bestuur en Raad van Toezicht een beroep op kunnen doen.

1.5.4 Fusieproces

In 2019 is het fusieproces richting het fuseren van PROOLEiden, OBSG Leiderdorp en OPOO Oegstgeest (Openbaar Primair Onderwijs Oegstgeest) ingezet. Medio 2019 werd duidelijk dat een fusie van de drie schoolbesturen niet realistisch bleek. Hierna besloot het bestuur van PROOLEiden en OBSG Leiderdorp het fusieproces van die twee stichtingen door te zetten. In een proces, waarbij de Raad van Toezicht, de GMR'en, schoolleiders en gemeenten Leiden en Leiderdorp waren betrokken, is gestuurd op een fusie per 1 januari 2020.

- De Raad van Toezicht heeft 15 oktober de Fusie-effectrapportage goedgekeurd.
- De gemeente Leiden heeft op 6 december positief advies gegeven, de gemeente Leiderdorp op 10 december.
- De GMR OBSG Leiderdorp heeft op 11 december instemming verleend. De GMR PROOLEiden heeft op 25 november het voorgenomen besluit genomen om in te stemmen met de fusie. Op 13 december is definitief instemming gegeven.
- Op 30 december is goedkeuring gegeven aan de fusie door de minister.
- De fusie is op 31 december bij notariële akte een feit geworden.

De nieuwe fusieorganisatie zal als PROOLEiden-Leiderdorp verder gaan.

1.6 Scholen en identiteit

In 2019 horen de volgende scholen bij PROOLEiden:

SCHOOL	ADRES	DIRECTEUR	BRIN
Anne Frank (NOVA-afdeling)	Zuster Meijboomstraat 2, 2331 PD Leiden	Paul Arends per 01-11-18 tot 17-11-19 Henri Verheij per 17-06-19 - heden	22 KG
Montessorischool Apollo	Strausspad 3, 2324 BG Leiden	Antoinette Poldervaart	15 IC
Bredeschool De Arcade	Octavialaan 61, 2314 BN Leiden	Jan Maarten Brommersma per 01-09-18 tot 17-06-19 Wout Penning per 17-06-19 tot 19-07-19 Geert-Jan Wijgergangs per 01-08-19 - heden	15 KV
De Dukdalf (Jenaplan onderwijs)	Regenboogpad 7, 2317 XK Leiden	Henk Frenken	15 UO
Leimundo	Hoflaan 80, 2321 TA Leiden	Babette van Leeuwen tot 31-07-19 Patrick Geirnaert per 31-07-19 tot 15-03-20 Jan Diebels per 15-03-20 - heden	15KV
Lorentzschool	Van Vollenhovekade 17, 2313 GG Leiden	John van Bezouw	16 AU
Lucas van Leyden	Vliet 20, 2311 RE Leiden / St. Ursulasteeg 28, 2312 XA Leiden	Gert-Jan de Zwart tot 23-06-19 Conny van Egmond per 01-08-19 - heden	15 NJ
De Meerpaal	Broekplein 5, 2318 TJ Leiden	Jan de Kleijn	15 SH
Bredeschool Merenwijk	Valkenpad 1, 2317 AN Leiden	Ger van der Meer	15 PX
De Morskring	Damlaan 1, 2332 XG Leiden	Jan Diebels tot 15-03-20	14 MM
De Stevenshof	Ant. Kleynstraat 4, 2331 DV Leiden	Martine Molenaar	15 YY
De Viersprong	Bonaireplein 8, 2315 HG Leiden	Suzanne Fallaux	15 WV
Woutertje van Leyden (per 01-08-19: De Pionier)	Houtmarkt 36, 2312 XA Leiden	Leon Plomp	15 NJ
Woutertje Pieterse	Houtlaan 60, 2334 CL Leiden	Annemiek Heggers en Gert Bor per 01-11-18 tot 01-08-19 Perry van der Meer van 01-08-19 - heden	21 QE
PI De Brug	Wassenaarseweg 499, 2333 AL Leiden	Arjen van Genderen	19 OV
OZC Orion (Onderwijs Zorg Combinatie)	p.a. Cardea Campus, Simon Smitweg 7, 2353 GA Leiderdorp	Jaap Ritsema	00 SI

1.7 Bedoeling en strategie

Het strategisch beleidsplan (SBP) 'Onderwijs met aandacht voor elkaar 2015-2019' werd in 2019 afgerond. In 2019 lag de focus op het co-creatieproces om te komen tot een nieuw KOERSplan 2020-2024 'Verhaal voor de toekomst'. In november 2019 werd het nieuwe KOERSplan tijdens de Onderwijsdag aan alle medewerkers van PROOLEiden en OBSG Leiderdorp gepresenteerd.

Bedoeling, kernwaarden, leidende principes en merkbeforte

Het vertrekpunt voor al ons handelen staat beschreven in 'De Bedoeling'. De bedoeling willen we realiseren vanuit kernwaarden. De wijze waarop we werken geven we vorm door middel van leidende principes.

Iedere ouder wil aandacht voor zijn kind. Iedere leraar schenkt aandacht aan de eigenheid van ieder kind. We hebben aandacht voor elkaar, voor de maatschappij, onze samenwerkingspartners en voor onze eigen ontwikkeling. Aandacht staat ook voor openheid en een lerende houding, wij zijn professioneel en lerend. Kortom,

ONDERWIJS MET AANDACHT VOOR ELKAAR

dat is onze merkbeforte.

ONZE BEDOELING = het punt van waaruit we werken, onze drive. Dáárom doen we het.

ONZE KERNWAARDEN = de centrale maatstaven waarmee we ons eigen gedrag en dat van anderen beoordelen. Het gaat om zaken die we collectief goed vinden en waarnaar we streven.

Onze leidende principes = de wijze waarop we werken.

Onze strategische doelen = geven aan wat we willen bereiken.

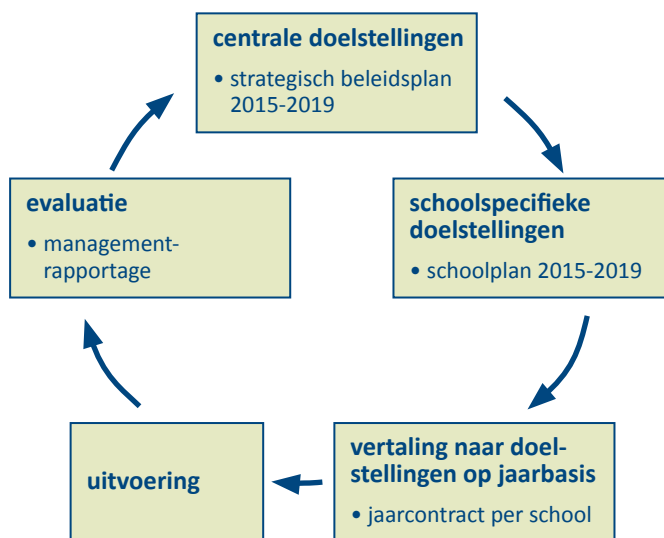
KOERSplan 2020-2024 'Verhaal voor de toekomst':

In schooljaar 2018-2019 en kalenderjaar 2019 is het proces richting het nieuwe KOERSplan 2020-2024 'Verhaal voor de toekomst' uitgevoerd en afgerond. De bedoeling, kernwaarden en leidende principes zijn daarbij tegen het licht gehouden en geüpdatet. De focus ligt vanaf 2020 op vier inhoudelijke thema's: invulling geven aan de openbare identiteit, brede blik op onderwijs, ontwikkeling naar een lerende organisatie en gerichtheid op samenwerking. Schooljaar 2019-2020/kalenderjaar 2020 hebben de scholen de ruimte om het KOERSplan 2020-2024 te vertalen naar hun eigen schoolplan 2021-2025.

1.8 Beleidsuitvoering

De jaarlijkse beleidsuitvoeringscyclus is gericht op de voortdurende verbetering van de kwaliteit in alle lagen van de organisatie. Jaarlijks wordt in het schooljaarverslag het beleid en de uitvoering daarvan geëvalueerd. De specifieke resultaten die de school het komend jaar wil realiseren, staan beschreven in het jaarplan als onderdeel van het vierjarig schoolplan. In het schoolplan beschrijft de school de centrale doelstellingen uit het strategisch beleidsplan. Jaarverslag, jaarplan en de realisatie van het schoolplan worden met de directeur-bestuurder tijdens het jaarlijkse ambitiegesprek besproken.

De beleidscyclus PROOLEiden ziet er schematisch als volgt uit:

Onze richting

Onze richting kenmerkt de vormgeving van ons onderwijs zodanig dat we onze maatschappelijke opdracht nu en in de toekomst nog meer kunnen waarmaken. Daarbij ligt onze focus de komende jaren op de volgende speerpunten:

- Inuulling geven aan onze openbare identiteit**
Weten waar onze openbare identiteit voor staat en dat zichtbaar maken in ons handelen.
- Brede blik op het onderwijs**
Een goede balans tussen kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming.
- Ontwikkeling naar een lerende organisatie**
Als organisatie zelf lerend en in ontwikkeling zijn door passende structuren en een lerende cultuur, om doelen te realiseren binnen de scholen en de scholengroep.
- Gerichtheid op samenwerking**
Aangaan van duurzame betekenisvolle relaties, intern en met onze externe partners.

Onze richting biedt kaders voor ambities van de scholen in hun verdere ontwikkeling, uitgewerkt in hun schoolplannen.

6

Pagina uit het KOERSplan 2020-2024 'Verhaal voor de toekomst'

2 RAAD VAN TOEZICHT

2.1 Algemeen

De Raad van Toezicht (RvT) legt vanuit een maatschappelijke betrokkenheid als toezichthouder actief en structureel verantwoordelijkheid af aan interne en externe belanghebbenden van PROOLEiden en de stichting OBSG Leiderdorp. Bij de vervulling van haar taak richt het toezicht zich op het belang van beide stichtingen. In eerste instantie afzonderlijk. Daarna, voor zo ver mogelijk, in samenhang. Het onderwijskundig en het maatschappelijk belang vormen belangrijke uitgangspunten bij het toezicht.

De RvT houdt toezicht op de gang van zaken binnen PROOLEiden en de stichting OBSG Leiderdorp in het algemeen en op het beleid van de directeur-bestuurder in het bijzonder. Het toezicht is gebaseerd op de Wet Primair Onderwijs. De raad hanteert daarbij als Governanceprincipe de Code Goed Bestuur Primair Onderwijs, past deze onverkort toe of motiveert indien daar aanleiding toe is een eventuele afwijking van deze code.

De raad kwam in 2019 in reguliere vergaderingen zevenmaal bijeen. Tijdens deze vergaderingen heeft de raad uitvoering stilgestaan bij de thema's onderwijs, kwaliteit en innovatie, maatschappelijke relevantie, passend onderwijs en eigenaarschap, financiën en huisvesting. Daarnaast is met de directeur-bestuurder intensief gesproken over het proces en de inhoud van het KOERSplan 2020-2024, het Internationaal Georiënteerd Basisonderwijs en de mogelijke samenwerking/fusie met het openbaar onderwijs in de regio. De voortgang van de ambities uit het strategisch beleidsplan 'Onderwijs met aandacht voor elkaar 2015-2019' was tevens voortdurend onderwerp van gesprek.

Om haar toezichthoudende taak goed te kunnen uitvoeren, ontving de raad van de directeur-bestuurder diverse relevante beleids- en kwartaalrapportages over de voortgang van het functioneren van de stichtingen op de gebieden onderwijskwaliteit, huisvesting, personeel en organisatie en financiën.

De jaarlijkse zelfevaluatie van het functioneren van de raad vond plaats in februari 2019. Voor de evaluatie van het functioneren van de RvT is, als leidraad, een formulier ontwikkeld. De directeur-bestuurder is gevraagd dit formulier in te vullen. Naast de constatering dat er een goede spreiding van deskundigheid binnen de raad is, er een open cultuur heerst en er rolvast toezicht wordt gehouden, zijn uit de evaluatie de volgende aandachtspunten naar voren gekomen:

- De klankbordfunctie dient beter gedefinieerd te worden, ook moet duidelijker zijn wie de actie onderneemt.
- Het document 'toezichtvisie, toezichtkader en toetsingskader PROOLEiden-Leiderdorp' wordt nader uitgewerkt.
- De evaluatie van het functioneren van de RvT wordt tweejaarlijks begeleid door een externe.

De RvT vergadert twee keer per jaar met beide Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraden: een overleg met de voorzitter en vicevoorzitters van de GMR-en en een vergadering met de volledige GMR-en van zowel PROOLEiden als de stichting OBSG Leiderdorp.

De raad onderhoudt reguliere contacten met de schooldirecteuren van de PROOLEiden- en OBSG Leiderdorpscholen en de relevante partners en stakeholders. Tijdens informele bijeenkomsten heeft de raad contact met leerkrachten en medewerkers.

De raad benoemt de accountant en onderhoudt daarmee de contacten i.v.m. de controle op het bestuursverslag en de jaarrekening. Op 18 juni 2019 zijn het verslag, de aanbevelingen en de jaarrekening besproken met de accountant.

PROOLEiden en SCOL (Stichting Confessioneel Onderwijs Leiden) waren gezamenlijk verantwoordelijk voor de bouw van één gebouw met twee scholen aan het Kiljanpad. Twee leden van de raad hebben zitting genomen in de RvT van de Stichting Kiljan die daarvoor werd opgericht. De bouw is binnen de gestelde begroting op uitstekende wijze afgerond. Zodra de keuze voor een beheerconstructie is gemaakt, zal de Stichting Kiljan worden opgeheven.

Wethouder Paul Dirkse opent het nieuwe schoolgebouw aan het Kiljanpad

De raad combineert haar vergaderingen regelmatig met een bezoek aan een school. In 2019 heeft de raad Leimundo (voorheen: de Teldersschool), de Prins Willem-Alexanderschool, de Koningin Julianaschool en de Lorentzschool bezocht. Door presentaties van de betreffende schooldirecteuren krijgt de raad nog meer zicht op de verschillende ontwikkelingen en onderwijsconcepten binnen de stichtingen.

Een vertegenwoordiging van de raad was aanwezig op de Onderwijsdag, de Nacht van de Leraar, het Leids Onderwijs Festival, de nieuwjaarsreceptie en diverse afscheidsrecepties van schooldirecteuren. Hiermee benadrukt de raad, hoewel formeel toezichthoudend, ook het belang van het informele contact en het in verbinding te willen zijn en blijven met de interne en externe stakeholders en partners.

Naast een terugblik is onder andere ook gesproken over de regionale (onderwijs)samenwerking, Internationaal Georiënteerd Basisonderwijs, LIVE, de onderwijshuisvesting, het Huis van het Onderwijs en de personele unie met OBSG Leiderdorp. In juli

2019 vond het formele gesprek van de directeur-bestuurder en de RvT-voorzitter met wethouder Beekhuizen van de gemeente Leiderdorp plaats. Daarbij is gesproken over de stand van zaken van de Leiderdorps scholen met betrekking tot de leerlingaantallen en de huisvesting. Daarnaast is uitgebreid gesproken over mogelijkheden om tot een gestructureerd overleg en betere samenwerking te komen tussen enerzijds alle Leiderdorps basisscholen en anderzijds de gemeente Leiderdorp.

De stichtingen PROOLEiden en OBSG Leiderdorp zijn financieel gezond. Op basis van de meerjarenbegroting heeft de bestuurder in 2017 voorgesteld om drie jaar incidenteel fors te investeren in het onderwijs en de huisvesting. Na deze periode zal er weer genormaliseerd moeten worden. Het uitgangspunt daarbij is dat de per 1 januari 2020 gefuseerde stichting PROOLEiden-Leiderdorp ook in de toekomst voldoende reserves en voorzieningen heeft om toekomstige risico's en calamiteiten op te kunnen vangen. In 2019 is gekozen om op dit onderdeel het toezicht op het bestuur te intensiveren.

De meerjarenbegroting is door de raad goedgekeurd op voorwaarde van een regulier nulresultaat in 2021. Het jaar 2019 kenmerkt zich daardoor dan ook op financieel gebied door het gebruiken van deze financiële ruimte voor innovaties op scholen, versterking van ons professioneel kapitaal, duurzame kwaliteitsontwikkeling en extra uitgaven m.b.t. de huisvesting van de scholen.

De remuneratiecommissie heeft namens de raad, vanuit de werkgeversrol, met de directeur-bestuurder een voortgangsgesprek en beoordelingsgesprek gehouden. Daarbij zijn de gemaakte jaarafspraken besproken en getoetst. De procedure van deze gesprekken is vastgelegd in een reglement.

2.2 Genomen besluiten in 2019

Besluiten PROOLEiden 2019

De raad geeft goedkeuring aan de begroting 2019 en de meerjarenbegroting PROOLEiden 2019-2022.	07-02-2019
De raad keurt het treasurystatuut goed.	
De raad committeert zich aan het Verenigingsconvenant VTOI/NVTK.	
De raad neemt het (voorgenomen) besluit tot de benoeming van dhr. Koffeman als lid van de Raad van Toezicht met een financieel profiel.	
De raad besluit tot een tijdelijke aanvullende vergoeding voor de voorzitter Raad van Toezicht.	07-05-2019
De raad keurt het bestuursverslag 2018 goed.	18-06-2019
De raad keurt de jaarrekening goed, onder voorbehoud van een goedkeurende accountantsverklaring.	
De raad geeft goedkeuring aan de fusie-effectrapportage bestuurlijke fusie PROOLEiden en OBSG Leiderdorp.	15-10-2019
De raad besluit de huidige accountant nogmaals aan te stellen ter controle van de jaarrekening 2019.	26-10-2019
De raad verleent goedkeuring aan het KOERSplan 2020-2024 scholengroep PROOLEiden, OBSG Leiderdorp: 'Verhaal voor de toekomst'.	20-11-2019

2.3 Thema's van de RvT PROOLEiden en de stichting OBSG Leiderdorp in 2019

- Strategische interne en externe ontwikkelingen
- Onderwijsontwikkeling en Passend Onderwijs
- Financiën: (kwartaal)managementrapportages en risicomanagement
- Ontwikkeling bestuursbureau
- Corporate Governance
- Ontwikkeling en uitvoering vigerend KOERSplan
- Strategie en evaluatie functioneren van de RvT

2.4 Commissies Raad van Toezicht PROOLEiden en stichting OBSG Leiderdorp

- Commissie onderwijs en kwaliteit (G. Mohebbi)
- Commissie financiën (F. de Wit en R. Koffeman)
- Commissie remuneratie (C. de Weerdts en H. Snik)

Omdat goede communicatie belangrijk is en om goed en proactief toezicht te kunnen houden, overleggen en klankborden de voorzitter van de raad en de directeur-bestuurder regelmatig met elkaar.

De RvT bestaat uit vijf personen. Bij de start van de personele unie op 1 oktober 2017 is de RvT van PROOLEiden tevens RvT van OBSG Leiderdorp geworden. De heer René Koffeman is per 1 juni 2019 benoemd in de vacature met het profiel financiën.

Mevrouw De Weerdts is door de raad gevraagd langer zitting te nemen in de raad, op voorwaarde dat de totale termijn van acht jaar niet wordt overschreden. Zij heeft hiermee ingestemd en zal tot uiterlijk 1 januari 2020 als lid aanblijven.

Benoeming van twee leden van de RvT vindt plaats op voordracht van de GMR, drie leden worden benoemd op voordracht van de RvT. De benoemingsprocedure voor leden van de raad is vastgelegd in een reglement. De uiteindelijke formele benoeming vindt plaats door de gemeente Leiden en Leiderdorp.

2.5 De samenstelling van de RvT in 2019

NAAM	FUNCTIE/ AANDACHTSGEBIED	START	HERBENOEMBAAR	AFGETREDEN/ AFTREDEND
Dhr. J.W. Snik	Voorzitter Governance	01-12-2014	31-12-2018	01-01-2023
Mevr. mr. drs. C.A. de Weerd	Vice-voorzitter Juridisch	01-08-2012	31-12-2016	01-01-2020
Dhr. F. de Wit	Onderwijs	01-01-2017	01-01-2021	01-01-2025
Mevr. drs. G. Mohebbi	Kwaliteit	01-02-2016	01-02-2020	01-02-2024
Dhr. A.H.R. Koffeman RA	Financiën	01-06-2019	01-06-2023	01-06-2027

De leden van de Raad van Toezicht bekleeden in het dagelijks leven de volgende (neven)functies:

DE HEER J.W. SNIK	
Hoofdfunctie:	Gepensioneerd
MEVR. MR. DRS. C.A. DE WEERDT	
Hoofdfunctie:	Bestuursvoorzitter/partner/advocaat, La Gro Geelkerken advocaten B.V. te Leiden
Nevenfuncties:	<ul style="list-style-type: none"> Lid Raad van discipline Hofessort Den Haag Voorzitter RvT Prodeba b.v.
MEVR. DRS. G. MOHEBBI	
Hoofdfunctie:	Adjunct-directeur Woonbond te Amsterdam
Nevenfuncties:	<ul style="list-style-type: none"> Lid van de Raad van Toezicht van de Stichting Openbaar Basis Onderwijs Westelijke Tuinsteden Lid Strategische adviesraad Bestuurskunde/Overheidsmanagement bij de Haagse Hogeschool Lid expertpanel Radio Funx Lid expertpanel en spreker de Nieuws BV
DE HEER F. DE WIT	
Hoofdfunctie:	Voorzitter College van Bestuur Scala College en Coenecoop College
Nevenfuncties:	<ul style="list-style-type: none"> Lid algemeen bestuur VO-Raad Lid algemeen bestuur SWV-VO/VSO Midden Holland Lid RvT Sardes
DE HEER A.H.R. KOFFEMAN RA	
Hoofdfunctie:	Directeur Vaktechniek en Compliance Officer, Londen & Van Holland Registeraccountants
Nevenfuncties:	<ul style="list-style-type: none"> Lid van Raad van Toezicht Stichting Kinderopvang Oegstgeest

De leden van de raad zijn lid van de Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI).

2.6 Overzicht vergaderingen

De belangrijkste onderwerpen van gesprek waren:

BELANGRIJKSTE BESPROKEN ONDERWERPEN	DATUM		
<ul style="list-style-type: none"> Begroting PROOLEiden Begroting OBSG Leiderdorp Advies doorontwikkeling bestuursbureau Treasurystatuut PROOLEiden en OBSG Leiderdorp Managementrapportage OBSG Leiderdorp Kwaliteitscommissie Voortgang IGBO Mogelijke fusie OPOO Voortgang strategisch beleidsplan/KOERSplan WNT Gesprek met wethouder Beekhuizen gemeente Leiderdorp Brief wethouder Dirkse n.a.v. overleg Voortgang vervulling vacature lid RvT financieel profiel Zelfevaluatie Raad van Toezicht Verenigingsconvenant VTOI/NVTK 	07-02-2019	<p>In aanwezigheid interim-controller:</p> <ul style="list-style-type: none"> Jaarrekening PROOLEiden 2018 Jaarrekening OBSG Leiderdorp 2018 Financiële rapportage t/m augustus 2019 + prognose PROOLEiden Document bevindingen en financiële rapportage t/m augustus 2019 PROOLEiden Financiële rapportage t/m augustus 2019 + prognose OBSG Leiderdorp Traject PROOLEiden en OPOO Fusie PROOLEiden en OBSG Leiderdorp De stakeholdersbijeenkomst i.v.m. het nieuwe KOERSplan Samenstelling van de Financiële Commissie. De heer R. Koffeman wordt voorzitter van deze commissie Vacature lid RvT met als kennisgebied HRM, per 1 januari 2020 	15-10-2019
<ul style="list-style-type: none"> Bestuursformatieplan PROOLEiden Jaarverslag stand van zaken Fusie stand van zaken Strategisch beleidsplan WNT Definitief verslag overleg RvT-BOD (basisschooldirecteuren) Vergoeding voorzitter RvT Complexiteitspunten WNT 	20-03-2019	<ul style="list-style-type: none"> Presentatie Leimundo Kaderbrief begroting PROOLEiden en OBSG Leiderdorp 2020 + financiële rapportage PROOLEiden & OBSG Leiderdorp t/m augustus 2019 IGBO Ontwikkelingen i.v.m. OPOO Terugblik Onderwijsdag 2019 Terugblik vergadering RvT - GMR OBSG Leiderdorp Profiel HRM + planning werving & selectie nieuw lid 	26-11-2019
<ul style="list-style-type: none"> Kennismaking René Koffeman In aanwezigheid van de controller: managementrapportages PROOLEiden financiële rapportage 2018 OBSG Leiderdorp conceptjaarrekening 2018 Bestuursformatieplan OBSG Leiderdorp IGBO Strategisch beleidsplan Mogelijke fusie OPOO Rapport evaluatie personele unie RvT Stichting Kiljan WNT: rapport onderwijsinspectie Brief partijen gemeenteraad Leiden t.a.v. passend onderwijs Vergoeding voorzitter Raad van Toezicht 	07-05-2019		
<ul style="list-style-type: none"> Bestuursverslag en jaarrekening PROOLEiden 2018, ter goedkeuring Bestuursverslag en jaarrekening OBSG Leiderdorp 2018, ter goedkeuring OBSG Leiderdorp bestuursformatieplan 2019-2023 Rapport evaluatie personele unie Stichting Kiljan notulen definitief 	18-06-2019		

2.7 Honorering

De RvT heeft op basis van de Handreiking honorering toezicht-houders 2017 de honorering vastgesteld binnen de kaders van de Wet Normering Topinkomens en Code Goed Bestuur Primair Onderwijs, vanuit de volgende overwegingen:

Toezichthouden is voor wat betreft PROOLEiden en OBSG Leiderdorp niet meer gelijk te schakelen met vrijwilligerswerk:

- De RvT is werkgever van de directeur-bestuurder
- Toezicht op twee stichtingen
- Omzet: € 30 miljoen
- Aantal leerlingen: 5.300
- Aantal medewerkers: 500
- Inschaling WNT in klasse D/11 punten
- Gemiddeld tijdsbeslag van 130 uur voor de leden; 240 uur voor de voorzitter

De raad besluit tot een tijdelijke aanvullende vergoeding voor de voorzitter van € 1.000,- gelijk aan het totale bedrag van zijn vergoeding waarvoor BTW-vrijstelling mogelijk is. Deze vergoeding wordt gegeven i.v.m. het groot aantal uren dat zijn werkzaamheden vergt en loopt tot de start van de fusie PROOLEiden-OBSG Leiderdorp.

Op basis van de Adviesregeling Honorering Raden van Toezicht (omzet organisatie € 20-30 miljoen) wordt voor de leden van de RvT de bruto-vergoeding vastgesteld op € 3.500,- en voor de voorzitter op € 5.250,-. De bedragen zijn exclusief BTW. De vergoedingen liggen ruim onder de voorgeschreven maximale WNT-vergoedingen (€ 14.600,- voor leden; € 21.900,- voor de voorzitter).

Alle kosten die voortkomen uit activiteiten van de RvT worden vergoed conform de regeling die van toepassing is op medewerkers van PROOLEiden en OBSG Leiderdorp. Ieder lid stuurt ter accordering een factuur met een overzicht van de kosten naar de voorzitter, de voorzitter naar de vice-voorzitter, waarna bij akkoord de directeur-bestuurder voor betaling zorgdraagt. De regeling is per 01-01-2018 ingegaan.

2.8 De RvT en de personele unie

In de code Goed Bestuur Primair Onderwijs zijn grenzen aangegeven ten aanzien van de onverenigbaarheid van functies van de leden van het bestuur en het intern toezichtsorgaan. Artikel 24 lid 3 van de code bepaalt dat een lid van het intern toezichtsorgaan geen lid kan zijn van een intern toezichtsorgaan bij een andere organisatie in dezelfde onderwijssector in hetzelfde voedingsgebied. De leden van de RvT van de Stichting OBSG Leiderdorp zijn echter dezelfde personen als de leden van de RvT van de Stichting PROOLEiden. Hiermee wordt dus afgeweken van de code Goed Bestuur.

Hoewel de code niet bindend is en de mogelijkheid bestaat ervan af te wijken, is de RvT van mening dat de huidige situatie slechts tijdelijk mag zijn. Het principe van onafhankelijk van het intern toezicht is onbetwistbaar. In 2018 is de verkenning gestart door het bestuur en de RvT om tot een bestuurlijke fusie te komen tussen beide stichtingen begin 2020. De raad bewaakt tot die tijd intensief de onafhankelijkheid van haar toezichthoudende rol ten aanzien van beide stichtingen.

3 GMR

3.1 Samenstelling GMR

De GMR heeft de volgende leden op 31-12-2019:

OUDERGELEDING	
Klaas Jelsma	Lorentzschool
Paul van der Zwan, vice-voorzitter	Brede School De Arcade
Liesbeth Leurs	Woutertje Pieterse
Martijn Verheus, voorzitter	Jenaplanschool De Dukdalf
Rina Klaver	De Meerpaal
Marc de Gruijl	Lucas van Leyden
Jeroen Steens	Montessorischool Apollo

PERSONEELSGELEDING	
Marieke Berrkhey	OZC Orion
Vera van Duuren	De Stevenshof
Moumia Elmorabet	De Viersprong
Marja Mook	Leimundo
Guillaume Slingerland	PI De Brug
Kris Heruer	De Morskring

Gedurende het schooljaar 2018-2019 namen de volgende personeelsleden afscheid van de GMR:

Theo van der Linden	Montessorischool Apollo
Kirsten Seugling-Bouwman	PI De Brug
Linda van der Meer	De Morskring
Hanneke Fritz	Lucas van Leyden
Anja Honnef	Brede School De Merenwijk

Frequentie

De GMR is zes keer bij elkaar gekomen. Daarnaast zijn de verschillende werkgroepen bij elkaar gekomen om onderwerpen voor te bereiden.

Commissies en leden, per 31-12-2019

FINANCIEN EN BESTUUR
Paul van der Zwan
Jeroen Steens

PERSONEEL
Kris Heruer
Moumia Elmorabet

KWALITEIT EN ONDERWIJS
Liesbeth Leurs
Guillaume Slingerland

HUISVESTING
Marc de Gruijl
Marja Mook

Wergroepen per 31-12-2019

FUSIE
Vera van Duuren
Klaas Jelsma
Martijn Verheus

PROFESSIONALISERING
Martijn Verheus
Liesbeth Leurs
Vera van Duuren

3.2 Behandelde onderwerpen

Tijdens de GMR-vergaderingen is het volgende besproken:

25-11-2019	De GMR neemt het voorgenomen besluit in te stemmen met de fusie tussen OBSG Leiderdorp en PROOLEiden.
25-11-2019	De GMR adviseert positief ten aanzien van de profielschets lid Raad van Toezicht.
11-03-2019	De GMR stemt in met een toevoeging aan de statuten ten aanzien van de themaraad.
11-03-2019	De GMR stemt in met de voorgedragen kandidaat voor de Raad van Toezicht
11-03-2019	De personeelsgeleding stemt in met het bestuursformatieplan.
21-01-2019	De GMR stemt in met de besteding van de stakingsgelden, maar het proces om te komen tot deze suggestie is niet juist verlopen.
21-01-2019	De GMR adviseert positief ten aanzien van de begroting.
21-01-2019	De personeelsgeleding van de GMR stemt in met het functiebouwhuis.
21-01-2019	De GMR adviseert positief ten aanzien van het vakantierooster.

Voorgenomen besluit fusie PROOLEiden-OBSG Leiderdorp

De GMR stemt in met het gewijzigde GMR-reglement. Hierdoor wordt het mogelijk een deelraad in te stellen op Woutertje van Leyden (per 1 augustus 2019: De Pionier).

Profielchets Raad van Toezicht

De GMR stemt in met de profielschets voor de vacature 'lid Raad van Toezicht'. Namens de GMR neemt Kris Heruer deel aan de benoemingsadviescommissie (bac).

Toevoeging statuten ten aanzien van instellen themaraad

De GMR-statuten zijn aangepast om in voorbereiding op de instemming (al dan niet) met de bestuurlijke fusie tussen PROOLEiden en OBSG Leiderdorp een themaraad te kunnen instellen.

Bestuursformatieplan, instemming P-geleding

De GMR stemt in met het bestuursformatieplan.

Besteding stakingsgelden

De GMR stemt in met de besteding van de stakingsgelden, maar vindt dat het proces om te komen tot deze suggestie niet juist is verlopen. Zij roept de directeur-bestuurder op duidelijker te communiceren over het proces en de rol van de GMR daarin.

Begroting

De GMR adviseert positief ten aanzien van de begroting. Daarbij adviseert de GMR de functie van bestuurssecretaris vooralsnog geen vaste formatieplaats toe te kennen binnen het bestuursbureau. Dat betekent dat advies is de inhuur van een bestuurssecretaris voort te zetten, totdat helder is of PROOLEiden gaat fuseren en wat de effecten van deze fusie zijn. De rest van het formatieoverzicht blijft gehandhaafd.

Functiebouwhuis

De GMR stemt in met het functiebouwhuis.

Vakantierooster

De GMR adviseert positief ten aanzien van het vakantierooster. Daarbij wordt afgesproken dat de directeur-bestuurder het signaal ten aanzien van de twaalf weken tussen de meivakantie en de zomervakantie aan de werkgroep 'vakantierooster' zal doorgeven.

Overleg met bestuur

De GMR heeft gedurende het jaar overlegd met het bestuur, vertegenwoordigd door de directeur-bestuurder. In die overleggen is gesproken over:

- De voorgenomen fusie tussen PROOLEiden en OBSG Leiderdorp.
- Stand van zaken ten aanzien van de scholen (vacatures, mobiliteit, stakingen, etcetera).
- Profielen en vacature Raad van Toezicht.

3.3 Professionalisering

Om de deskundigheid binnen de GMR te vergroten hebben de GMR-leden de volgende scholingen gevolgd:

Starterscursus (G)MR

PROO Academie.

Gevorderden cursus (G)MR

PROO Academie.

3.4 Ondersteuning

De GMR heeft zich bij de werkzaamheden laten ondersteunen door:

Extern advies

De Vereniging voor Openbaar Onderwijs (VOO) heeft de GMR geadviseerd ten aanzien van de fusie-effectrapportage voor de fusie tussen PROOLEiden en OBSG Leiderdorp.

Verslaglegging vergaderingen

Natascha van Reeuwijk, namens Quality Company Support Marthe Mooijeind, ambtelijk secretaris.

4 ONDERWIJS

4.1 Onderwijsresultaten

Voor alle PROOLEiden-scholen liggen de gemiddelde leerresultaten de afgelopen drie jaar ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingpopulatie mag worden verwacht. De Inspectie van het Onderwijs kijkt naar de leerresultaten op het gebied van de Nederlandse taal en op het gebied van rekenen en wiskunde, over een periode van drie schooljaren. Zij vergelijkt deze met de leerresultaten over diezelfde schooljaren van scholen met een vergelijkbaar leerlingenbestand. Geen van de scholen scoort in deze termijn onder deze normering.

Elk jaar maken we een risicoanalyse, mede op basis van de indicatoren van de Inspectie van het Onderwijs. Uit deze analyse blijkt dat Leimundo een risicoschool is. De leerlingen in groep acht hebben in 2018 en 2019 onder de ondergrens gescoord. In 2019 is daarom gestart met een analyse van de populatie en het onderwijsproces, een plan van aanpak en extra inzet.

Ook bij PI De Brug zien we risico's op basis van de resultatenanalyse van het speciaal onderwijs. Ook hier is gestart met een analyse van het onderwijsproces, een plan van aanpak op de kwaliteitszorg en extra inzet.

Vanaf schooljaar 2020-2021 wordt er landelijk gewerkt met een nieuw onderwijsresultatenmodel, waarbij de referentieniveaus een nadrukkelijker rol gaan spelen. Voorbereidend hierop hebben we in 2019 werkbijeenkomsten georganiseerd voor directeuren en IB'ers. In de kwaliteitsgesprekken staan we stil bij de referentieniveaus die de school de afgelopen drie jaar behaald heeft, als ook het vervolgsucces van de school.

4.2 Inspectie van het Onderwijs

Alle PROOLEiden-scholen zijn door de Inspectie als voldoende beoordeeld of hebben basistoezicht.

Op 1 augustus 2017 heeft de Inspectie van het Onderwijs het toezicht op besturen en scholen vernieuwd. Besturen zijn in toenemende mate verantwoordelijk voor de eigen kwaliteit. Besturen worden aangesproken op de wijze waarop zij de kwaliteit bewaken en monitoren, en op de uitkomsten ervan, waaronder de resultaten. Kwaliteit moet blijken op het niveau van groepen, scholen en besturen. Het toezicht richt zich op de wijze waarop besturen en scholen zelf het interne toezicht organiseren en de uitkomsten hiervan.

Enmaal in de vier jaar doet de inspectie uitgebreid onderzoek bij ieder bestuur en de scholen. Wat gaat goed, wat kan beter en wat moet beter? In dit toezicht vormen de verantwoordelijkheid van besturen voor onderwijskwaliteit en hun ambities het uitgangspunt en daarom begint het vierjaarlijks onderzoek bij het bestuur.

De Inspectie voert ook zogenaamde verificatieonderzoeken uit. Deze verificatieonderzoeken laten zien of de sturing op de kwaliteit door het bestuur in de praktijk werkt. Daarnaast brengt de Inspectie de kwaliteit bij de onderzochte scholen in beeld op vooraf bepaalde standaarden. De Inspectie waarborgt daarmee

de wettelijke kwaliteit en stimuleert de eigen ambities van het bestuur en de scholen. Bij het bestuur van PROOLEiden is nog geen vierjaarlijks onderzoek uitgevoerd.

Niet alle scholen worden tijdens het bestuurstoezicht bezocht. De landelijke afspraak is dat alle scholen in Nederland eens in de vier jaar bezocht moeten worden. Daarom krijgen scholen sectoroverstijgende themaonderzoeken waarin een bepaald onderwerp in kaart gebracht wordt. In 2019 hebben vier van onze scholen een themabezoek gehad, namelijk Brede School Merenwijk, Montessorischool Apollo, Brede School De Arcade en de Lorentzschool. Bij Montessorischool Apollo is een themaonderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de extra ondersteuning in het basisonderwijs. Het themaonderzoek 'Lerarenkracht: Theorie en praktijk in het didactisch handelen' werd op de andere scholen uitgevoerd. De schoolleiding heeft goede feedback gekregen waarmee zij het onderwijs verder kan verstevigen.

4.3 Onderwijskundig beleid

In 2019 is de laatste hand gelegd aan het nieuwe KOERSplan en dit plan is op 21 november gepresenteerd. Op basis van het KOERSplan maken alle schoolteams in 2019-2020 nieuwe schoolplannen. Centraal in de schoolplannen staat 'het verhaal van de school', waarin de school haar visie weergeeft met de brede blik op onderwijs als uitgangspunt. De scholen krijgen de ruimte om een eigen verhaal te maken. Daarom is, samen met de werkgroep onderwijs en kwaliteit, een nieuw format ontwikkeld met onderstaande aandachtspunten. Het schoolplan:

- is kort en krachtig;
- is visueel en aantrekkelijk vormgegeven;
- stelt de eigen visie centraal;
- biedt ruimte voor de brede ontwikkeling van het onderwijs;
- is onderscheidend van andere scholen en verbindend met onze scholengroep;
- biedt handvatten voor de onderwijspraktijk;
- voldoet aan wet- en regelgeving.

In het strategisch beleidsplan 'Onderwijs met aandacht voor elkaar 2015-2019' zijn verschillende organisatiedoelen gesteld. De volgende doelen zijn gerealiseerd in 2019:

Leren met elkaar

- In 2019 is aan de hand van de bouwstenen het KOERSplan 2020-2024 'Verhaal van de toekomst' geschreven. Het verhaal is afgestemd met stakeholders en gepresenteerd tijdens de PROOLEiden Onderwijsdag. De vier pijlers uit het KOERSplan stonden die dag centraal.
- De intern begeleiders hebben een vervolgstap gezet in het traject richting Leer- en ontwikkelspecialist. De doorontwikkeling wordt in het KOERSplan 2020-2024 'Verhaal van de toekomst' meegenomen.
- Op bijna alle scholen is een kinderraad actief. Door leerlingen actief te betrekken bij de schoolontwikkeling geven we leerlingen een stem en werken we aan de brede blik op onderwijs.

De scholen zijn positief over de invulling en de opbrengsten van de kinderraden. Tijdens de ambitiegesprekken voert de directeur-bestuurder met (een delegatie) van kinderen uit de kinderraad een gesprek over 'de staat van de school'. We zien hierin mooie voorbeelden hoe scholen de kinderraad gebruiken om schoolontwikkeling vorm te geven. Zo bespreken sommige scholen de geanonimiseerde resultaten uit de monitor sociale veiligheid in de kinderraad. De leerlingen hebben op een aantal scholen ook input geleverd voor de nieuwe schoolplannen. Leerlingen voelen zich hierdoor betrokken en het levert waardevolle informatie voor de schoolontwikkeling.

De PROO Academie

Bij de inhoudelijke opzet voor de PROO Academie schooljaar 2019-2020 zijn we in februari 2019 gestart met een inventarisatie voor onderwerpen voor schoolontwikkeling en professionalisering bij de scholen. Vanuit de opbrengst is een keuze gemaakt voor een aantal masterclasses (begaafdheid, gedrag, jonge kind, taal, rekenen, muziek en cultuur). De masterclasses zijn gegeven door experts en bedoeld voor alle leerkrachten, IB'ers, specialisten en schoolleiders van PROOLEIDEN om te inspireren en kennis te vergroten. De masterclasses zijn goed bezocht en over het algemeen positief geëvalueerd.

Daarnaast kunnen teamleden een keuze maken uit verschillende cursussen (o.a. NT2-trainingen, reken-verdiepingstraining en oriëntatietrainingen voor schoolopleider).

Vanuit de masterclasses zijn per thema netwerkbijeenkomsten georganiseerd door een (externe) netwerktrekker. Binnen de netwerken worden specifieke thema's besproken en uitgediept. Vanuit een netwerk kan een (tijdelijk) leerteam ontstaan die met elkaar een specifieke vraag gaat onderzoeken.

PROO *gramma*
academie

Als scholengroep dagen wij iedereen uit om zichzelf en de ander te versterken in kennis, denk- en menskracht en vanuit verantwoordelijkheid en nieuwsgierigheid zorg te dragen voor de wereld, de ander en zichzelf

(Onze bedoeling – Koersplan 2020-2024 'Verhaal voor de toekomst')

Onderwijsdag 2019

Onderwijsdag 2019

Donderdag 21 november 2019 hielden we onze tweejaarlijkse onderwijsdag, dit jaar met het thema 'Wat is het verhaal van jouw school?'. Een inspirerende dag in het kader van maatschappelijke thema's en burgerschapsonderwijs. Twee leerlingen openden de dag met indrukwekkende circusacts. De directeur-bestuurder presenteerde de koers voor de komende vier jaar, het 'Verhaal voor de toekomst'. Verzinners-vertellers-verbinder Marcel van Herpen inspireerde de aanwezigen met een levendig verhaal over verbondenheid als antwoord op uitval en buitensluiten. Daarna volgde de aanwezigen diverse workshops naar keuze.

In 2019 zijn leerkrachten in verschillende bovenschoolse leer-teams gestart; één op het gebied van taal en lezen, één op het gebied van rekenonderwijs en één op het gebied van hoog-begaafdheid. Leerteams zijn voor specialisten en leerkrachten die inhoudelijk verder willen praten over het onderwerp. In de leerteams ontmoeten specialisten van verschillende scholen elkaar en delen kennis en ervaringen. Daarnaast gaan specialisten/leerkrachten aan de slag met inhoudelijke (praktijkgerichte) vragen die op meerdere scholen binnen de scholengroep voorkomen. Antwoorden op deze vragen koppelen zij terug aan de gehele scholengroep.

In 2018 is JongPROO gestart, een initiatief van de groep die in 2017 samen op studiereis naar Finland is geweest. Het doel van JongPROO is om interessante en inspirerende activiteiten te organiseren voor de scholengroep. Activiteiten waarbij inhoud, professionele en persoonlijke ontwikkeling en netwerken hand in hand gaan met cultuur, sport en ontspanning. In 2019 zijn 'estafette-borrels' georganiseerd, waarbij leerkrachten en andere collega's elkaar op informele wijze ontmoeten. Daarbij leren collega's elkaars scholen kennen, door de rondleidingen die tijdens de borrels worden gegeven. In 2019 is het volgende initiatief van JongPROO ontstaan: een gezamenlijke studiereis in schooljaar 2020-2021.

Innovatie

- Alle PROOLEiden-scholen werken aan onderwijsontwikkeling. Voorbeelden zijn onder andere het gebruik van coöperatieve werkvormen, doorontwikkeling van het unit-onderwijs, versterking van het NT2-onderwijs, doorontwikkeling naar kindcentra, gepersonaliseerd leren en de transformatieve school.
- Cultuur en Wetenschap en Techniek krijgt een steeds prominenter plaats binnen het curriculum van de scholen. In samenwerking met Technolab Leiden worden diverse projecten en workshops aangeboden. Tevens werken scholen samen met een aantal musea in Leiden door middel van het Verwonderpaspoort. Nieuw aanbod is de natuurclub 'Natuur om de Hoek', in samenwerking met Naturalis. Dit project enthousiasmeert kinderen voor de natuur. Natuur om de Hoek is voor leerlingen uit groep 6, 7 en 8 van de drie scholen in Het Gebouw, waaronder De Viersprong.
- Gemeente Leiden stelt een onderwijsinnovatiesubsidie beschikbaar. Zij wil investeren in onderwijsinnovatie en partners in de stad verbinden door samen te vernieuwen, te ontwikkelen en te verdiepen. Verschillende scholen dienden een aanvraag in. Door de toekenning van de subsidie hebben zij de mogelijkheid innovaties op gebieden van wereldburgerschap, cultuureducatie, digitalisering en creativiteit op te pakken, samen met onderwijspartners (PABO, VO-scholen, etc.). Door een van de subsidieaanvragen 'stedelijke vakgroep bewegingsonderwijs' is een netwerk van vakleerkrachten ontstaan die samenwerken aan de kwaliteit van het bewegingsonderwijs in Leiden.

Kwaliteitsbeleid

Zoals beschreven in het strategisch beleidsplan 'Onderwijs met aandacht voor elkaar 2015-2019' werken we samen aan een professionele kwaliteitscultuur. Gezamenlijke audits spelen hierin een belangrijke rol. We hebben afgesproken dat zelfevaluaties en audits in 2019 zijn geïmplementeerd.

Ambitiesgesprekken

De directeur-bestuurder voert elk jaar met alle schoolleiders, de MT's, leraren, ouders en kinderen ambitiesgesprekken. In deze gesprekken worden de ambities van de school voor het komend schooljaar besproken, de wijze waarop de schoolleiding deze wil behalen, wat de schoolleiding en het team nodig hebben om deze ambities te bereiken en wordt teruggekeken naar het realiseren van de ambities uit het voorgaande schooljaar. De ambitiesgesprekken geven een goed beeld van de schoolontwikkeling en de realisatie van de school- en jaarplannen.

Op basis van de evaluatie van de ambitiesgesprekken 2018 zijn de ambitiesgesprekken in 2019 anders vormgegeven. De HR-accounthouder van de school is aangesloten om de gesprekken breder en meer integraal te voeren.

Kwaliteitsgesprekken

In het voorjaar 2019 hebben medewerkers van het bestuursbureau kwaliteitsgesprekken gevoerd met de schoolleiding en intern begeleider(s) op school. Centraal in deze gesprekken over de kwaliteit van de school en het onderwijsleerproces staan de volgende vragen:

- Leren leerlingen genoeg (onderwijsresultaten)?
- Krijgen ze goed les (onderwijsproces)?
- Zijn ze veilig (schoolklimaat)?

Op basis van de zelfevaluaties van de school (op het gebied van de opbrengsten en het pedagogisch en didactisch handelen) en de monitor sociale veiligheid bij leerlingen voeren we de dialoog over deze vragen.

Tijdens het kwaliteitsgesprek gaan we in op de resultaten op schoolniveau. Dit betekent dat we kijken naar de dwarsdoorsnedes en trendanalyse op leerjaren en groepen. Waar nodig zoomen we in op de resultaten op groepsniveau en kijken we naar de groepsanalyses en de gemiddelde vaardigheids groei in de groep.

Het doel van deze gesprekken is de directies te ondersteunen in hun ontwikkeling van de planmatige kwaliteitszorg, het opbrengstgericht werken en het daardoor verder ontwikkelen van de gezamenlijke kwaliteitscultuur. De punten uit het kwaliteitsgesprek nemen schoolleiders mee in hun jaarplan naar volgend schooljaar.

Zelfevaluaties

Alle scholen van PROOLEiden maken een analyse van de opbrengsten, een zogenaamde zelfevaluatie van de opbrengsten. In de zelfevaluatie is o.a. aandacht voor de eindopbreng-

sten, de eigen doelen en tussenopbrengsten en evaluatie hiervan. Ook wordt een sterkte-zwakteanalyse gemaakt van het onderwijsleerproces waar focus op nodig is en is er een schets van doelen en interventies (en brug naar het jaarplan). Het doel is de kwaliteitszorg op basis van toetsanalyses van de scholen structureel te borgen in het hele systeem van schoolontwikkeling en kwaliteitszorg. Dit past in het kwaliteitstraject om het opbrengst- en handelingsgericht werken binnen PROOLEiden te versterken. Voor het maken van de analyses zijn in 2019 twee werkbijeenkomsten georganiseerd, waarin scholen onder begeleiding van een expert aan de analyses konden werken.

In dit kwaliteitstraject past ook de sturing op zelfevaluaties van het pedagogisch en didactisch handelen op schoolniveau. In het schooljaar 2018-2019 maakten alle schoolleiders een zelfevaluatie pedagogisch en didactisch handelen en namen deze analyse planmatig mee in de onderwijs- en personeelontwikkeling. Het is duidelijk dat het didactisch handelen op schoolniveau nog extra aandacht nodig heeft, daarom blijft het komend schooljaar een aandachtspunt.

In 2019 heeft de werkgroep onderwijs en kwaliteit een invulwijzer voor zelfevaluatie op schoolniveau ontwikkeld. Op basis van ons kwaliteitskader komen alle thema's aan bod. Als de school het overzicht invult heeft zij een overzicht van alle kwaliteitsindicatoren dat de schoolleider kan ondersteunen bij het planmatig handelen op schoolniveau en het bestuur zicht geeft op de basiskwaliteit op de scholen. In 2020 zullen de overzichten input geven voor de kwaliteitsgesprekken en het gesprek tussen de schoolleiding en het bestuur.

Zicht op ontwikkeling

Uit de audits bleek dat de indicator 'Zicht op Ontwikkeling' op veel scholen nader uitgewerkt en geïmplementeerd moet worden. Samen met de werkgroep is daarom in 2019 een eerste themamiddag georganiseerd om afspraken te maken over de beschrijving van de indicator 'Zicht op Ontwikkeling' en de implementatie op schoolniveau.

Audits

In schooljaar 2017-2018 zijn we bij PROOLEiden en OBSG Leiderdorp gestart met collegiale audits. Alle scholen krijgen eens in de vier jaar een bezoek van het auditteam (in opleiding), bestaande uit leerkrachten, IB'ers en schoolleiders vanuit onze eigen scholengroep. Een externe auditor begeleidt het auditteam; zij is ook werkzaam voor de PO-Raad. Een audit is een onderzoek naar het functioneren en de kwaliteit van een school. Tijdens de audit presenteert een school zich. Het auditteam geeft op basis van 'bewijzen en bevindingen' feedback en houdt de school als 'critical friend' een spiegel voor. Met collegiale audits willen we een bijdrage leveren aan de kwaliteitsontwikkeling van de scholen. We kunnen samen en van elkaar veel leren.

De audit vormt een onderdeel van de kwaliteitszorgcyclus op school. De uitkomsten uit de audits neemt de school mee in de verdere schoolontwikkeling; de belangrijkste punten worden opgenomen in het schoolplan en/of jaarplan. Daarbij levert een audit

Team auditoren namens de scholen van PROOLEiden en OBSG Leiderdorp

gegevens op voor de verantwoording naar de omgeving (bestuur, ouders en andere partners) en de Inspectie van het Onderwijs.

In 2019 zijn op vier scholen audits uitgevoerd: op Montessori-school Apollo, Leimundo, De Dukdalf en De Stevenshof. Deze audits zijn geëvalueerd d.m.v. een terugkombijeenkomst. Uit de evaluatie blijkt dat scholen het auditrapport goed kunnen gebruiken in hun verdere schoolontwikkeling. Ook voor auditoren is het heel leerzaam om verschillende scholen te zien. Zij geven aan dat zij vanuit hun rol als auditor ontwikkelpunten meenemen naar hun eigen school.

Ook zijn in 2019 weer nieuwe auditoren opgeleid. Uit de evaluatie van de audits blijkt dat auditoren een positieve bijdrage leveren aan het kwaliteitsdenken intern, op hun eigen school. Door meer auditoren op te leiden, zijn nu meer scholen in het auditteam vertegenwoordigd en wordt het kwaliteitsdenken in de scholen extra gestimuleerd.

Integrale overleggen

Ook in 2019 hebben we met de schoolleiding van verschillende scholen gesproken over vraagstukken van de school, vanuit verschillende beleidsterreinen. Doel is gezamenlijk gerichte oplossingen voor de school te zoeken en daarmee de kwaliteit op school te waarborgen en te stimuleren.

4.4 Samenwerking

Leidse Educatieve Agenda

De Leidse onderwijspartners van het primair, voortgezet en speciaal onderwijs en de gemeente Leiden hebben in 2018 en 2019 gewerkt aan een gezamenlijke agenda voor de komende jaren.

Dit heeft geresulteerd in de ondertekening van de *Leidse Educatieve Agenda 2019-2023 (LEA)*. De LEA bevat de gezamenlijke ambities op de belangrijkste thema's voor de komende vier jaar. Door keuzes te maken in hoofdthema's, focus aan te brengen in de gezamenlijke ambities en duidelijke afspraken te maken over de uitvoering, bereiken we gezamenlijk meer en kan het Leidse onderwijs nog meer floreren.

De LEA bevat zeven thema's: Leiden aantrekkelijke kennis- en onderwijsstad, Internationale stad, Onderwijs en arbeidsmarkt, Onderwijs en Jeugdhulp, Gelijke Kansen, Gezondheid en bewegen en Duurzame onderwijshuisvesting.

Ondertekening LEA

't Leids Education FieldLAB

Samen met onze collega's in het Huis van het Onderwijs nemen we deel aan het Leids Education FieldLAB ('t LEF). 't LEF heeft de ambitie om onderwijsprofessionals uit de verschillende sectoren (po-vo/mbo-ho) samen te brengen op verschillende kernactiviteiten, zoals onderwijs verzorgen, leraren opleiden, innoveren, praktijkonderzoek doen en leidinggeven. Doel is elkaar te ontmoeten en met elkaar te verbinden.

Kindcentra

In Leiden willen we de samenwerking tussen de organisaties uit de voorschoolse periode (Stichting Peuterspeelzaalwerk Leiden en Kinderopvangorganisatie Smallsteps) en de scholen verder versterken. In 2019 is weer een aantal inhoudelijke inspiratiebijeenkomsten georganiseerd, om met elkaar invulling te geven aan het Integraal Kindcentrum. Bij deze bijeenkomsten werden ook beleidsmedewerkers van de gemeenten Leiden en Leiderdorp uitgenodigd. Deze bijeenkomsten hebben in 2019 geleid tot coalities die gezamenlijk innovatiesubsidieaanvragen bij de gemeente Leiden hebben ingediend. De gemeente Leiden heeft deze niet gehonoreerd, maar heeft aangegeven dit onderwerp meer beleidsmatig aan te willen pakken. Een eerste stap

was een gezamenlijk bezoek aan de gemeente Leeuwarden en verschillende IKC's in deze gemeente.

Onderwijskansenbeleid

De VVE-scholen De Viersprong, Leimundo en Brede School De Merenwijk hebben in het kader van het gemeentelijke onderwijskansenbeleid oudercoördinatoren, huiswerkkamers en schakelklassen ingezet om de ontwikkelkansen van leerlingen te optimaliseren. In 2019 is de HuiswerkKamer doorontwikkeld.

Door een subsidie vanuit het Ministerie van OCW hebben we in samenwerking met JESRijnland en Lyceo ook geïnvesteerd in vrijwillige coaches. Deze coaches motiveren leerlingen meer uit zichzelf te halen en ondersteunen hen in de overstap naar het voortgezet onderwijs.

Gelijke Kansen

- In 2019 zijn we gestart met het project Gelijke Kansen op de Kaart in Leiden, waarin we samen met onderwijspartners in Leiden -SCOL, Stichting Scholengroep Da Vinci, Universiteit Leiden- werken aan een betere aansluiting van het primair op het voortgezet onderwijs.

Preventief Interventie Team (PIT)

In samenwerking met de gemeente Leiden wordt op de scholen waar kinderen een verhoogd risico lopen op problemen in de sociale ontwikkeling, het Preventief Interventie Team ingezet.

Het PIT biedt snel en vroegtijdig hulp. Het doel is het risico op het ontwikkelen van ernstige gedragsproblemen te verkleinen en te zorgen dat kinderen hun schoolloopbaan succesvol doorlopen.

Het PIT ondersteunt ouders en leerkrachten bij het vinden van oplossingen en/of behandeling als de sociale ontwikkeling van een kind dreigt mis te lopen. Het PIT blijft zo lang als nodig is, volgt hoe het met het kind gaat en springt in, mocht het nodig zijn.

Meerjarenbeleid nieuwkomers gestart

De gemeente Leiden, Samenwerkingsverbanden PPO en VO Leiden en schoolbesturen (PROOLEiden, SCOL, Da Vinci) hebben een gezamenlijke opdracht gegeven voor een meerjarenbeleidsplan voor NT2-leerlingen in Leiden en de regio. Sardes heeft de rol van procesbegeleider om dit meerjarenbeleidsplan op te stellen. In 2019 zijn verschillende bijeenkomsten met belanghebbenden geweest. De output van deze bijeenkomsten dient als input voor het beleid dat in 2020 wordt uitgewerkt.

Muziekonderwijs

Samen met de Hogeschool Leiden en SCOL hebben we het Project Music Lab verder uitgewerkt. Doel is dat we samenwerken aan het professionaliseren op muziek-educatief gebied. We onderzoeken op welke wijze we Samen Opleiden op muziekgebied kunnen vormgeven. Omgekeerd wil de Hogeschool Leiden aanschouwelijk muziekles binnen de Hogeschool verzorgen met leerlingen van deze basisscholen.

Vakgroep bewegingsonderwijs

In 2019 is, mede vanuit de subsidie van gemeente Leiden, de stedelijke vakgroep bewegingsonderwijs opgezet. De vakgroep heeft verschillende doelen:

- Opzetten van een Leidse vakgroep bewegingsonderwijs.
- Het gezamenlijk professionaliseren en innoveren van de ongeveer 25 vakdocenten d.m.v. vakgroepbijeenkomsten en expertise van de Pabo-experts uit de leergang vakbekwaamheid bewegingsonderwijs.
- Het vergroten van het aantal docenten dat goede gymlessen kan verzorgen voor zowel kleuters als leerlingen uit de groepen 3-8.
- Ontwerpen en invoeren van een Leidse standaard voor het bewegingsonderwijs.
- In kaart brengen en monitoren van de motorische ontwikkeling van de (basis)schoolgaande jeugd door de MQ-scan en tegelijkertijd in kaart brengen van de beweegmomenten op de Leidse basisscholen.

4.5 Opleiden in de School - OPLIS

PROOLEiden maakt samen met nog vier schoolbesturen uit de regio en de Pabo van Hogeschool Leiden deel uit van traject Opleiden in de School (OPLIS). Doel van dit overkoepelende initiatief is versterking van de samenwerking tussen de opleiding (Pabo) en de praktijk op de scholen, door het delen van kennis, ervaring en personeel.

In 2019 is Samen Opleiden doorontwikkeld, uitgebreid van schoolbesturen die deelnamen aan het FLEX-project en de organisatie van OPLIS en FLEX geïntegreerd. De focus lag in 2019 op het verder ontwikkelen van de inhoud: werkplekleren, onderzoek, flexibilisering, schoolontwikkeling en professionalisering. OPLIS werkt toe naar een verschuiving van het leren op de opleiding naar het leren op de werkplek. Met een nieuwe programma-leider heeft OPLIS op 11 december 2019 haar ambities aan de vijf bestaande en de drie nieuwe schoolbesturen gepresenteerd.

In de tweede helft van 2019 waren er vijf opleidingsscholen: De Dukdalf, Lucas van Leyden, De Lorentzschool, De Morskring en De Koningin Julianaschool (de Arcade heeft in april 2019 aangegeven geen opleidingsschool meer te willen zijn). Er zijn onderzoeken uitgevoerd door 3de jaars studenten naar ontwikkelvragen van de scholen. De studenten en de scholen zijn hierbij begeleid door een onderzoeksdocent vanuit de Pabo.

Wat betreft het 'leren op de werkplek', en dus flexibilisering van het opleiden, is een aantal trajectmiddagen georganiseerd en twee mentorenwerkplaatsen voor alle mentoren/coaches. Voor de studenten kwam onder meer het onderwerp hoogbegaafdheid aan bod en voor de mentoren gedifferentieerde coachingsvaardigheden.

De samenwerking tussen mensen vanuit het werkveld, de opleidingsscholen, de schoolopleider, de Pabo en universiteit geeft nieuwe inzichten en energie en is een bevestiging van de meerwaarde van Samen Opleiden.

4.6 Passend onderwijs

In augustus 2015 ging passend onderwijs van start. Passend onderwijs streeft zoveel mogelijk kwalitatief goed regulier onderwijs gericht op maat voor ieder kind na. We gaan uit van de mogelijkheden en talenten van kinderen, niet van beperkingen. De ondersteuning naar het kind brengen, in plaats van het kind naar de ondersteuning. Bij al onze beslissingen staat de onderwijsbehoefte van het kind voorop. Besturen en scholen hebben daarbij zorgplicht, dat wil zeggen dat de school waar de ouders zich melden, het kind pas loslaat als het kind op een passende onderwijsplek is. In het ondersteuningsplan van het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs regio Leiden staat hoe we dit willen realiseren. De beleidsuitvoering is gericht op het handhaven van het lage verwijzingspercentage (minder dan 2%) naar speciaal (basis) onderwijs binnen het samenwerkingsverband.

In 2019 is gestart met de ontwikkeling van een nieuw ondersteuningsprofiel, gebaseerd op de kaders uit het ondersteuningsplan. Het beleid is gericht op adequate ondersteuning en begeleiding van alle kinderen via het eigen ondersteuningsaanbod op de school (handelingsgericht werken) en daarmee de verwijzing naar het S(B)O te beperken. De implementatie van passend onderwijs/handelingsgericht werken wordt aangestuurd vanuit bestuur, directie en kernteam van het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs regio. PROOLEiden participeert actief in de verschillende gremia.

Om de ambities uit het ondersteuningsplan te realiseren is het nodig om op een school de onderwijsbehoefte van een kind (vroegtijdig) te bepalen en met (maximale) expertise het arrangeren op schoolniveau vorm te geven. Scholen worden gefaciliteerd met expertise en/of (financiële) middelen om hun eigen kracht te benutten of te versterken. Binnen het samenwerkingsverband hebben we afgesproken op de reguliere scholen basisondersteuning op een hoog niveau aan te bieden. Dat houdt in dat ouders vroegtijdig worden betrokken. Zij denken en praten mee over de wijze van ondersteuning. Deze betrokkenheid (ouders als educatieve partner) is structureel en versterkt de kwaliteit van het arrangement voor het kind. Scholen werken nauw samen met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en de jeugdhulpverlening vanuit de gemeenten en stemmen af wat nodig is voor het gezin.

PROOLEiden biedt naast regulier basisonderwijs ook speciaal onderwijs. Omdat het speciaal onderwijs van PROOLEiden een groter voedingsgebied heeft dan SWV PPO regio Leiden zijn we ook aangesloten bij het Samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek en het Samenwerkingsverband Rijnstreek.

PROOLEiden zoekt actief de samenwerking met de Leidse schoolbesturen voor speciaal (basis)onderwijs: de Stichting Resonans (voorheen Stichting Speciaal Onderwijs Leiden e.o.), Leo Kanner Onderwijsgroep (LKO) en SBO De Vlieger. De samenwerking is gericht op gezamenlijke kennis- en expertiseontwikkeling, gezamenlijke communicatie (www.speciaalonderwijsleiden.nl) naar stakeholders en het versterken van de samenwerking binnen de Leidse S(B)O-Kring.

Homepage van de website www.speciaalonderwijsleiden.nl

De expertise van het speciaal onderwijs wordt d.m.v. de coöperatie Ambulante Educatieve Dienst (AED), waarin PROOLEiden samen met Resonans en LKO deelneemt, actief ingezet voor het regulier PO-, VO- en MBO-onderwijs in de regio Holland Rijnland.

Samenwerking met organisaties voor Jeugdzorg vindt plaats in de Onderwijs Zorg Combinatie Orion met Cardea Jeugdzorg en binnen de onderwijs-zorgvoorziening 'De Sloep' (onderdeel van PI De Brug) met Prodeba Jeugdzorg.

4.7 Klachten en incidenten

PROOLEiden heeft een klachtenregeling om klachten van ouders in goede banen te leiden. Externe vertrouwenspersonen functioneren bij klachten als aanspreekpunt. De vertrouwenspersonen bekijken of klachten door bemiddeling opgelost kunnen worden. De externe vertrouwenspersonen begeleiden desgewenst bij verdere procedures en verwijzen in voorkomende gevallen naar andere instanties.

PROOLEiden heeft de functie van externe vertrouwenspersoon gesplitst. Bij de GGD huren we externe expertise in t.b.v. ouders en voor medewerkers werken we met een externe vertrouwenspersoon van Onderwijsadvies.

De externe vertrouwenspersoon voor ouders heeft in 2019 met negen ouders/ouderparen contact gehad:

- Bij twee scholen is met drie ouders per school contact geweest.
- Bij drie scholen is met één ouder per school contact geweest.

De inhoud van de klachten betrof onveilig klimaat, pesten, onvrede over een directeur, onvrede over een leerkracht, kind wil naar een andere klas maar ouder krijgt geen gehoor en onvrede over aangeboden onderwijs.

Geen van deze klachten heeft geleid tot het indienen van een officiële klacht bij het LKC; alle klachten konden met één of meerdere gesprekken opgelost worden.

Daarnaast heeft één leerkracht de GGD benaderd met een klacht over gepest worden door collega's. Deze collega is verwezen naar de bedrijfsarts.

De externe vertrouwenspersoon van Onderwijsadvies heeft in 2019 één melding gehad. Een interne vertrouwenspersoon heeft contact opgenomen voor advies over hoe te handelen bij een conflict tussen ouders in een schoolpleinsituatie. Een telefonisch adviesgesprek heeft geleid tot een oplossing waarmee de leerkracht uit de voeten kon.

- Een klacht uit 2018 is in 2019 afgehandeld.
- Bij het bestuur is in 2019 een formele klacht ingediend. Deze klacht is ongegrond verklaard.
- In 2019 heeft een ouder een klacht (bestaande uit vier subklachten) ingediend bij de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs. De LKC heeft de klacht in zijn geheel ongegrond verklaard.
- Een ouder heeft bezwaar aangetekend bij het bestuur tegen het besluit van het bevoegd gezag toelating tot het onderwijs te weigeren. Het bezwaar is ongegrond verklaard.
- Een ouder heeft bezwaar aangetekend tegen het besluit uit 2018 van het bevoegd gezag om een leerling te verwijderen. Het bezwaar is ongegrond verklaard.
- Het bevoegd gezag heeft in 2019 het besluit genomen om twee leerlingen te verwijderen. Het besluit is zorgvuldig genomen, in goed overleg en in overeenstemming met ouder, waarbij alle (wettelijke) vereisten die horen bij een verwijderingsbesluit in acht zijn genomen.

4.8 PROO Monitor

	doel niet gehaald			risico			op weg/doel gehaald			Nog niet ingevuld			Doel gehaald 2019
Aantal scholen: 16													
HRM:													
	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	
Gesprekencyclus wordt uitgevoerd volgens planning	2	1	↑	1	1		8	14	↑	1	0	↑	88%
Persoonlijke ontwikkeldoelen in POP beschreven	3	4	↓	0	4	↓	7	8	↑	2	0	↑	50%
Personeelsdossiers op orde	1	2	↓	1	1		9	13	↑	1	0	↑	81%
Ziekteverzuim lager dan landelijk gemiddelde	2	2		3	3		7	10	↑	0	0		67%
Elk dossier conform Wet Poortwachter	0	2	↓	3	0	↑	7	13	↑	2	0	↑	87%
Alle formatieve gegevens conform feitelijke situatie	0	0		1	2	↓	10	14	↑	1	0	↑	88%
School participeert in initiatieven PROOacademie	2	3	↓	2	1	↑	6	12	↑	2	0	↑	75%
ARBO jaarplan conform planning uitgevoerd	1	1		5	3	↑	5	10	↑	1	2	↓	63%
RIE is uitgevoerd	1	1		0	0		10	14	↑	1	1	↓	88%
Toelichting													
In de maanden januari en februari 2019 is vanuit HR met alle directeuren gesproken, waarin o.a. de onderwerpen van de gesprekencyclus, ziekteverzuim, professionalisering en formatie aan de orde zijn geweest. Per school zijn hier zodanig afspraken over gemaakt om te komen tot verbetering en verdere ontwikkeling. Voor het schooljaar 2019-2020 is afgesproken om dit vanuit HR meer te monitoren door meer gesprekken te voeren gedurende het schooljaar.													
Innovatie en onderwijsverbetering:													
	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	
Eindopbrengsten (waarde)													per school
Tussendoelen opbrengsten zijn geformuleerd	1	1		1	1		4	10	↑	5	4	↑	63%
Sociaal-emotionele opbrengsten conform schooldoelstellingen	1	1		1	0	↑	4	12	↑	5	3	↑	75%
Aantal schorsingen			↓ 0										
Aantal verwijderingen			↓ 0										
Aantal incidenten			↓ 0										
Aantal verwijzingen SO/SBO			↓ 0										
Kwaliteitszorg:													
	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	
Kwaliteitszorgcyclus wordt uitgevoerd volgens planning	1	1		1	4	↓	7	8	↑	3	3		50%
Ped. Didactisch handelen systematisch in kaart gebracht	2	2		1	1		6	11	↑	3	2	↑	69%
Onderzoek Veiligheidsbeleving	1	1		0	0		8	13	↑	3	2	↑	81%
0													
Faciliteir:													
	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	
Het schoolgebouw is schoon	2	3	↓	4	8	↓	5	5		1	0	↑	31%
Dit wordt zo ervaren door gebruikers	2	4	↓	3	4	↓	5	7	↑	2	1	↑	44%
Aantal openstaande reparaties	0	0		0	0		0	0		5	6	↓	0%
Aantal openstaande klachten	0	0	↓	0	0	↓	0	0	↑	6	7	↓	0%
Onderhoud uitgevoerd conform MJOP	2	2		1	2	↓	7	9	↑	2	3	↓	56%
Brand oefening	0	1	↓	0	1	↓	10	12	↑	2	2		75%
Sfeer stimulerend aan het onderwijs	1	0	↑	2	1	↑	8	15	↑	1	0	↑	94%
Gebouw stimulerend aan het onderwijs	2	2		3	5	↓	6	9	↑	1	0	↑	56%
School participeert in activiteiten op gebied van duurzaamheid	1	4	↓	3	1	↑	7	10	↑	1	1		63%
Gebouw heeft een gezond klimaat	3	5	↓	3	4	↓	5	7	↑	1	0	↑	44%
Toelichting													
Problemen m. b. t. de schoonmaak vraagt de nodige aandacht. Er zijn tegenstrijdig tussen de periodieke keuringen en de beleving van de scholen. Er zijn belangrijke knelpunten die spoedig opgelost moeten worden. Binnenklimaat wordt gemonitord en in samenspraak met onze adviseur wordt gekeken naar mogelijke aanpassingen.													
Financieel:													
	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	
Realisatie conform begroting	1	2	↓	3	4	↓	7	10	↑	1	0	↑	63%
Investerings uitgevoerd conform planning	2	3	↓	0	2	↓	9	11	↑	1	0	↑	69%
Scholing uitgevoerd conform planning	0	0		1	3	↓	10	13	↑	1	0	↑	81%
Nota's zijn tijdig betaald	0	0		0	1	↓	12	15	↑	0	0		94%
Schoolbankafschriften/kasstaat tijdig maandelijks naar OHM gestuurd	0	0		0	1	↓	11	15	↑	1	0	↑	94%
Grootboekkaarten zijn globaal doorgelopen en correcties doorgegeven aan OHM	0	1	↓	1	0	↑	10	14	↑	1	1		88%
Verantwoording arrangementen PPO is ingediend	0	2	↓	1	0	↑	7	9	↑	4	5	↓	56%

5 PERSONEEL

5.1 Inleiding

Het Strategisch Beleidsplan 2015-2019 gaf in 2019 richting aan de intenties van het personeelsbeleid, waarbij werd ingezet talenten en kennis, kunde en vaardigheden bij personeelsleden verder te ontwikkelen en hen eigenaar te maken van die ontwikkeling. Dit alles gericht op het continu verbeteren van het vakmanschap van onze personeelsleden en daarmee het verbeteren van het onderwijs aan onze leerlingen.

In 2019 is de strategische koers (KOERSplan) opnieuw bepaald. Voor HR zijn de kernpunten hieruit: lerende organisatie, samenwerking en leiderschap.

Centraal bij het ontwikkelen van personeelsbeleid binnen PROOLEiden stond en staat: een leven lang leren, mobiliteit, ruimte voor talent, professionalisering en inspiratie. Dit geldt voor alle lagen van de organisatie, waarbij verantwoording en registratie vanzelfsprekend zijn.

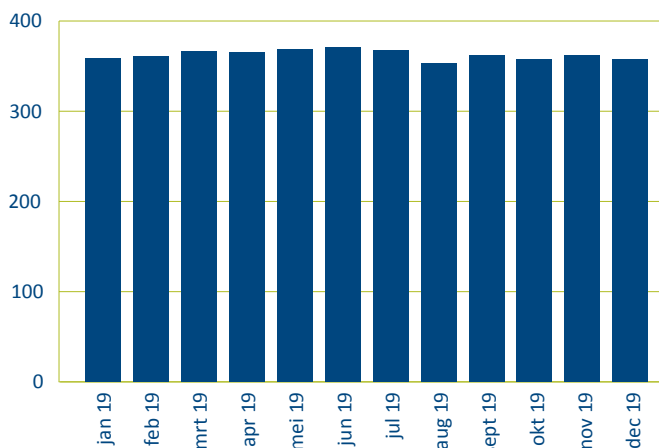
Het denken vanuit kansen en mogelijkheden in plaats van beperkingen is hierbij uitgangspunt. De professional krijgt ruimte om zijn/haar vakmanschap zo goed mogelijk uit te voeren. Initiatief nemen en eigenaarschap, kansen pakken en mobiliteit horen hierbij. Dit vraagt ook om versterking van de professionele en meer gelijkwaardige relatie tussen medewerkers en leidinggevenden. Van de schoolleiding vraagt dit om te gaan met verschillen in het team en talenten en kwaliteiten te benutten.

In 2019 zijn de gesprekken tussen HR en de directeuren van de scholen geïntensiveerd, alle scholen werden viermaal door de accountmanager HR bezocht. De reden hiervan is verbetering van de samenwerking tussen de directeuren en de HR-afdeling van het bestuursbureau. Dit doen we door de uitvoering van het HR-beleid op de school te toetsen, de school te ondersteunen en te begeleiden bij het verder ontwikkelen van de beleidsuitvoering en hiermee de integraliteit en zelfstandigheid te vergroten.

5.2 Personele bezetting

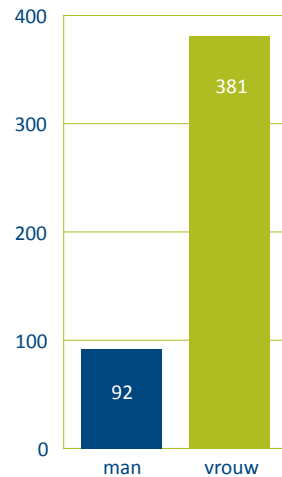
In 2019 werd gemiddeld 362,59 FTE ingezet op de 16 scholen en het bestuursbureau. Dit is inclusief vervangers en exclusief LIO-studenten.

Wat is de trend van de bezetting in fte?

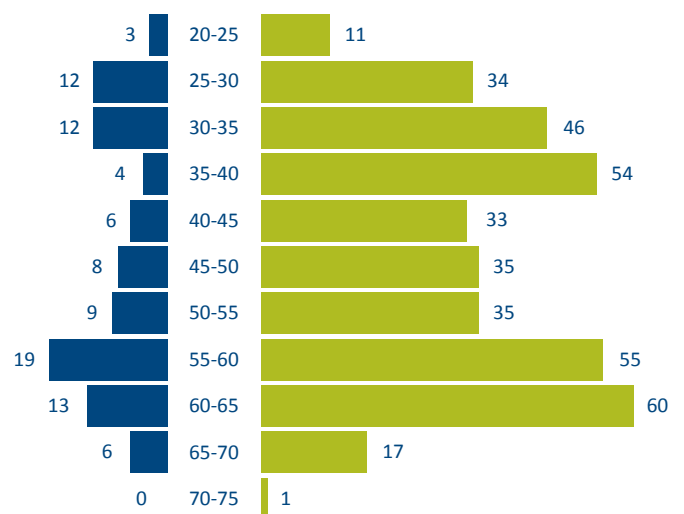
In januari 2019 werd 359,02 FTE ingezet en in december 357,25 FTE.

Hoeveel medewerkers zijn er in dienst per geslacht?

Op 31 december 2019 waren in totaal 473 personeelsleden in dienst, waarvan 92 mannen (19,4%) en 381 vrouwen (80,6%).

Wat is de verdeling per leeftijdscategorie?

Op 31 december 2019 waren de leeftijdscategorieën 55-60 en 60-65 jaar het grootst.

5.3 Integraal personeelsbeleid

Professionaliseringsbeleid

Het vastleggen van de eigen ontwikkeling in persoonlijke ontwikkelingsplannen en deze vervolgens uitvoeren is gekoppeld aan de doelen van de school om de ontwikkeling van personeelsleden, mede ten behoeve van de schoolontwikkeling, te realiseren.

We streven ernaar dat personeelsleden vanuit hun professionele (onderzoekende) houding, op basis van ontwikkelbehoefte(n), anderen bij hun eigen ontwikkeling gaan betrekken. Dit krijgt gestalte in het collegiaal begeleiden, collegiale consultatie, interactie en onderlinge coaching op de scholen. Ook professionele interactie tussen personeelsleden van de verschillende scholen, bij leerteams op basis van expertises en/of activiteiten van de PROO Academie wordt steeds meer benut om de eigen professionalisering te versterken.

Gesprekkencyclus

De steeds sneller gaande ontwikkelingen binnen scholen maken een goed functionerende gesprekkencyclus noodzakelijk. In de vastgestelde gesprekkencyclus vindt elk jaar een formeel gesprek plaats. Het ene jaar is dat een functioneringsgesprek, het andere jaar een beoordelingsgesprek. De gesprekken worden afgestemd en, indien mogelijk, zoveel mogelijk geïntegreerd met ontwikkel- en inzetgesprekken. Indien het noodzakelijk is de kwaliteiten van het personeelslid versneld te ontwikkelen is een versnelling van de cyclus mogelijk. Het lukt ongeveer de helft van de scholen om de gesprekkencyclus uit te voeren conform beleid. Een van de oorzaken waardoor dit niet volledig lukt is de directiewisselingen en/of de werkdruk bij schoolleiders. In de gesprekken tussen HR en de scholen komt steeds aan de orde hoe deze beleidsuitvoering wel vorm kan krijgen.

Werkdrukmiddelen

Voor 1 augustus 2019 is op elke school een bestedingsplan werkdrukmiddelen opgesteld. In dit plan wordt aangegeven hoe de scholen de extra middelen per leerling (vanaf 1 augustus 2019: 220,08 euro) inzetten. Hierbij hebben de scholen veelal gekozen voor extra inzet van onderwijsassistenten, vakleerkrachten, ICT en/of verkleining van groepen.

Werkverdelingsplan

Voor 1 augustus 2019 is op elke school een werkverdelingsplan opgesteld. In dit plan liggen de afspraken over de inzet van uren en het besluitvormingsproces vast. De scholen zijn hierin begeleid door het HR-team van het bestuursbureau.

Functiegebouw

Het samenstel van functies is voortdurend aan veranderingen onderhevig op grond van onderwijsinhoudelijke en organisatorische ontwikkelingen. Mede onder druk van het lerarentekort zijn er scholen die groepsdoorbrekend en/of in clusters van groepen willen werken, waarbij een cluster les krijgt van leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel. Eind 2019 werd op landelijk niveau een onderhandelaarsakkoord afgesloten, waarin onder meer werd opgenomen dat met name de onderwijsondersteunende functies en directiefuncties opnieuw beschreven en gewaardeerd moeten worden. Dit pakken we in 2020 op.

Generatiemanagement

Organisaties, zoals die van basisscholen en schoolbesturen in hun geheel, opereren het best bij een evenwichtige verdeling van personeelsleden over de diverse generaties. De professionele attitude en levensopvattingen voeden elkaar dan, waardoor 'rijp en groen' gebruikmaken van elkaars kennis en expertise. Naast de gesprekkencyclus, het professionaliseringsbeleid en de strategische personeelsplanning is dit een van de uitgangspunten waar scholen op trachten te sturen.

Schoolleidersregistratie

M.i.v. 1 januari 2018 moeten alle leden van de schoolleiding zich volledig geregistreerd hebben in het schoolleidersregister. De niet-geregistreerde schoolleiders worden begeleid naar hun registratie.

5.4 Beleidsmatige aspecten

Werkgelegenheid

De totale werkgelegenheid bij PROOLEiden bleef gedurende 2019 stabiel. Gelet op de relatief hoge uitstroom door pensioen, het stijgende aantal leerlingen, tussentijds vertrek en het niet meer inzetten van (school-)reserves t.b.v. de formatie is jaarlijks ongeveer 12 FTE aan nieuw personeel nodig. Hierbij gaan we uit van de gegevens van de scholen van PROOLEiden en OBSG Leiderdorp.

Hieruit kan de conclusie worden getrokken dat de werkgelegenheid gehandhaafd kan worden.

Arbeidsparticipatie

Daar waar mogelijk zetten we die personeelsleden in, die op basis van UWV-keuringsbeslissingen te maken hebben

met een beperking. Via een samenwerking met een toeleveringsbedrijf voor conciërges voldoen we aan de eisen van de participatiewetgeving.

Personeelsplanning

Op basis van de respons op eerdere vacatures zien we dat tot nu toe vacatures binnen directiefuncties en onderwijsondersteunende functies in 2019 kwalitatief goed opgevuld konden worden. Hoewel het personeelstekort ook steeds meer doorsijpelt naar directiefuncties en het aantal sollicitanten afneemt, constateren we dat PROOLEiden een interessante werkgever blijft. De stad Leiden, als interessante kennis- en onderwijsstad, draagt daar zeker aan bij.

Voor het onderwijsgevend personeel geldt een ander verhaal. De komende jaren zal op basis van de verwachte uitstroom van oudere leraren en de beperktere instroom van afgestudeerde leraren een groeiend aantal vacatures ontstaan. Hierop anticiperen we door (jonge) personeelsleden aan PROOLEiden te binden binnen de vaste eigen vervangingspool. Daarin zijn tien formatieplaatsen opgenomen. Deze pool maakt het mogelijk een aantal onderwijsgevenden beschikbaar te hebben om direct (vervangings-)vacatures op te vullen. Om de vervangingspool op sterkte te houden, moeten we constant aan werving doen.

Werving

Interne werving vindt plaats via het verspreiden van alle vacatures via PROOshare en de website. Daarnaast organiseren we jaarlijks speeddate-avonden. Voor deze avonden nodigen we, naast alle leraren die een interne overstap willen maken, expliciet vervangers en LIO-ers uit die op dat moment op onze scholen aan het werk zijn. Daarbij nodigen we vierdejaars PABO-studenten uit die bij onze scholen stage lopen.

Externe werving vindt plaats via de eigen website, vacaturewebsites, advertenties in dagbladen en via social media zoals LinkedIn en Twitter.

PROO LEIDEN LEIDERDORP
DE MEERPAAL
 Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden-Leiderdorp

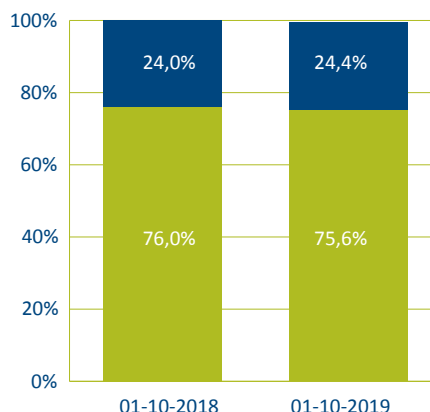
Het bestuur van PROOLEiden-Leiderdorp en het team van OBS De Meerpaal zijn op zoek naar een
DIRECTEUR (0,6-0,8 FTE)
 Meer informatie vindt u op www.prooleiden.nl

Voorbeeld van een personeelsadvertentie

Funciemix

Per 1 augustus 2019 is de funciemix afgeschaft. Hierbij echter wel een overzicht van het aantal L10- en L11-functies op het niveau van leerkracht (14 scholen voor primair onderwijs):

Wat is de funciemix per datum?

Op de twee scholen voor speciaal onderwijs was er op PI De Brug 4,8% L12 en op Orion 0% L12 (peildatum 1 oktober).

5.5 Ontwikkelingen

Personeelsvoorziening / lerarentekort

Hoewel Leiden ten opzichte van de grote steden een wat luxere positie inneemt is ook bij PROOLEiden het lerarentekort inmiddels voelbaar. Dat zit met name in kortdurende vervangingen, maar ook in de bezetting van specifieke groepen. Het is steeds lastiger leerkrachten te vinden die les willen en kunnen geven aan de groepen 8 op onderwijskansenscholen en in het speciaal onderwijs. Met veel inzet is het in 2019 gelukt om elke groep te bemensen.

Samen met andere schoolbesturen in de regio participeert PROOLEiden in het regionale project Lerarentekort. Vanuit dit project wordt gekeken hoe de instroom kan worden verbeterd en de uitstroom kan worden beperkt.

Leraren voeren actie voor een rechtvaardige salariering, voldoende collega's en minder werkdruk

Kom jij lesgeven als de juf ziek is?

Word ook invaller!

ONZE SCHOOL WERKT MET POOL WEST

Pool West regelt vervangingsverzoeken voor meer dan 200 scholen in de regio Delft – Pijnacker-Nootdorp – Lansingerland – Den Haag – Zoetermeer – Leiden. Is een juf of meester ziek, dan zoeken zij een vervangende leerkracht zodat het onderwijs door gaat. Ben jij (bijna) in het bezit van een PABO-diploma, meld je dan aan bij Pool West en help mee de missie van Pool West bereikbaar te maken: **Geen kind naar huis!**

PoolWest

Invalpool voor het basisonderwijs

Pool West is een stichting zonder winstoogmerk.

poolwest.nl

Vervangingspool

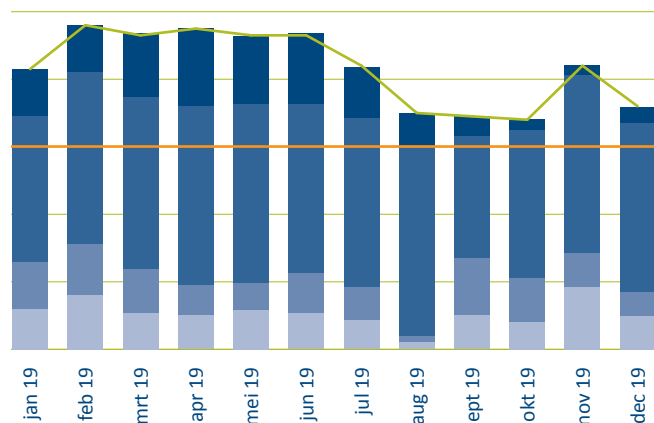
Pool West verzorgt voor PROOLEiden de matching van vervangers met de vervangingsvraag. In het kader van die steeds groter wordende problematiek van het vinden van vervangers is de samenwerking met zestien Zuid-Hollandse schoolbesturen binnen de vervangingspool 'Pool West' steeds belangrijker. Naast Pool West heeft PROOLEiden een eigen vaste vervangingspool opgezet. Hierin is ruimte voor ongeveer 10 formatieplaatsen (bestuurs-poolers). De bezetting hiervan op 31 december 2019 was 7,2 FTE (12 personen). Deze medewerkers worden continu ingezet.

Stages en starters

In samenwerking met de Hogeschool Leiden, de Leidse Pabo, neemt PROOLEiden deel aan het project 'Opleiden in de School/ Samen Opleiden 2.0'. Mede door deze samenwerking (en de samenwerking met MBO Rijnland) is het aantal opleidings-scholen en stages geïntensiveerd. Versterking van de relatie met toekomstige leraren draagt bij aan een mogelijke toestroom van kandidaten voor open vacatures en daarmee het zoveel mogelijk op peil houden van de instroom. In het kader van het project Samen Opleiden 2.0 is ook een programma opgesteld om met opgeleide coaches en mentoren startende leraren te begeleiden en daarmee te behouden voor het onderwijs en tussentijdse uitstroom zoveel mogelijk te voorkomen.

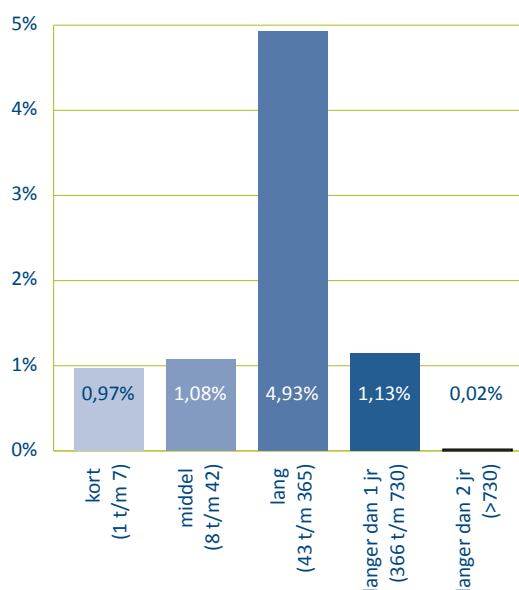
5.6 Gezondheid, welzijn en veiligheid

Wat is de trend van het verzuimpercentage?

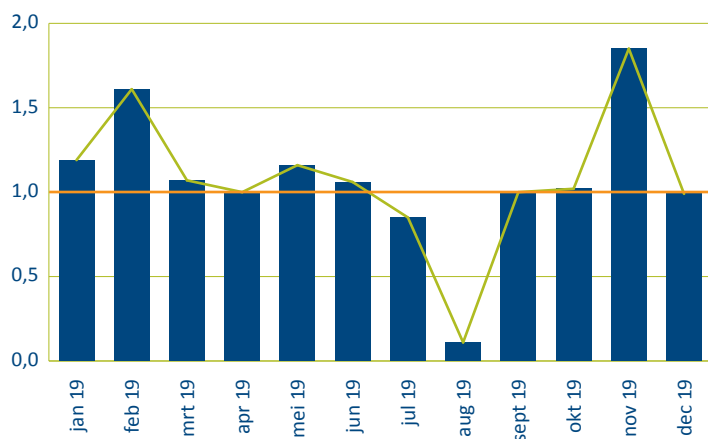
Het verzuimpercentage in 2019 was 8,13%. Dit verzuimpercentage is hoger dan het landelijk gemiddelde dat rond de 6% is. Het relatief hoge verzuimpercentage komt vooral door lang verzuim: langer dan 42 dagen en korter dan 365 dagen. In 2020 gaan we het verzuim nader analyseren en nemen we maatregelen om het verzuim te verminderen. Het doel hierbij is een verzuim van 6%.

Wat is het verzuimpercentage per verzuimduurklasse?

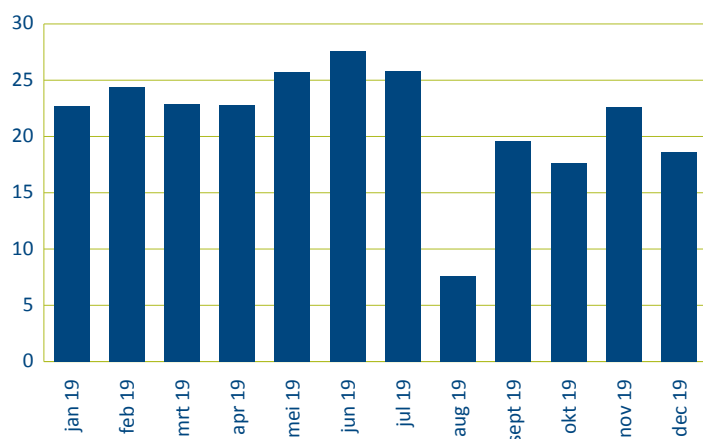
De gemiddelde verzuimfrequentie over 2019 was 1,12. Dit is iets hoger dan het landelijk gemiddelde van 1,0. In 2019 is een stijging van het ziekteverzuim opgetreden. Dit valt te verklaren door de toename van de gemiddelde leeftijd van het personeel, het verder oplopen van het werkdrukgevoel bij zittende personeelsleden en wisselingen bij directeurs en het HR-team. Ondanks een steeds intensievere begeleiding van langduriger ziekteverzuimsituaties, intensivering van het preventief handelen en verbetering van de kwaliteit van de begeleiding zien we een stijging.

Wat is de trend van het verzuimfrequentie?

Gemiddeld werd 21,6 FTE ingezet ter vervanging.

Wat is de trend van de fte ingezet ter vervanging?

Begeleiding

Een team van leidinggevende, in samenspraak met de accountmanager HR, bedrijfsarts, arbeidsdeskundigen en bedrijfsmaatschappelijk werkers verzorgt de begeleiding omtrent ziekte, gezondheid en welzijn. Waar nodig wordt extra hulp en begeleiding geboden in de vorm van passende begeleiding door bijvoorbeeld coaching of psychologische hulp.

Arbeidsomstandigheden

Voortdurend aandachtspunt blijft de gevoelde werkdruk. We gaan ervan uit dat de beschikbare werkdrukkiddelen bijdragen aan het daadwerkelijk verminderen van de werkdruk. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor teamtrainingen, de individuele training 'omgaan met werkdruk' (door de PROO Academie) en een nog intensievere sturing op het taakbeleid. Daarnaast blijft begeleiding door de leidinggevenen om werkdruk van personeelsleden te beperken aandacht vragen tijdens het inzet- en voortgangsgesprek.

Prestatiebox

Op basis van de beschikkingen 2018-2019 en 2019-2020 heeft PROOLEiden in 2019 een bedrag van € 866.600 ingezet. De prestatiebox is in één bedrag per leerling verstrekt en is voor alle (speciale) scholen voor basisonderwijs en scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs gelijk. Het wordt besteed aan:

- 1 Talentontwikkeling door uitdagend onderwijs.
- 2 Een brede aanpak voor duurzame onderwijsverbetering.
- 3 Professionele scholen.
- 4 Doorgaande ontwikkellijnen.

Voorziening eigen wachtgelders

Wanneer een werknemer wordt ontslagen en de instroomtoets van het Participatiefonds niet positief wordt afgerond of er een negatieve beschikking wordt afgegeven, dan verhaalt het Participatiefonds de uitkering op het bevoegd gezag. In de begroting was hiervoor een voorziening opgenomen.

5.7 Wettelijke verplichtingen

Vanuit de wet- en regelgeving wordt antwoord gegeven op een aantal vragen:

Welke doelen heeft het bestuur zichzelf gesteld ten aanzien van het personeel en de professionalisering en met welke resultaten?

Het bestuur...

- versterkt de implementatiekracht van scholen op het gebied van strategisch personeelsbeleid.

Status: m.i.v. schooljaar 2019 – 2020 neemt de accountmanager HR deel aan het ambitiegesprek om Onderwijs, Kwaliteit en HR-beleid meer met elkaar te verbinden.

- realiseert een gezamenlijk professionaliseringstraject voor schoolleiders, teamleiders, bestuursbureau en bestuurder.

Status: dit wordt uitgevoerd in de vorm van 'teamtimedagen', themamiddagen en begeleide interview.

- organiseert de tweejaarlijkse PROOLEiden Onderwijsdag in 2021, 2023 en 2025.

Status: eind 2019 heeft de Onderwijsdag plaatsgevonden.

- neemt deel aan het traject bestuurlijke visitatie PO-Raad.

Status: hierop vindt een oriëntatie plaats.

- laat het aanbod van de PROO Academie aansluiten bij de doelstellingen van het koersplan en de vragen van de scholen. Verbinding, expertise-uitwisseling, opleiding en scholing voor én door medewerkers staan hierbij centraal. De PROO Academie organiseert internationale uitwisseling en studiereizen, masterclasses, netwerkbijeenkomsten tussen specialisten en faciliteert leerteams om verdiepende vragen te onderzoeken.

Status: dit is in uitvoering.

- laat de stagecoördinator/PROO Academie-coördinator doorontwikkelen naar specialist 'Opleiden/Samen Leren'.

Status: dit is in ontwikkeling.

- zorgt voor ontwikkeling van IB'ers naar leer- en ontwikkel-specialisten/coördinatoren passend onderwijs.

Status: dit is in ontwikkeling.

- ontwikkelt in 2020 een meerjarenplan voor IB'ers t.b.v. gezamenlijke ontwikkeling met aandacht voor professionaliseren, digitale samenwerking, verbinding en systemen.

Status: na een studiedag voor de IB-ers is besloten dit verder te onderzoeken. In 2020 moet dit leiden tot een professionaliseringstraject.

- zoekt mogelijkheden om talenten van leerkrachten (bovenschools) optimaal te benutten.

Status: dit is in uitvoering.

- versterkt de (arbeidsmarkt)communicatie.

Status: dit heeft zich de afgelopen jaren verder ontwikkeld, onder meer door het realiseren van de LinkedIn-bedrijfspagina.

- professionaliseert het ontwikkelplan van HR via Human Resource Management naar strategisch Human Resource Management.

Status: dit moet nog worden opgestart.

- transformeert een (tweede of derde) basisschool met het leerstofjaarklassensysteem naar een school die vanuit een andere organisatiestructuur onderwijs realiseert.

Status: dit is in ontwikkeling.

Wat is de hoogte van de kosten voor uitkeringen na ontslag in het verslagjaar?

In 2019 waren er geen eigen wachtgelders. Wel moeten we vanaf 2020 rekening houden met de transitievergoeding bij ontslag.

Welk maatregelen worden genomen om werkloosheidskosten in de toekomst te voorkomen?

In het bestuursformatieplan is en wordt een analyse gemaakt van het strategisch personeelsbeleid. Door groei van het aantal leerlingen en uitstroom van het personeel is er nog steeds behoefte aan nieuw personeel en wordt de werkgelegenheid gegarandeerd. Daarnaast is ingezet op actualisering van de gesprekkencyclus en zal het verzuimbeleid worden herzien.

Welk proces is gevolgd om te komen tot een beslissing over de besteding van de werkdrukmiddelen?

Dit proces is op schoolniveau gevoerd, waarbij iedere school een bestedingsplan werkdrukmiddelen heeft opgesteld. De MR heeft vervolgens ingestemd met deze plannen.

Waar zijn de werkdrukmiddelen voor ingezet?

De scholen hebben veelal gekozen voor extra inzet van onderwijs-assistenten, vakleerkrachten, ICT en/of verkleining van groepen.

Zijn er ook niet-financiële maatregelen genomen om werkdruk te verminderen? En zo ja, welke maatregelen zijn dit?

Zie hiervoor het onderdeel 'arbeidsomstandigheden'.

Hoe is het personeelsbeleid afgestemd op de onderwijskundige visie en de opgaven waar de scholen voor staan?

Elke school heeft ruimte voor een eigen onderwijskundige visie binnen het kader van het in 2019 opgestelde KOERSplan. De school werkt dit uit in het school- en jaarplan. Het personeelsbeleid biedt ruimte voor maatwerk op schoolniveau.

Hoe wordt het personeelsbeleid geïmplementeerd, gemonitord en geëvalueerd en hoe is de dialoog over het strategisch personeelsbeleid met leraren en schoolleiders ingericht?

De afdeling HR stelt het personeelsbeleid op, met advies van de klankbordgroep HR (waarin vier directeuren en twee HR-medewerkers zitting hebben) en met advies van de werkgroep GMR (waarin vier tot vijf GMR-leden en twee HR-medewerkers zitting hebben). Indien nodig zetten we op onderdelen externe deskundigheid in.

Het bestuur stelt het beleid vast, nadat het directeurenoverleg advies heeft gegeven en de GMR instemming of advies heeft gegeven. De beleidsimplementatie is in handen van de directeur, ondersteund en geadviseerd door de accountmanagers HR (beleidsadviseurs). Op de uitvoering vindt monitoring plaats.

6 HUISVESTING

6.1 Huisvesting algemeen

Klimaatverbetering, uitdagende schoolpleinen en het verbeteren van de telefonie en onderlinge communicatie t.b.v. huisvesting en facilitaire zaken waren het afgelopen jaar belangrijke speerpunten.

Uit onderzoek is gebleken dat enkele bestaande luchtbehandelingsinstallaties niet meer afdoende waren m.b.t. capaciteit.

Bij diverse (openbare) schoolpleinen ontbrak het aan uitdaging of zouden op den duur niet meer voldoen aan veiligheid. Voor deze schoolpleinen is maatwerk geleverd in nauwe samenwerking met de gebruikers.

Nadat KPN heeft besloten om de ISDN-lijnen te laten vervallen, ontstond de mogelijkheid om de telefonie te optimaliseren. De oudere ISDN-lijnen zijn vervangen door digitaal telefonie (VOIP) via glasvezel.

Binnen PROOLEiden werken we met het digitale platform Teams van Microsoft. Door het gebruik van Teams hebben we de interne communicatie kunnen verbeteren. Voorheen werd informatie lokaal opgeslagen in het digitale platform Plandatis en was deze beperkt of niet deelbaar. Door Teams is het mogelijk om per school verbinding te maken tussen de conciërges, schoolleiding, technische dienst en medewerkers op het bestuurskantoor.

PROOLEiden heeft een uitgebreid huisvestingsarchief dat is opgeslagen in archiefkasten bij de werkplaats aan de Stadpolderweg te Leiden. Het is wenselijk inzicht te hebben in de beschikbare informatie en deze breed binnen het schoolbestuur te kunnen delen. Binnen Teams is dit helder, eenvoudig en laagdrempelig te delen met de medewerkers binnen de scholengroep. Iedere conciërge beschikt over een smartphone, zodat men in staat is om waar of wanneer dan ook, gebouwinformatie te raadplegen. We investeren in Teams en bouwen Plandatis af.

6.2 Interne organisatie

Het dagelijks (operationele) onderhoud is belegd bij de technische dienst, die in samenwerking met de vaste werknemer van PROOLEiden de meeste klussen uitvoert. Meestal gaat het om lekkages aan daken, waterleidingen, rioleringen en werkzaamheden aan geveldeuren, sloten en straatwerk. Grotere onderhoudsklussen besteden we uit aan onze vaste leveranciers.

Het reguliere jaarlijkse onderhoud wordt conform het meerjarenonderhoudsplan uitgevoerd.

Grotere projecten, zoals vervangende nieuwbouw Broekplein, worden door een extern bouwmanagementbureau uitgevoerd.

De strategische activiteiten, zoals de inbreng in het Integraal Huisvestingsprogramma (IHP) van de gemeente Leiden of de aansturing van dagelijks en gepland onderhoud is door de huisvestingsmedewerker van PROOLEiden uitgevoerd.

Contractonderhoud wordt periodiek uitgevoerd. Het invoeren van een modern digitaal contractbeheerssysteem is noodzakelijk, waarbij ook behoefte is aan een digitaal platform voor logboeken. Het is wenselijk om de periodieke onderhoudswerkzaamheden in de planning van Teams bij te houden inclusief de gereedmelding met de nodige documenten voor het logboek.

6.3 Activiteiten

De schoolgebouwen van PROOLEiden verkeren in een redelijke tot goede staat. Zes scholen (Morskring Damlaan, Stevenshof, Lucas van Leyden Vliet en Steeg, Anne Frank en De Pionier), die zijn opgenomen in het voormalige IHP, vertonen belangrijke knelpunten m.b.t. ruimtelijke en technische kwaliteit, met name het binnenklimaat. Per school bekijken we wat de impact zou zijn bij een mutatie in het huidige IHP en of er tussentijds aanpassingen noodzakelijk zijn.

De Lorentzschool is gerenoveerd, waarbij de huidige luchtbehandelingsinstallatie is uitgebreid. Het binnenklimaat voldoet aan de huidige eisen waarbij ook koeling mogelijk is. Er wordt gebruik gemaakt van een warmtepompinstallatie. Het was een zeer ingrijpende verbouwing, die veel van de school en de aannemer vroeg. Het schoolgebouw had veel te weinig capaciteit m.b.t. de klimaatinstallatie, waardoor er veel klachten ontstonden. Door de installatie uit te breiden zijn de klachten weggenomen. In de zomervakantie is dan ook heel hard gewerkt door het installatiebedrijf Vink en het aannemersbedrijf Koers. Installatieadviseur Vintis was verantwoordelijk voor de bouwbegeleiding. Omdat er sprake was van jarenlange gebruikersklachten, hebben we geprobeerd dit te verhalen op de aannemer en gemeente Leiden (als toenmalige bouwheer). Helaas bleek dit niet mogelijk en hebben we gekozen om de renovatiewerkzaamheden te financieren vanuit school- en organisatie-reserves. Een mondeling toegezegde bijdrage door de gemeente Leiden van 1/3 deel van de totale kosten werd ingetrokken.

Na intensive voorbereidingen is voor twee grote projecten de initiatieffase afgerond en de ontwerpfase gestart. Voor de vervangende nieuwbouw van de Kindcentrumcomplex Broekplein, waaronder De Meerpaal valt, is de architect gestart met het voorlopig ontwerp.

Voor de tijdelijke huisvesting van onze nieuwe internationale IGBO is een geschikte locatie gevonden. Met een goede samenwerking tussen de gemeente en het schoolbestuur wordt de locatie nader onderzocht en zijn wij met een architect de ontwerpfase ingegaan. Voor beide projecten is de verwachting dat in 2020 de omgevingsvergunning wordt aangevraagd.

Voor Anne Frank, Morskring Damlaan (kleuterplein), Morskring Storm, Dukdalf en Merenwijk zijn de schoolpleinen verbeterd. Voor de Anne Frank, Morskring (kleuterplein) en Merenwijk is een fragment van het schoolplein gerenoveerd. Voor De Dukdalf en Morskring Storm is het schoolplein geheel gerenoveerd.

Het Leidsch Singelspel

In nauw overleg met een interne werkgroep is een ontwerp en plan van aanpak opgesteld. Bij De Dukdalf is het Leidsche Singelspel weer teruggekomen. Het Leidsche Singelspel is in samenwerking met de kunstenaars geplaatst op het openbare schoolplein. Het geeft een extra onderwijselement aan het schoolplein met respect voor het verleden.

In verband met het verdwijnen van de ISDN-lijnen in de scholen is de hele telefonie in nauw overleg met onze ICT-afdeling gemoderniseerd. ISDN heeft plaats gemaakt voor VOIP, waarbij de telefonie via het glasvezelnet en wifinetwerk loopt. Conciërges hebben een mobiele smartphone die onderdeel uitmaakt van het netwerk. Deze kan men gebruiken als de gewone WLAN-telefoon, maar is ook buiten het wifinetwerk bereikbaar en hiermee kan men digitale onderhoudswerkzaamheden/calamiteiten in Teams melden. Hiermee staan de conciërges en schoolleiding in directe verbinding met de technische dienst en de afdeling huisvesting.

Het omzetten van ISDN naar VOIP klinkt eenvoudig. Echter, alle inbraak- en brandmeldinstallaties moesten worden nagekeken

en waar nodig aangepast. De operatie is ruim binnen het taakstellend budget gebleven ondanks de nodige nazorg.

De Stevenschhof is opgenomen in het IHP, maar omdat het een scholencomplex betreft waarbij de buurtscholen een frissere uitstraling hadden, is gekozen om het interieur van de school te moderniseren. Onder leiding van architect Van Swieten is in de zomerperiode het binnenschilderwerk, sanitair, interieur en meubilair opgeknapt. Het project is binnen het budget en planning gerealiseerd. Het eindresultaat is door het team, de kinderen en ouders positief ontvangen.

6.4 Beleidsontwikkelingen

Met de gemeente Leiden is het afgelopen jaren intensief gewerkt aan het actualiseren van het Integraal Huisvesting Plan (IHP). Dit heeft geleid tot een plan voor een periode van 2019-2030.

In het IHP 2019-2030 zijn zes van onze scholen opgenomen voor renovatie of nieuwbouw. In 2024 is het scholencomplex aan de Antoinette Kleynstraat opgenomen (Stevenschhof). In 2025 staat Lucas van Leyden aan de Sint Ursulasteeg gepland en in 2026 zijn Lucas van Leyden aan de Vliet en De Pionier aan de Houtmarkt gepland. In 2028 zou renovatie of nieuwbouw zijn opgenomen voor de Morskring aan de Damlaan.

Echter, het IHP is door de gemeente ter discussie gesteld vanwege onvoldoende financiële dekking. De gemeente gaat samen met de schoolbesturen kijken wat de mogelijkheden zijn. Enkele projecten van collega-besturen zijn geannuleerd en de projecten op middellange en lange termijn worden ter discussie gesteld. Het is van belang om in deze fase de huisvesting van deze scholen goed onder de aandacht te brengen en te waarborgen. In het huidige IHP is Brede School Merenwijk niet opgenomen. Het oude gebouw is niet duurzaam en heeft hoge huisvestingskosten. Het vergt maatwerk om het gebouw toekomstbestendig te maken.

6.5 Duurzaamheid

Duurzaamheid is een modern begrip dat geregeld voorbij komt. Het is een uitdaging om de bestaande gebouwen dusdanig te laten gebruiken, dat minimale energie nodig is.

Nieuw interieur van de Stevenschhof

Het beperken van energie is hierin een belangrijk element, vooral het reduceren van het gasverbruik. Bij nieuwbouwprojecten is het standaard om naar BENG (bijna energie neutraal gebouw) te kijken. Bij bestaande schoolgebouwen wordt gekeken naar het reduceren van energieverbruik. Dit wordt gerealiseerd door enerzijds bewustwording en anderzijds (slimme) aanpassingen. Denk aan LED-verlichting of het isoleren van cv-leidingen en appendages.

Vanuit de dagelijkse monitoring is het mogelijk om extremen te signaleren en te handelen.

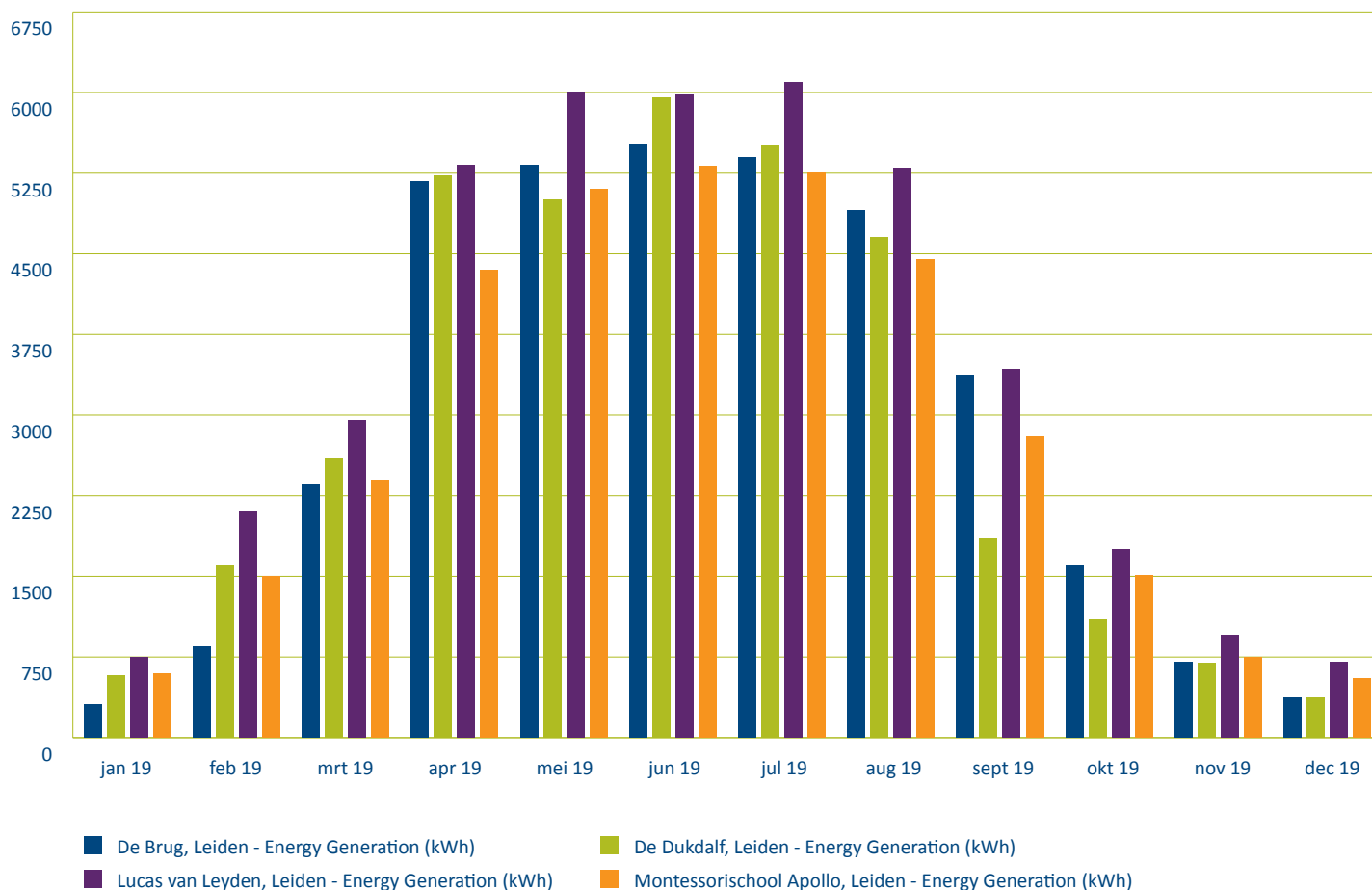
Onder duurzaamheid valt ook preventief onderhoud met de juiste materialen. Maar ook het voorkomen van schade door vandalisme.

Vijf van onze schoolgebouwen zijn voorzien van PV-panelen, waarvan vier scholen digitaal worden gemonitord. Deze scholen hebben in 2019 gezamenlijk 150.000 kWh aan energie opgewekt.

Dit is een lichte afname van 2% t.o.v. 2018. Gemiddeld wordt 3.125 kWh per school per maand opgewekt. Een gemiddeld maandverbruik van een schoolgebouw ligt tussen de 3.500 en 5.000 kWh.

In 2019 kwam vanuit de Wet Milieubeheer de informatieplicht energiebesparingen voor schoolgebouwen. De volgende scholen voldeden aan de meldingsplicht en zijn ook door het RVO goedgekeurd:

- Lorentzschool
- Morskring Damlaan
- Woutertje Pieterse
- Leimundo

7.1 Inleiding

In 2019 is gestart met het oprichten van het ICT-opleidingsteam. Doel van dit team is om ICT-training en -scholing te gaan verzorgen aan de medewerkers van PROOLEiden en OBSG Leiderdorp. Deze ICT-training is gericht op het niveau en de specifieke vraagstukken van de school en biedt tips en trucs, waarna er sneller en efficiënter in Office 365 kan worden gewerkt. Het streven is om iedere school minimaal eens per jaar van een teamtraining te voorzien. Daarnaast verzorgen we trainingen waar medewerkers zich individueel voor kunnen aanmelden.

We bieden vier scholingsvormen aan: teamtrainingen, openbare trainingen, inspiratielessen en masterclasses.

In het derde en vierde kwartaal van 2019 is een aantal cursussen ontwikkeld die vanaf het begin van 2020 worden aangeboden. Dit gebeurt middels een zogenaamde 'Power app' welke volledig in Office 365 is gebouwd. Hierin is de hele procedure van aanmelding tot vastleggen in de Outlookagenda geautomatiseerd, inclusief het versturen van een reminder 48 uur voor aanvang van de cursus. Uiteindelijk zal het volledige programma van de PROO Academie op deze manier worden aangeboden.

Zoals in het bestuursverslag van 2018 is aangekondigd stond 2019 in het teken van verdieping; inzoomen op bepaalde specifieke vraagstukken en kwaliteitsverbeteringen. Een overzicht van enkele Quality of Life (QoL) updates:

Reclamevrij werken

Op de achtergrond draait een (virtuele) DNS-server die 99% van alle reclames op websites blokkeert. Dit zorgt voor 'schonere' websites en vlottere laadtijden en maakt dat reclames tijdens een les op de touchscreen niet meer zichtbaar zijn. Alle devices binnen PROOLEiden worden door deze server bediend.

Beveiligd e-mailbijlagen versturen

In het kader van de AVG is het wenselijk om bij e-mailbijlagen met een privacygevoelige inhoud een extra beveiligingsslag te kunnen toevoegen. Zivver biedt deze functionaliteit en is beschikbaar gesteld aan het bestuursbureau, IB en directie. Deze gebruikersgroepen hebben het meest te maken met gevoelige bijlagen en ook met het oog op de kosten is ervoor gekozen deze functionaliteit niet aan alle medewerkers aan te bieden.

Teams

Het gebruik van Microsoft Teams heeft een vogelvlucht genomen binnen PROOLEiden, doordat men zelf de controle heeft over de deelnemers van een Team (inclusief externen) en ook de inrichting ervan. Veel bovenschoolse werkgroepen zijn gebruik gaan maken van deze krachtige tool om aan bepaalde projecten samen te kunnen werken en elkaar actief te kunnen benaderen.

Kopieercontract

Sinds oktober 2019 is een gezamenlijk kopieercontract voor PROOLEiden een feit. De Onderwijs Inkoop Groep heeft voor ons de huidige contracten bij de verschillende aanbieders geïnventariseerd, de kosten in kaart gebracht, de nieuwe

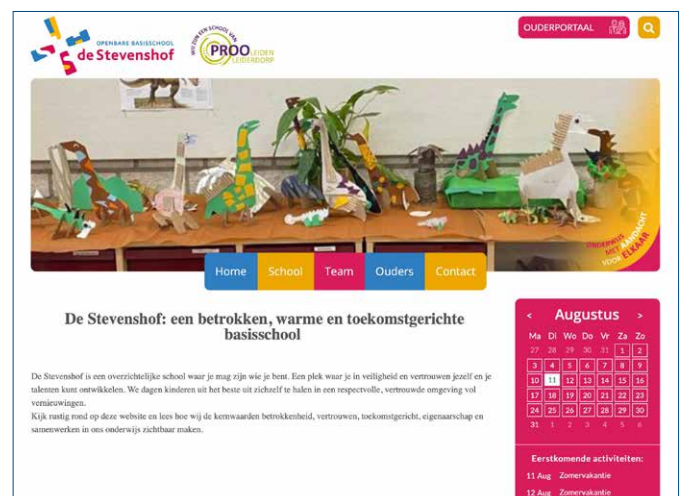
wensen verzameld en vervolgens de aanbieders benaderd op zoek naar het scherpste voorstel qua prijs en daarbij de beste servicevoorwaarden. Het resultaat is een stichtingbreed contract en actuele machines waarmee we in ieder geval de komende vijf jaar vooruit kunnen.

Uitrol wachtwoordmanager

De medewerkers van PROOLEiden hebben de beschikking gekregen over een wachtwoordmanager om eenvoudig hun wachtwoorden te beheren en in te laten vullen op de diensten waarop zij inloggen. Een wachtwoordmanager is een plaats waar gebruiksgemak en veiligheid bij elkaar komen. De veelheid aan wachtwoorden en ook de frequentie waarmee deze vernieuwd moeten worden, maakte een technische oplossing hiervoor wenselijk. Daarnaast zorgt de wachtwoordmanager voor lange, veilige wachtwoorden en wijst de gebruiker erop hetzelfde wachtwoord niet voor meerdere diensten te gebruiken.

Nieuwe schoolwebsites

De actualisatie van de schoolwebsites is afgerond. De scholen beschikken bijna allemaal over een actueel design en een CMS die het beheer eenvoudig maakt. Ook verplichte zaken als SSL-certificaten, cookie-notificaties en privacystatements zijn op orde. Een aantal scholen heeft van de gelegenheid gebruik gemaakt om het schoollogo en bijbehorende huisstijl te actualiseren.

Homepage van de nieuwe website van de Stevenshof

7.2 Scholing ICT-coördinatoren

Dit jaar hebben tien ICT-coördinatoren de ICT-coördinatoropleiding van InHolland succesvol afgerond. Door het grote aantal deelnemers konden wij de opleiding 'in-house', op een van onze scholen, aanbieden. Bij de opleiding lag de focus op het voeren van ICT-beleid, veranderproblematiek, etc. Door deze professionaliseringsslag hebben we binnen het ICT-netwerk een solide basis om de komende jaren gezamenlijk ICT-beleid te maken. Vanaf 2020 heeft PROOLEiden-Leiderdorp tevens een nieuw strategisch beleidsplan die ten grondslag ligt aan ons ICT-beleid.

8 FINANCIËN

8.1 Financieel beleid

Het financiële beleid is gericht op de continuïteit en kwaliteit van het onderwijs in al haar aspecten en dimensies voor de korte, middellange en lange termijn. In het financiële beleid staat steeds de balans tussen de eisen van het onderwijs (het primaire proces) en het financiële perspectief centraal. PROOLEiden streeft naar een solide financiële en bedrijfseconomische basis met voldoende reserves en adequate voorzieningen. Het financiële beleid moet zoveel mogelijk bedrijfseconomische risico's afdekken.

In het Strategisch Financieel Beleid 2015-2019 staat beschreven dat PROOLEiden ernaar streeft de ruimte in de (school)reserves in te zetten t.b.v. onderwijs- en/of kwaliteitsprojecten. Nadat in 2015 t/m 2017 dit beleid marginaal gerealiseerd is, werden in zowel 2018 als 2019 extra uitgaven gedaan waarbij sprake is van een gecontroleerd exploitatietekort. Dit effect zal ook doorlopen in de eerste zeven maanden van 2020, hetgeen betekent dat wij voor 2020 een begroting hebben vastgesteld die eveneens uitgaat van een negatief exploitatietekort. Vanaf het schooljaar 2020-2021 zal de begroting gericht zijn op een neutrale meerjarenbegroting.

Het financiële beleid is gebaseerd op een goed ingerichte en functionerende planning- en controlcyclus, die begint met een actuele en betrouwbare begroting en meerjarenraming. De uitgangspunten die daarbij zijn gehanteerd, vormen de basis voor het – de komende jaren – te voeren financiële beleid.

Uitgangspunten voor de begroting zijn:

- De schoolbegrotingen zijn gebaseerd op de te realiseren doelen uit de schoolplannen;
- Materiële en personele budgetten zijn geïntegreerd;
- De som van de locatiebegrotingen is gelijk aan de totaalbegroting van PROOLEiden;
- De jaarbegroting is gekoppeld aan de meerjarenbegroting;
- De begroting geeft de kaders voor het bestuursformatieplan.

Deze wijze van begroten heeft als doel beleidsrijk te kunnen begroten, de verbinding tussen inhoud en geld te versterken en de financiële huishouding transparanter en eenvoudiger te maken. Daarmee ontwikkelt de begroting zich tot een leidend sturingsinstrument.

Met behulp van de begrotingstool van OHM hebben alle budgethouders (scholen, stafafdelingen, etc.) hun begroting opgesteld. Voorafgaand hieraan zijn de kaders geformuleerd en zijn deze instrumenten besproken in het beleidsteam, de klankbordgroepen van BOD en GMR en in de GMR en het BOD. Daarna zijn ze vastgesteld door de directeur-bestuurder, besproken met de financiële commissie RvT en goedgekeurd door de RvT.

De begroting heeft een taakstellend karakter en stelt budgethouders in staat hun taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden uit te voeren. Daarnaast hebben alle budgethouders toegang tot de financiële rapportagemodule van OHM, zodat zij tijdig en volledig inzicht hebben in de uitputting van hun budgetten.

Door per kwartaal financiële voortgangsgesprekken te voeren en periodiek te rapporteren aan alle geledingen binnen PROOLEiden wordt de uitputting van de budgetten gemonitord.

Vanaf april 2017 hebben wij gewerkt met de PROOmonitor als instrument voor een tussentijdse integrale monitoring. Hierbij worden alle beleidsterreinen onderzocht en elke vier maanden samengebracht tot een totaalrapportage die toegevoegd is aan dit bestuursverslag.

2019 zal het laatste jaar zijn dat we de huidige PROOmonitor zullen hanteren. Met de ervaringen die we de afgelopen jaren hebben opgedaan, zetten we een logische vervolgstap, waarbij de nadruk zal liggen op een PROOmonitor die de basis vormt voor het periodieke monitorgesprek tussen budgethouder en bestuur.

De kleuren in de PROOmonitor hebben de volgende betekenis:

- **Rood:** hoeveel scholen hebben het doel nog niet gehaald?
- **Geel:** voor hoeveel scholen is het doel in 2019 een risico?
- **Groen:** hoeveel scholen zijn goed op weg of hebben hun doel gehaald?

Nog niet ingevuld: activiteit is door de school nog niet opgepakt.

	doel niet gehaald			risico			op weg/doel gehaald			Nog niet ingevuld			Doel gehaald 2019
	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	mei-aug 19	sep-dec 19	Trend	
Aantal scholen: 16													
HRM:													
Gesprekencyclus wordt uitgevoerd volgens planning	2	1	↓	1	1		8	14	↑	1	0	↑	88%
Persoonlijke ontwikkeldoelen in POP beschreven	3	4	↓	0	4	↓	7	8	↑	2	0	↑	50%
Personeelsdossiers op orde	1	2	↓	1	1		9	13	↑	1	0	↑	81%
Ziekteverzuim lager dan landelijk gemiddelde	2	2		3	3		7	10	↑	0	0		67%
Elk dossier conform Wet Poortwachter	0	2	↓	3	0	↑	7	13	↑	2	0	↑	87%
Alle formatieve gegevens conform feitelijke situatie	0	0		1	2	↓	10	14	↑	1	0	↑	88%
School participeert in initiatieven PROOacademie	2	3	↓	2	1	↑	6	12	↑	2	0	↑	75%
ARBO jaarplan conform planning uitgevoerd	1	1		5	3	↑	5	10	↑	1	2	↓	63%
RIE is uitgevoerd	1	1		0	0		10	14	↑	1	1		88%
Toelichting In de maanden januari en februari 2019 is vanuit HR met alle directeurs gesproken, waarin o.a. de onderwerpen van de gesprekencyclus, ziekteverzuim, professionalisering en formatie aan de orde zijn geweest. Per school zijn hier zonodig afspraken over gemaakt om te komen tot verbetering en verdere ontwikkeling. Voor het schooljaar 2019-2020 is afgesproken om dit vanuit HR meer te monitoren door meer gesprekken te voeren gedurende het schooljaar.													
Innovatie en onderwijsverbetering:													
Eindopbrengsten (waarde)													
Tussendoelen opbrengsten zijn geformuleerd	1	1		1	1		4	10	↑	5	4	↓	per school 63%
Sociaal-emotionele opbrengsten conform schooldoelstellingen	1	1		1	0	↑	4	12	↑	5	3	↑	75%
Aantal schorsingen			↓ 0										
Aantal verwijderingen			↓ 0										
Aantal incidenten			↓ 0										
Aantal verwijzingen SO/SBO			↓ 0										
Kwaliteitszorg:													
Kwaliteitszorgcyclus wordt uitgevoerd volgens planning	1	1		1	4	↓	7	8	↑	3	3		50%
Ped. Didactisch handelen systematisch in kaart gebracht	2	2		1	1		6	11	↑	3	2	↑	69%
Onderzoek Veiligheidsbeleving	1	1		0	0		8	13	↑	3	2	↑	81%
0													
Facilair:													
Het schoolgebouw is schoon	2	3	↓	4	8	↓	5	5		1	0	↑	31%
Dit wordt zo ervaren door gebruikers	2	4	↓	3	4	↓	5	7	↑	2	1	↑	44%
Aantal openstaande reparaties	0	0	↓	0	0	↓	0	0	↑	5	6	↓	0%
Aantal openstaande klachten	0	0	↓	0	0	↓	0	0	↑	6	7	↓	0%
Onderhoud uitgevoerd conform MJOP	2	2		1	2	↓	7	9	↑	2	3	↓	56%
Brand oefening	0	1	↓	0	1	↓	10	12	↑	2	2		75%
Sfeer stimulerend aan het onderwijs	1	0	↑	2	1	↑	8	15	↑	1	0	↑	94%
Gebouw stimulerend aan het onderwijs	2	2		3	5	↓	6	9	↑	1	0	↑	56%
School participeert in activiteiten op gebied van duurzaamheid	1	4	↓	3	1	↑	7	10	↑	1	1		63%
Gebouw heeft een gezond klimaat	3	5	↓	3	4	↓	5	7	↑	1	0	↑	44%
Toelichting Problemen m.b.t. de schoonmaak vraagt de nodige aandacht. Er zijn tegenstrijdig tussen de periodieke keuringen en de beleving van de scholen. Er zijn belangrijke knelpunten die spoedig opgelost moeten worden. Binnenklimaat wordt gemonitord en in samenspraak met onze adviseur wordt gekeken naar mogelijke aanpassingen.													
Financieel:													
Realisatie conform begroting	1	2	↓	3	4	↓	7	10	↑	1	0	↑	63%
Investeringen uitgevoerd conform planning	2	3	↓	0	2	↓	9	11	↑	1	0	↑	69%
Scholing uitgevoerd conform planning	0	0		1	3	↓	10	13	↑	1	0	↑	81%
Nota's zijn tijdig betaald	0	0		0	1	↓	12	15	↑	0	0		94%
Schoolbankafschriften/kasstaat tijdig maandelijks naar OHM gestuurd	0	0		0	1	↓	11	15	↑	1	0	↑	94%
Grootboekkaarten zijn globaal doorgelopen en correcties doorgegeven aan OHM	0	1	↓	1	0	↑	10	14	↑	1	1		88%
Verantwoording arrangementen PPO is ingediend	0	2	↓	1	0	↑	7	9	↑	4	5	↓	56%

Eind 2019 hebben we onze verplichtingenadministratie versneld volledig gemaakt met alle lopende verplichtingen en subsidies. Hiermee zijn wij in staat om onze aflopende contracten te beoordelen en tijdig te actualiseren en hebben we een volledig zicht op de verschillende subsidiestromen.

Samen met ons administratiekantoor zijn wij in de tweede helft van 2019 gestart met een kwaliteitsslag op het financieel administratieve terrein. Dit wil zeggen dat wij streven naar een intensieve, efficiënte samenwerking die gericht is op het optimaal gebruikmaken van elkaars expertise. Deze kwaliteitsslag dient PROOLEiden ook in de toekomst te verzekeren van een adequate financiële administratie die naast het voeren van een goede administratie gericht is op de informatievoorziening van onze budgethouders. De diversiteit aan bekostigingsstromen, subsidieverantwoordingen en individuele arrangementen maakt dat er (relatief) hoge eisen gesteld worden aan de inrichting en het beheer van de administratie. Ook het kunnen beschikken over betrouwbare (geïntegreerde) managementinformatie t.b.v. de verschillende lagen binnen de organisatie zal in 2020 nadrukkelijk op de agenda staan.

Onderwijsachterstanden

De beschikbare onderwijsachterstandsmiddelen worden rechtstreeks toegekend aan de BRIN/school waar deze middelen voor vastgesteld zijn. Afhankelijk van de lokale vraagstukken worden deze middelen ingezet. Daarbij is deze inzet enerzijds gericht op het wegwerken van (opgelopen) achterstanden, anderzijds op het structureel elimineren.

8.2 Treasury

Treasury is *'het sturen op, het beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's'*. In het treasurystatuut staat welke treasurytaken en verantwoordelijkheden van toepassing zijn voor PROOLEiden. Tevens zijn de beleidskaders vastgelegd voor diegenen die bij deze taken en verantwoordelijkheden betrokken zijn. In 2018 is het treasurystatuut geactualiseerd naar de laatste regelgeving omtrent beleggingen en door de RvT goedgekeurd.

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de toepassing van het treasurystatuut. Over het gevoerde treasurybeleid wordt steeds aan de Raad van Toezicht verantwoording afgelegd.

In die lijn:

- is het treasuryplan onderdeel van de begroting;
- wordt in tussentijdse financiële rapportages gerapporteerd over de stand van zaken;
- wordt in de jaarrekening extern verantwoording afgelegd;
- kan in voorkomende gevallen ad hoc advies worden ingewonnen c.q. overlegd worden met leden van de Raad van Toezicht;
- PROOLEiden heeft ultimo 2019 geen middelen belegd. De liquide middelen zijn deels geplaatst op spaardeposito's.

8.3 Toelichting exploitatie

PROOLEiden heeft over het boekjaar 2019 een negatief resultaat behaald van € 1.640.579. Dit resultaat is enerzijds incidenteel beïnvloed door de extra uitgaven die de scholen hebben gedaan ten laste van de schoolreserves en anderzijds door de extra uitkering die het ministerie eind december heeft gedaan (ter gedeeltelijke compensatie van de eenmalige uitkering in februari 2020). Het resultaat over 2018 bedroeg - € 1.838.392, waarin sterk is ingezet op kwaliteitsinvesteringen bij de scholen.

VERKORTE RESULTATENREKENING (X € 1.000)	REALISATIE 2019	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Baten			
Rijksbijdragen OCW	28.890	27.260	26.900
Overige overheidsbijdragen	816	797	839
Overige baten	1.326	1.754	1.278
Totaal baten	31.033	29.811	29.017
Lasten			
Personele lasten	26.317	25.429	25.275
Afschrijvingen	713	606	585
Huisvestingslasten	2.126	1.910	1.931
Overige instellingslasten	3.518	3.263	3.071
Doorbetalingen aan schoolbesturen			0
Totaal lasten	32.674	31.207	30.862
Saldo baten en lasten	-1.641	-1.396	-1.845
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	-	14	6
	-	14	6
Exploitatieresultaat	-1.641	-1.382	-1.839

Onderstaande tabel toont de mutatie van de realisatie 2019 ten opzichte van de realisatie van 2018 en ten opzichte van de begroting 2018 (in euro's (x 1.000) en in percentages).

MUTATIEOVERZICHT BATEN EN LASTEN 2019 (X € 1.000)	Realisatie versus begroting 2019	In %	Realisatie 2019 versus 2018	In %
Rijksbijdragen OCW	1.630	6,0%	1990	7,4%
Overige overheidsbijdragen	19	2,4%	-23	-2,7%
Overige baten	-428	-24,4%	48	3,8%
Totaal baten	1.222	4,1%	2.015	6,9%
Personele lasten	889	3,5%	1.042	4,1%
Afschrijvingen	107	17,6%	128	21,8%
Huisvestingslasten	216	11,3%	195	10,1%
Overige instellingslasten	255	7,8%	447	14,6%
Totaal lasten	1.467	4,7%	1.812	5,9%
Financiële baten	-13	-95,8%	-5	-89,3%
Exploitatieresultaat	-258	18,7%	198	-10,8%

8.3.1 Baten

Rijksbijdragen

In 2019 zijn de totale baten € 1.630 hoger dan begroot en € 1.990 hoger dan de realisatie van 2018 (6,0% en 7,4%). De oorzaak hiervan ligt in de reguliere bekostigingsaanpassingen, de verhoging van de werkdrukmiddelen en in de eenmalige uitkering die het ministerie in december heeft gedaan.

Overige overheidsbijdragen en subsidies

De overige overheidsbijdragen liggen in 2019 vrijwel op budget-niveau en zijn gelijk aan 2018.

Overige baten

Een onderdeel van de overige baten zijn de ouderbijdragen. Deze liggen vrijwel op hetzelfde niveau als in 2018, maar ruim boven de begroting. Het overige deel van de post 3.3. wordt o.a. gevormd door detacheringen (zowel onder de realisatie als de begroting), verhuur (zowel boven de begroting als boven 2018 o.a. als gevolg van verhuur aan Smallsteps en verhuur gymzalen) en de 'overige baten'. Deze laatste kent een aantal incidentele onderdelen, waardoor een analyse met 2018 en de begroting lastig is. Daarnaast is in de begroting op deze post een aantal dekkingen opgenomen die een 'intern' karakter hebben (middelen worden intern ter beschikking gesteld, bijvoorbeeld aan een school) en niet tot een echte opbrengst leidt.

Totale baten

Per saldo zien we een positieve afwijking bij de totale baten (t.o.v. 2018 en de begroting) die vooral veroorzaakt wordt door aanpassingen in de rijksbijdragen.

8.3.2 Lasten

Personele lasten

De personele lasten liggen 3,5% boven 2018 en 4,1% boven de begroting. De analyse hiervan is echter wel verschillend. T.o.v. 2018 is er vooral sprake van een hogere inzet van OP'ers wat hogere lonen en salarissen met zich meebrengt. Deze extra inzet is deels te verklaren doordat de schoolreserves zijn ingezet om kwaliteitsslagen binnen de school te maken. Dit is bijvoorbeeld gedaan om de organisatie van het onderwijs in stand te houden terwijl er (tijdelijk) sprake is van een teruggang in leerlingen.

De afwijking van de begroting komt vooral door hogere externe inzet, bijvoorbeeld door een aantal (directie)vacatures die tijdelijk waargenomen zijn door interim-directeuren. Daarnaast is er sprake van vervanging a.g.v. ziekte van vaste medewerkers.

Bij de overige personeelslasten (scholing, werving & selectie, ARBO, etc.) zien we een redelijk stabiele ontwikkeling. De kosten liggen hoger dan 2018 (= € 60), maar lager dan de begroting (- € 230). Deze laatste afwijking wordt vooral veroorzaakt doordat in de begroting twee grote verzamelposten zijn opgenomen (€ 200 t.b.v. lerarentekort en € 50 fricties) waarvan de werkelijke kosten administratief op andere plekken verwerkt zijn (bijvoorbeeld bij de personele lasten).

Afschrijvingen

De afschrijvingslasten liggen in 2019 duidelijk boven het niveau van 2018 (+ 17,6%) en boven de begroting (+ 21,8%). De oorzaak hiervan ligt voornamelijk in investeringen die binnen de scholen hebben plaatsgevonden. Daarnaast is er in het kader van de schoolreserves meer uitgegeven aan ICT; in versneld tempo zijn devices aangeschaft en in gebruik genomen. Het behoeft geen nadere toelichting dat we na balansdatum blij zijn met deze versterkte investeringen, aangezien het onderwijs in ieder geval tijdelijk op afstand georganiseerd moest worden. Deze (extra) investeringen leiden de komende jaren tot structureel hogere afschrijvingslasten die wij binnen de begrotingskaders zullen verwerken.

Huisvestingslasten

Bij de huisvestingslasten is een overschrijding te zien ten opzichte van beide referenties van +11,3% respectievelijk 10,1%. Dit komt onder meer doordat we een aantal oudere oninbare posities hebben afgeboekt. Dit waren kosten die voorgaande boekjaren al verwerkt hadden kunnen worden, dan wel bij nader inzien niet declarabel bleken te zijn. Een strakkere monitoring op de huisvestingsprojecten zal dit in de toekomst voorkomen. Daarnaast hebben we dotatie aan de voorziening meerjaren-onderhoud verhoogd. Op de schoonmaakkosten zien we een aanzienlijke besparing ontstaan, wat het directe gevolg is van het nieuwe contract.

Overige instellingslasten

Ook deze post wijkt fors af van 2018 (+ € 447 = 14,6%) en van de begroting (+ € 255 = 7,8%).

We zien een overschrijding bij de 'uitbestede administratie en advisering'. Dit wordt o.a. veroorzaakt door extra werkzaamheden, die buiten de samenwerkingsovereenkomst vielen, door ons administratiekantoor. Daarnaast hebben we extern advies ingewonnen bij de fusie en AVG-vraagstukken.

In 2019 hebben wij het contract met onze multifunctionele leveranciers opengebroken en een nieuw (financieel gunstiger) contract afgesloten met Canon. Zowel het afkopen als de begeleiding hiervan leidt in 2019 tot extra kosten; kosten die wij de komende jaren ruim terugverdienen.

8.3.3 Investeringslasten

Het totaal aan investeringen in 2019 (m€ 1,6) overschrijdt de begroting (m€ 0,7) en de realisatie van 2018 (m€ 1,2). Net als in 2018 zijn in 2019 investeringen gedaan vanuit de schoolreserves. Deze zijn niet in de reguliere begroting opgenomen, wat maakt dat er zo'n groot verschil zichtbaar is. Zoals bij de afschrijvingslasten aangegeven, leidt dit de komende jaren tot extra afschrijvingslasten, waarmee de opgebouwde schoolreserves volledig zijn ingezet en vervallen aan de algemene reserve. Dit is conform het vastgestelde financieel beleidsplan.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen voornamelijk de rentemiddelen van de spaar- en beleggingsgeld. Door de lage rentestand is er slechts een zeer beperkt saldo.

Totaalbeeld 2019 en toekomst

Het resultaat van 2019 bedraagt € 1.640.579 negatief (begroot - € 1.382.374). In dit resultaat zitten enerzijds extra baten (à € 416.021 t.b.v. de eenmalige uitkering in februari 2020) en anderzijds extra uitgaven die bewust zijn gedaan om een impuls te geven aan de kwaliteit van onze scholen. Dit leidt tot een negatiever exploitatieresultaat in 2019 en tegelijkertijd tot gestegen afschrijvingslasten in de komende jaren. Beide bewegingen zijn bewust ingezet en leiden tot het op € 0 zetten van deze bestemde reserve. Daarnaast heeft 2019 een aantal incidentele posten die het resultaat beïnvloeden:

- Afkoop van het contract met Canon (k€ 112);
- Opnemen posten uit voorgaande jaren (k€ 107);
- Inzet interim-functionarissen (k€ 1.427) (zowel bij het bestuurskantoor als bij de scholen).

Het kalenderjaar 2019 is het laatste jaar dat de organisatie bewust extra middelen heeft ingezet ten laste van de beschikbare schoolreserves. Uiteraard loopt een aantal van deze activiteiten (en daarmee de lasten) door in 2020 (i.v.m. het lopende schooljaar 2019/2020). Dit betekent dat de begroting 2020 eveneens een negatief exploitatiesaldo kent. Het schooljaar 2020/2021 (en daarmee de begroting voor 2021) zal een exploitatiesaldo kennen dat past binnen de reguliere bekostigingskaders.

Hiermee heeft PROOLEiden de in 2015 ingezette beleidslijn, om de schoolreserves af te bouwen en per 2020 geen onderdeel meer te laten zijn van de financiële organisatie, succesvol afgerond. Op basis van het nieuwe koersplan zal een bijpassend financieel beleidsplan 2020 – 2024 worden opgesteld.

De uitdagingen (lerarentekort, onderwijs op afstand, aanpak onderwijsachterstanden, internationalisering, etc.) gaan wij met vertrouwen aan, op basis van een financieel gezonde basis. Uiteraard binnen de beschikbare kaders, de veranderende bekostigingssystematiek en de snel veranderende maatschappelijke omstandigheden.

8.4 Toelichting Balans

Ultimo 2019 is de volgende balans vastgesteld:

VERKORTE BALANS (x € 1.000)	BALANS 31-12-2019	BALANS 31-12-2018
Activa		
Materiële vaste activa	4.677	3.756
Financiële vaste activa	107	85
Vorderingen	2.504	2.709
Liquide middelen	3.763	7.324
Totaal	11.051	13.874
Passiva		
Eigen vermogen	6.584	8.224
Voorzieningen	805	1.780
Schulden lang		0
Schulden kort	3.662	3.870
Totaal	11.051	13.874

Net als in 2018 hebben in 2019 investeringen plaatsgevonden die voor een belangrijk deel uit de beschikbare schoolreserves komen.

Onder de vorderingen zijn vooral de positie met OCW en de gemeente de grootste posten en in een soortgelijke omvang als ultimo 2018.

Bij de liquide middelen zien we uiteraard een sterke afname door de sterke investeringen die hebben plaatsgevonden.

Het eigen vermogen is afgenomen met het negatieve resultaat van € 1.640.579. De voorziening onderhoud is eveneens sterk afgenomen, doordat onderhoudswerkzaamheden naar voren zijn gehaald. Daarnaast zijn vanuit efficiencyoogpunt geplande onderhoudswerkzaamheden gecombineerd met andere investeringen in 2019.

Onder de kortlopende schulden staan de reguliere posten, zoals crediteuren, ABP, loonheffing en reservering vakantiegeld.

De mutaties in 2019 ten opzichte van 2018 zijn:

MUTATIES	TOENAME (T) AFNAME (A)	31-12-2019 31-12-2018
Materiële vaste activa	(t)	921
Financiële vaste activa	(t)	22
Vorderingen	(a)	-205
Liquide middelen	(a)	-3.561
Totaal	(a)	-2.823
Eigen vermogen	(a)	-1.641
Voorzieningen	(a)	-976
Schulden lang		
Schulden kort	(a)	-207
Totaal	(a)	-2.823

8.5 Resultaatverdeling en vermogen

Het totaal jaarresultaat van 2019 bedraagt € 1.640.579 negatief. Voorgesteld wordt om het jaarresultaat als volgt te bestemmen:

Algemene reserve	- € 2.056.600
Toevoeging Algemene reserve	+ € 2.745.744
Reserve overige bestemmingen	- € 803.912 (gymzalen)
Reserve schoolbudget	- € 1.941.832
Bestemmingsreserve convenantafspraken	+ € 416.021 (t.b.v. de 1-malige uitkering feb. 2020)
Bestemmingsreserve Publiek	- €

Per 31 december 2019 wordt de reserve schoolbudget geheel toegevoegd aan de Algemene Reserve. Daarmee bedraagt het eigen vermogen ultimo 2019: € 6.583.584 (2018: € 8.224.163). Daarvan is € 416.021 ondergebracht in één bestemmingsreserve.³ Het vrij besteedbare deel van het eigen vermogen, de algemene reserve, bedraagt ultimo 2019 € 6.168.327 (2018: € 5.478.419).

³ Een bestemmingsreserve is een afgezonderd deel van het eigen vermogen op grond van een besluit van de directeur-bestuurder.

8.6 Kengetallen

Op grond van de balans en exploitatierekening is een aantal indicatoren en kengetallen becijferd:

KENGETALLEN PROOLEIDEN	2019	2018	STREEFWAARDE
Liquiditeit			
<i>Vlottende activa / kortlopende schulden</i>	1,71	2,59	> 1,00
Solvabiliteit			
<i>EV -/- voorzieningen / totale passiva</i> <i>Totaal EV / totale passiva</i>	0,55	0,59	> 0,30
Rentabiliteit			
<i>Resultaat / totale baten</i>	-5,29%	-6,34%	0%
Weerstandsvermogen			
<i>Totale reserves / totale baten x 100%</i>	21,22%	28,34%	> 10%
Kapitalisatiefactor			
<i>Balanstotaal (excl gebouwen en terreinen) / totale baten incl financiële baten</i>	33,12%	47,13%	35%
Lasten ratio's			
<i>Huisvestingslasten + afschrijving gebouwen / totale lasten x 100%</i>	6,57%	6,29%	< 10%
<i>Personele lasten / totale lasten x 100%</i>	80,55%	81,90%	85%
<i>Materiële lasten / totale lasten x 100%</i>	19,45%	18,10%	15%

Op basis van verschillende kengetallen is de financiële positie van PROOLEiden als sterk te kwalificeren. Duidelijk zichtbaar is dat het ingezette meerjarige, financiële beleid van het aanwenden van de sterke vermogenspositie leidt tot uitkomsten die daardoor bewust afwijken van de 'streefwaarden'. Dit is terug te zien in de rentabiliteit, het teruglopen van de kapitalisatiefactor en de omvang van het weerstandsvermogen.

Ook in 2020 voorzien we een verlies dat negatiever zal uitvallen als gevolg van de eenmalige uitkering die o.b.v. de nieuw afgesloten CAO in februari 2020 is uitgekeerd. De uitkering die eind 2019 hiervoor is uitgekeerd compenseert hiervan slechts een deel. Met het afsluiten van het schooljaar 2019-2020 zijn we dan ook aan het laatste jaar gekomen dat PROOLEiden in deze omvang gebruikmaakt van haar financieel gezonde positie.

De vermogenspositie van PROOLEiden is en blijft gezond. Ultimo 2019 liggen de gangbare normen nog steeds ruim boven de signaleringswaarden. Hieruit volgt dat de vermogenspositie ruimte blijft bieden voor het opvangen van mogelijke financiële tegenvallers in toekomstige jaren. In 2019 zijn planmatig extra middelen ingezet, gericht op verbeteringen op het gebied van onderwijs en kwaliteit. Scholen hebben (aanvullende) plannen opgesteld om de eigen schoolreserves in te zetten. Deze (bestemde) reserve wordt daarmee beschouwd als besteed en wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Hiermee ontstaat tevens helderheid over de opbouw van het vermogen en daarmee over de mate waarin risico's afgedekt kunnen worden en initiatieven worden ondersteund.

9 CONTINUÏTEITSPARAGRAAF

9.1 Inleiding

Deze continuïteitsparagraaf richt zich ten eerste op de financiële gevolgen van de ontwikkelingen voor de drie jaren volgend op het verslagjaar. Ten tweede bevat deze paragraaf een inhoudelijke en procesmatige beschrijving van het risicomanagement. Tot slot staat vermeld hoe we omgaan met de code Good Governance van het primair onderwijs.

Vanaf 1 oktober 2017 vormt PROOLEiden met OBSG Leiderdorp een personele unie. Conform de richtlijnen zijn beiden entiteiten binnen deze continuïteitsparagraaf opgenomen. Vanaf 1 januari 2020 zijn beide stichtingen succesvol gefuseerd tot de stichting PROOLEiden-Leiderdorp. Dit maakt dat de continuïteitsparagraaf van beide stichting over het verslagjaar 2019 een gezamenlijke basis hebben.

9.2 In- en externe ontwikkelingen

Een aantal factoren is bepalend voor het financiële perspectief voor de komende jaren: onderwijsinhoud, ontwikkeling van leerlingaantallen, organisatie, financiën, huisvesting, ICT en personeel. Wij beschouwen deze gebieden niet als losstaand, maar hanteren vooral een integrale aanpak.

Hieronder gaan wij in op de belangrijkste ontwikkelingen voor onze organisatie:

Corona

De gevolgen van de coronacrisis verschaffen geen feitelijke informatie over de balansdatum, maar wel over de omstandigheden vanaf 31 december 2019. Het coronavirus zorgt niet voor onzekerheid over de toekomst van het voortbestaan van PROOLEiden. De impact van het coronavirus op de bedrijfsvoering is, door het besluit van de Rijksoverheid en de richtlijnen van het RIVM, beperkt. De verwachting is dat er geen liquiditeitsproblemen ontstaan. Ook is er geen aanleiding te veronderstellen dat het coronavirus in negatieve zin impact heeft op de verwachte leerlingaantallen en subsidie-opbrengsten. Redelijkerwijs zijn de exacte gevolgen naar aanleiding van het coronavirus nog onbekend.

Lerarentekort

Wij zien bij veel collegabesturen (grote) vraagstukken om de basisformatie goed bezet te krijgen. Wij herkennen soms de zoektocht naar de juiste leerkrachten op de juiste plek, maar zien over het algemeen geen grote tekorten ontstaan. Dit betekent niet dat wij achterover leunen. We zetten juist in op het aantrekkelijk houden van PROOLEiden als werkgever. Door het aanhouden van een vervangingspool zijn wij in staat om (tijdelijke) tekorten op te vangen, zodat we niet direct een beroep hoeven doen op (duurdere) vormen van flexibele arbeid. Strategische personeelsplanning, waarbij vraag en aanbod op elkaar afgestemd worden, is het instrument dat wij periodiek actualiseren.

Weerstandvermogen en rentabiliteit

De kengetallen voor de nieuw ontstane stichting liggen voor het weerstandvermogen en rentabiliteit hoger dan de algemeen gehanteerde nomen. Zoals eerder aangegeven is in 2018 en 2019

ingezet op het inzetten van de schoolreserves. De begroting van 2020 laat een gezamenlijk tekort zien van +/- m€ 1,3 dat naar alle waarschijnlijkheid negatiever uit zal komen door de (incidentele) effecten van de nieuwe CAO. Een substantieel deel van de dekking is namelijk in 2019 verwerkt, conform de geldende richtlijnen. Hierdoor zal het resultaat in 2020 naar verwachting m€ 0,7 negatiever uitkomen. Daarmee resteert er nog steeds een gezonde vermogenspositie. Voor 2021 is nog een beperkt tekort begroot, deels door de voorfinanciering van groeiende scholen.

Samenwerkingsverbanden

Het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs regio financiert de zorgverbreding op de scholen middels arrangementsgelden. Binnen PROOLEiden zijn deze arrangementsmiddelen t/m schooljaar 2019-2020 volledig doorgesluisd naar de scholen. Vanaf het schooljaar 2020-2021 wordt een gedeelte van deze middelen gereserveerd voor maatregelen en activiteiten gedurende het schooljaar (binnen de kring van het Samenwerkingsverband). Hierdoor stellen we scholen in staat (conform de methodiek van collega besturen in Leiden) gedurende het schooljaar samenwerking binnen de kring en specifieke ondersteuningsvraagstukken te financieren.

Speciaal Onderwijs (SO)

De SO-scholen van PROOLEiden verzorgen voornamelijk onderwijs voor de kinderen uit de Samenwerkingsverbanden PPO Leiden, Duin & Bollenstreek en Rijnstreek. De aanstaande pensionering (zomer 2020) van een van de directeuren was aanleiding om advies te vragen over de wijze van inrichting en aansturing van het SO-onderwijs binnen PROOLEiden. Dit rapport is in maart 2020 opgeleverd. We zien dat er veel maatwerk wordt georganiseerd in onze regio, waarbij de scheidslijn tussen regulier en speciaal onderwijs soms dun is. Daarbij is ook regelmatig sprake van maatwerk op het gebied van financiering. Dit is een mooie ontwikkeling, omdat dit kansen biedt aan de kwetsbare leerlingen in onze regio. Tegelijkertijd legt dit een extra administratieve druk op onze organisatie(s). Enerzijds om deze verschillende vormen goed te managen en monitoren, anderzijds omdat er aanvullende verantwoording wordt gevraagd.

Huisvesting bestuursbureau

PROOLEiden is vanaf februari 2018 (tijdelijk) gehuisvest in Leiderdorp in het Huis van het Onderwijs (HvO), samen met de stafbureaus van de deelnemende organisaties.

We zien dat dicht bij elkaar gehuisvest zijn grote voordelen heeft voor de samenwerking en onderlinge afstemming. Ook heeft deze vorm van huisvesten financiële voordelen. In 2019 zijn we een evaluatie gestart die o.a. betrekking heeft op de benodigde ruimte én de ingericht er van (open ruimte, spreekkamers, etc.). Mede o.b.v. deze evaluatie wordt in 2020 onderzocht hoe deze succesvolle samenwerking een structureel vervolg kan krijgen. Uitgangspunt voor PROOLEiden is dat dit in principe past binnen de vastgestelde financiële kaders. In de loop van 2020 krijgt het HvO een nieuwe, nabijgelegen, locatie. Deze locatie is gunstiger qua huurprijs en biedt mogelijkheden nieuwe partners te laten aansluiten en vormen van onderwijs te organiseren.

Fusie

In 2019 zijn de vervolgstappen gezet van de personele unie tussen PROOLEiden en OBSG Leiderdorp naar een volledige fusie per 1 januari 2020, succesvol afgerond.

Werkdrukverminderingsgelden

Voor het schooljaar 2019-2020 is het bedrag aan werkdruk-middelen verhoogd naar € 220,08 (vorig schooljaar € 155,55). Conform de afspraken zal dit bedrag doorgroeien naar € 285 per leerling vanaf het schooljaar 2023-2024. Vanaf het schooljaar 2020-2021 zien we dat een differentiatie wordt toegepast die recht doet aan de afwijkende ratio leerling/onderwijzend personeel in het speciaal onderwijs.

De schoolteams van PROOLEiden en OBSG Leiderdorp hebben de werkdruk in kaart gebracht en zelf plannen geïnitieerd en prioriteiten gesteld om de werkdruk voor hun eigen school te verminderen. De teams hebben dit vastgelegd in een eigen plan Werkdrukvermindering.

In het P&A budget is een bedrag opgenomen van € 220,08 dat gekenmerkt kan worden als werkdrukverminderingsgelden. Op basis van het aantal leerlingen (5.143) heeft PROOLEiden in totaal € 1.131.871 toegekend gekregen.

Internationaal Georiënteerd Basis Onderwijs (IGBO)

De gemeente Leiden heeft begin 2018 het initiatief genomen voor de start van een afdeling Internationaal Georiënteerd Basisonderwijs (IGBO). PROOLEiden heeft hierop positief gereageerd en het initiatief overgenomen.

Het opstarten van een school vraagt (door de systematiek van financiering t-1) een relatief grote mate van voorfinanciering.

Daarnaast vraagt het monitoren en beheersen van een dergelijk proces aandacht en expertise, zowel binnen de school als bij het bestuurskantoor. Het gegeven dat het om internationaal georiënteerd onderwijs gaat (ouders veelal expats) stelt aanvullende eisen aan de inrichting van de beheersingsinstrumenten (zoals facturatiesysteem, admission fee). Ook administratief betekent dit een andere (aanvullende) inrichting t.o.v. de administratieve processen bij een reguliere onderwijsvoorziening. Op basis van onze gezonde financiële positie is dit op de langere termijn geen probleem. Echter, de steun van partners uit de regio in het dragen van deze voorfinanciering lijkt op dit moment geen werkelijkheid te worden. Dit maakt het definitief starten van deze school kwetsbaar.

In nauwe samenwerking met de gemeente Leiden hebben we een goede locatie gevonden en de realisatie van deze semi-permanente huisvesting zal naar verwachting in de winter van 2020-2021 kunnen starten. Als er een 'go' is op het realiseren van de huisvesting komt het project in een volgende fase. De focus komt dan te liggen op het aantrekken van leerlingen en het werven en selecteren van het team. Wij realiseren ons dat het starten van deze vorm van onderwijs juist in deze internationale

crisistijd met veel vraagtekens en onzekerheden is omgeven. Dit maakt dan ook dat wij pas vervolgstappen gaan zetten als duidelijk is wat de impact is van de coronacrisis op de internationalisatie van onze regio en daarmee op het internationaal onderwijs. Daarnaast speelt het hierboven beschreven vraagstuk van de voorfinanciering. Voordat we starten met concrete vervolgstappen zal er een geactualiseerde begroting worden opgesteld die in de gebruikelijke gremia besproken zal worden.

9.3 Leerlingtellingen

De bekostiging vanuit het Rijk is grotendeels gebaseerd op de leerlingtellingen per 1 oktober van het voorgaande jaar. De ontwikkeling van de leerlingaantallen is dan ook cruciaal voor de financiële situatie van PROOLEiden. Tegen de landelijke en regionale ontwikkelingen in is de verwachting dat het leerlingenaantal bij PROOLEiden groeit.

Prognose t/m 2023:

- We gaan uit van een totale groei naar ruim 5.500 leerlingen over vier jaar.
- De groei vindt plaats in het PO; in het SO zien we een stabilisatie.
- Op schoolniveau zijn andere patronen zichtbaar. Een aantal scholen zit in een groeiscenario.

De verdeling per school is als volgt:

LEERLINGEN PER SCHOOL	1 OKTOBER TELLING			PROGNOSE UIT BEGROTING 2020			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Anne Frankschool	270	233	208	220	215	203	195
Montessorischool Apollo	159	154	161	166	171	178	183
De Arcade	0	335	308	298	291	285	290
PI De Brug	102	107	123	116	116	116	116
Jenaplanschool De Dukdalf	355	391	403	422	435	430	429
Lucas van Leyden	498	441	448	472	483	501	514
Lorentzschool	881	866	839	844	850	850	848
De Meerpaal	189	175	170	185	188	172	174
Bredeschool Merenwijk	152	136	120	117	121	116	119
De Morskring	432	446	425	443	449	450	459
OZC Orion	64	56	63	63	63	63	63
De Stevenshof	250	267	269	267	275	284	298
Leimundo	480	114	116	131	135	142	155
De Viersprong	205	191	184	184	189	194	189
Woutertje Pieterse	399	402	404	402	407	407	425
Woutertje van Leyden (per 01-08-19: De Pionier)	0	88	131	166	200	223	247
Totaal	5224	5196	5165	5272	5378	5396	5492

Conclusie en vooruitblik

Bij het vaststellen van de begroting 2020-2023 is de leerling-aantallenprognose geactualiseerd. Hierbij zien we dat het soms lastig is om een betrouwbare inschatting te maken van het verwachte aantal leerlingen. Mede in het licht van de soms achterblijvende scholen (< 200 leerlingen) zal het prognosticeren bij de komende begroting nog scherper worden beoordeeld.

9.4 Financieel toekomstperspectief

De meerjarenbegroting voor PROOLEiden en OBSG geconsolideerd voor 2020-2023 is als volgt:

Bedragen in €

SAMENVATTING EXPLOITATIE (x € 1.000)	BEGROTING 2020	BEGROTING 2021	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023
Baten				
Rijksbijdragen OCW	32.120	32.478	33.217	33.739
Overige overheidsbijdragen	535	514	488	488
Overige baten	1.382	1.290	1.298	1.302
	34.037	34.282	35.003	35.529
Lasten				
Personele lasten	28.843	28.190	28.184	28.527
Afschrijvingen	747	706	617	547
Huisvestingslasten	2.272	2.237	2.199	2.199
Overige instellingslasten	3.510	3.566	3.529	3.529
Doorbetalingen aan schoolbesturen				
	35.372	34.699	34.529	34.802
Saldo baten en lasten	-1.335	-417	474	727
Financiële baten en lasten				
Financiële baten	14	14	14	14
Exploitatieresultaat	-1.321	-403	488	741

In 2020 zien we nog duidelijk het effect van de investeringen die we vanaf 2018 hebben gedaan. Voor het schooljaar 2020-2021 realiseren een beperkt aantal scholen nog een negatief resultaat. De oorzaak hiervan ligt enerzijds in de opstartfase van de school (voorfinanciering), anderzijds bij scholen die te maken hebben met een terugloop in leerlingen en die, soms omwille van de kwetsbare doelgroep, de basisstructuur van hun onderwijs (tijdelijk) in stand houden. Dit maakt de kostenstructuur (continueren van alle jaargroepen) te duur. Samen met de betrokken partijen (ouders, gemeente, jeugdzorg, SWV'en, directeuren, etc.) zoeken we naar passende oplossingen.

In de meerjarenbegroting gaan wij ervan uit dat uiterlijk 1 januari 2022 passende oplossingen zijn gevonden voor scholen met een knellende exploitatie en de fase van voorfinanciering is afgerond. Daarmee zien we het resultaat meteen naar een positief saldo verschuiven. Dat dit proces soms lastige keuzes met zich meebrengt is duidelijk, vandaar dat wij de tijd nemen om dit zorgvuldig en in samenspraak te doen.

De meerjarenbegroting kent daarmee een realistische onderbouwing vanuit de individuele schoolbegrotingen.

Belangrijke ontwikkelingen

Corona

Op 16 maart 2020 zijn alle scholen in Nederland gesloten, als maatregel tegen verspreiding van het coronavirus. Vanaf dat moment zijn wij in een volledig veranderende setting terecht gekomen waarbij onze focus vooral lag op het creëren van zo goed mogelijk onderwijs op afstand. Een groot aantal van onze scholen had al fors geïnvesteerd in digitale leermiddelen, maar een aantal scholen had hier nog stappen in te zetten. Hierin is veel werk verzet. Medio mei werd duidelijk dat de scholen na de meivakantie 2020 gedeeltelijk open zouden gaan en naar verwachting later in het voorjaar weer volledig opengaan.

Wij verwachten dat een relatief groot aantal kinderen (10%) te maken krijgt met een achterstand door de periode van thuis-onderwijs, dat zijn zo'n 500 leerlingen. Wij zien dat met name leerlingen die baat hebben bij onderwijs in een schoolomgeving moeite hebben om aangehaakt te blijven. Dit betekent dat wij daar nu extra inspanningen voor verrichten en dat wij het effect hiervan de komende schooljaren terug zullen zien.

Los van middelen vanuit onze samenwerkingspartners, houden wij rekening met extra inzet van personeel die de komende twee schooljaren (2020-2021 en 2021-2022) nodig zal zijn om de

onderwijsachterstanden in te lopen. Wij schatten dat het gaat om 7,8 fte extra; dit betekent een extra last van ruim € 500.000. Of deze mate van inspanning noodzakelijk zal zijn, zal de toekomst ons leren. Eén ding weten we zeker: hoe langer de sluiting duurt, hoe groter de effecten voor deze groep leerlingen zullen zijn. Uiteraard maken wij hierbij gebruik van de recent ter beschikking gestelde subsidiemogelijkheden.

Baten

De afgelopen periode zien we dat de CAO-PO zich sterk ontwikkeld richting de CAO-VO. Voor een belangrijk deel wordt deze kostenstijging gecompenseerd door aanpassing van de bekostiging. Echter, voor een substantieel deel is sprake van een onvolledige compensatie. Het meest recente voorbeeld is de compensatie voor de eenmalige uitkering eind december 2019 die feitelijk alleen de uitkering van € 875 (per fte) dekt en niet het deel behorende bij de uitkering van 33% van het maandsalaris. Daarnaast is er sprake van een forse CAO-aanpassing van de loonschalen per 1 januari 2020 (+ 4,5%). De verwachting is dat dit gecompenseerd gaat worden met een aanpassing van de personele bekostiging in najaar 2020.

Dit maakt het lastig om met de huidige bekostigingsregels in meerjarig perspectief te begroten. De verwachting is dat de ereenvoudigde bekostiging hier meer 'rust' in brengt. Tegelijkertijd worden wij (door een relatief hoge GGL) geconfronteerd met een teruggang in de bekostiging als gevolg van deze invoering. De invoeringsdatum is nog onzeker.

We zien dat de gemeente Leiden -tijdelijk- terughoudend is in het toezeggen van middelen voor de langere termijn, voor het gezamenlijk oplossen van ingewikkelde vraagstukken. Een lastig dilemma, omdat het vaak gaat om kwetsbare leerlingen in achterstandswijken.

Door de verdere digitalisering van het onderwijs stijgen de ICT-kosten. Dit hebben we de afgelopen jaren o.a. bekostigd uit onze eigen (school)reserves; dit is echter geen structurele oplossing. De leermiddelen worden volgens een verouderde methodiek bekostigd. Boeken zijn veel duurdere licenties geworden en deze licenties kunnen niet als activum op de balans worden opgenomen, dus vallen direct in de kosten.

Allocatie

In het Strategisch Beleidsplan 2015-2019 is de visie van integrale verantwoordelijkheid van de schoolleider uitgangspunt van

bedrijfsmatig handelen. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling de gezamenlijkheid van de scholengroep los te laten. Echter, om integraal verantwoordelijk te kunnen zijn, moet een directeur inzicht hebben in alles dat met zijn locatie te maken heeft. Daarom zijn kostenposten die onlosmakelijk met de school te maken hebben, opgenomen in de begroting van de school.

Het werken in euro's sluit aan bij de uitgangspunten van de lumpsumfinanciering (ontschotting, deregulering en autonomievergroting), de besturingsfilosofie (integraal verantwoordelijk schoolleiderschap), transparantie en de eenduidigheid van werken. Deze werkwijze sluit aan op de manier waarop de feitelijke vastlegging binnen financiële en personele systemen plaatsvindt. Hierdoor kunnen we de administratieve werkprocessen efficiënter en effectiever inrichten.

We zullen, mede door de aanstaande vereenvoudiging, het gesprek binnen onze organisatie starten om invulling te geven aan een nieuwe allocatiesystematiek. Deze zal twee doelen dienen, enerzijds de integrale verantwoordelijkheid van de school ondersteunen en anderzijds de bestuurder in staat te stellen de continuïteit van de organisatie te (waar)borgen.

Managementinformatie

Eind 2019 hebben we een beperkte investering gedaan om de managementinformatie op het HR-terrein een kwaliteitsimpuls te geven. Vooralnog gebruiken alleen HR en Control deze tool om nauwgezet vinger aan de pols te houden op alle aspecten van de medewerkersinzet. In 2020 onderzoeken we of en zo ja hoe deze tool geschikt is voor uitrol onder de directeuren. Daarnaast gaan we onderzoeken of dit instrument dienst kan doen als integrale vorm van managementinformatie, zodat wij onafhankelijk van onze administratieve systemen kunnen opereren. Als eerste stap starten wij in 2020 met een proef-aansluiting op onze leerlingvolgsystemen Parnasys en Esis. Na evaluatie hiervan zetten wij de vervolgstappen.

Lasten

Op basis van de vastgestelde (kalenderjaar)begroting, geactualiseerd met de recente leerlingtelling en de geactualiseerde bekostigingsgegevens, voeren we de formatieve gesprekken voor het komende schooljaar.

De ontwikkeling van de beschikbare formatie (begroting) is als volgt uit:

PROOLEIDEN-LEIDERDORP	2020	2021	2022	2023
OP	294,15	286,21	284,46	284,96
OOP	57,03	56,16	54,19	54,19
Directie	24,93	23,98	23,98	23,98
Totaal fte's	376,12	366,36	362,64	363,14

Scholing/professionalisering

Op schoolniveau is per FTE € 500 beschikbaar. Dit budget is bedoeld voor de eigen professionalisering van de werknemer. Daar waar scholen een extra impuls willen geven aan de professionalisering van medewerkers is een budget toegevoegd, voor zover dit in de reguliere begroting paste of waar een bijdrage vanuit Onderwijs & Kwaliteit is toegekend.

Het professionaliseringsbudget voor de functiecategorie directie is buiten de schoolbegroting gehouden. Dit betreft een bovenschools professionaliseringsbudget van € 3.500 per jaar, per FTE. Dit budget wordt in overleg met de werkgever ingezet voor gezamenlijke en individuele professionaliseringsactiviteiten van de schoolleiding.

Duurzame inzetbaarheid

De regeling duurzame inzetbaarheid is gericht op arbeidsparticipatie en ontwikkeling van alle werknemers, jong én oud. Er vindt geen nieuwe instroom meer plaats in de (aflopende) BAPO-regeling. De eigen bijdrage aan dit verlof (met uitzondering van het basisbudget van 40 uur naar rato van de aanstellingsomvang) bedraagt 50%, en 40% voor de werknemer die benoemd is in een functie met schaal 8 of lager. Voor de regeling van duurzame inzetbaarheid is vanaf 2019 een voorziening opgenomen.

Huisvesting

Ook in 2019 is hard gewerkt aan het (technisch) up to date houden van onze scholen. Hierbij wordt planmatig groot onderhoud uitgevoerd. Door clustering van werkzaamheden kunnen we efficiënt werken en overlast op scholen beperken. Al het onderhoud is gericht op duurzame exploitatie van de schoolgebouwen, waardoor klein onderhoud beperkt kan blijven.

Investeringen

In de tabel hieronder zijn de voorgenomen investeringen opgenomen.

Investeringen PROOLEiden-scholen

Bedragen in €

INVESTERINGEN	2020	2021	2022	2023
Inventaris	264.500	63.000	48.000	28.000
Leermiddelen	315.650	320.000	182.700	99.000
ICT	523.400	108.700	186.250	82.450
Normering investeringsniveau	-784.060	-170.470	-94.220	119.750
Totaal investeringen	319.490	321.230	322.730	329.200

De correctie, zoals eerder beschreven om het investeringsniveau te verdelen over de komende jaren, is uitgevoerd op de regel OLP. Het investeringsniveau is jaarlijks vooralsnog gemaximeerd op € 320.000. Intern zal dit onderwerp verder besproken worden en zullen we interne richtlijnen opstellen die (op schoolniveau) recht doen aan het gewenste/noodzakelijke investeringsniveau.

Investeringen OBSG Leiderdorp-scholen:

Bedragen in €

INVESTERINGEN	2020	2021	2022	2023
Inventaris	25.000	8.000	-	8.000
Leermiddelen	47.900	18.000	10.000	10.000
ICT	51.500	47.500	45.000	10.000
Totaal investeringen	124.400	73.500	55.000	28.000

De economische levensduur van investeringen varieert van vier tot twintig jaar. De initiële investeringsaanvragen waren in de eerste begrotingsversie vooral geconcentreerd in de eerste twee jaren van de meerjarenbegroting. Om ruimte te geven aan deze wensen en een gelijkmatig investeringsniveau over de jaren te realiseren zijn deze aanvragen getemperd en in de tijd verspreid. Het is aan de directeuren zelf daarin te prioriteren.

Begroting voor Kwaliteit en Innovatie

Zoals eerder aangegeven is 2019 het laatste jaar waarin wij onderscheid maken naar verschillende bestemmingsreserves (met uiteraard uitzonderingen als de wet- en regelgeving daarom vraagt). Om nog beter inhoud te kunnen geven aan de gemeenschappelijke opdracht voor kwalitatief goed onderwijs in de regio Leiden en Leiderdorp worden de reserves ondergebracht in één algemene reserve. Immers, de gelden moeten daar aangewend kunnen worden waar zij nodig zijn. Daarnaast staat het vermogen van de stichting toe dat er de komende jaren zo nodig geïnvesteerd wordt in kwaliteit en innovatie van het onderwijs.

Toekomstgericht onderwijs is een van de doelen van het nieuwe KOERSplan. Vernieuwing en innovatie kan daarbij niet los gezien worden van onderwijsverbetering en -kwaliteit. Binnen PROOLEiden worden schoolteams uitgedaagd vanuit een onderzoekende houding te werken aan onderwijsinnovatie die leidt tot verbetering van de onderwijskwaliteit.

Ook in 2019 is extra aandacht geschonken aan de inzet van de schoolreserves. 2019 is het laatste jaar dat de schoolreserves kunnen worden ingezet.

In 2019 zijn de volgende plannen goedgekeurd ten laste van de schoolreserves:

2019	AANVRAAG	KOSTEN	DEKKING	BETREFT
Bredeschool Merenwijk	01-03-2019	€ 5.530	schoolreserve	vervanging digibord
	01-03-2019	€ 6.000	schoolreserve	tuinonderhoud
	03-04-2019	€ 1.500	schoolreserve	informatieboeken
Lorentzschool	31-01-2019	€ 55.000	schoolreserve	3 laptopkarren
Lucas van Leyden	13-03-2019	€ 8.026	schoolreserve	schoolplein
	20-03-2019	€ 8.778	schoolreserve	Kiva school
	27-03-2019	€ 120.000	schoolreserve	inzet formatie 2019-2022
PI De Brug	21-03-2019	€ 41.000	schoolreserve	inrichting ICT onderwijs
De Stevenshof	04-04-2019	€ 20.075	schoolreserve	inzet tbv BAPO
	04-04-2019	€ 22.630	schoolreserve	inzet formatie tijdelijke krimp
Leimundo	03-05-2019	€ 73.000	schoolreserve	inzet formatie 2019-2022
De Viersprong	09-05-2019	€ 4.189	schoolreserve	schoudercom en jaarplan
		€ 365.727		

Balans

Ultimo 2019 zien we dat beide stichtingen over gezonde financiële kengetallen beschikken. De belangrijkste gebeurtenissen die deze de komende jaren kunnen beïnvloeden zijn het exploitatieresultaat en het investeringsniveau.

Bedragen in €

BALANS (incl. begroting kwaliteit en innovatie, x € 1.000)	REALISATIE 2019	BEGROTING 2020	BEGROTING 2021	BEGROTING 2022	BEGROTING 2023
Activa					
Materiële vaste activa	5.411	5.500	5.600	5.600	5.600
Financiële vaste activa	128	128	100	100	100
Vorderingen	2.796	2.500	2.500	2.500	2.500
Liquide middelen	4.577	3.986	3.586	4.035	4.785
Totaal activa	12.912	12.114	11.786	12.235	12.985
Passiva					
Eigen vermogen	7.493	6.171	5.768	6.256	6.997
Voorzieningen	1.383	1.384	1.384	1.384	1.384
Schulden	4.036	4.559	4.634	4.595	4.604
Totaal passiva	12.912	12.114	11.786	12.235	12.985

Zoals uit de eerdere paragraaf blijkt is 2021 het laatste jaar (los van bekostigings- en/of CAO-maatregelen) waarin een negatief exploitatieresultaat is begroot (exclusief IGBO). Daarnaast wordt het investeringsniveau de komende jaren nauwgezet gepland en uitgevoerd. Beide ontwikkelingen maken dat de kengetallen ruim boven de streefwaarden zullen blijven.

Uiteraard geldt dit voor 2020 en 2021 niet voor de rentabiliteit.

KENGETALLEN PROOLEIDEN	2019	2018	STREEFWAARDE
Liquiditeit			
<i>Flottende activa / kortlopende schulden</i>	1,71	2,59	> 1,00
Solvabiliteit			
<i>EV -/- voorzieningen / totale passiva</i> <i>Totaal EV / totale passiva</i>	0,55	0,59	> 0,30
Rentabiliteit			
<i>Resultaat / totale baten</i>	-5,29%	-6,34%	0%
Weerstandsvermogen			
<i>Totale reserves / totale baten x 100%</i>	21,22%	28,34%	> 10%
Kapitalisatiefactor			
<i>Balans totaal (excl gebouwen en terreinen) / totale baten incl financiële baten</i>	33,12%	47,13%	35%
Lasten ratio's			
<i>Huisvestingslasten + afschrijving gebouwen / totale lasten x 100%</i>	6,57%	6,29%	< 10%
<i>Personele lasten / totale lasten x 100%</i>	80,55%	81,90%	85%
<i>Materiële lasten / totale lasten x 100%</i>	19,45%	18,10%	15%

KENGETALLEN OBSG LEIDERDORP	2019	2018	STREEFWAARDE
Liquiditeit			
<i>Flottende activa / kortlopende schulden</i>	2,92	1,73	> 1,00
Solvabiliteit			
<i>EV -/- voorzieningen / totale passiva</i> <i>Totaal EV / totale passiva</i>	48,6%	43,0%	> 0,30
Rentabiliteit			
<i>Resultaat / totale baten</i>	3,74%	1,25%	0%
Weerstandsvermogen			
<i>Totale reserves / totale baten x 100%</i>	19,72%	17,12%	> 10%
Kapitalisatiefactor			
<i>Balans totaal (excl gebouwen en terreinen) / totale baten incl financiële baten</i>	37,88%	36,82%	35%
Lasten ratio's			
<i>Huisvestingslasten + afschrijving gebouwen / totale lasten x 100%</i>	7,43%	2,79%	< 10%
<i>Personele lasten / totale lasten x 100%</i>	76,39%	79,02%	85%
<i>Materiële lasten / totale lasten x 100%</i>	23,61%	20,98%	15%

Conclusie

Een van de belangrijkste uitgangspunten binnen PROOLEiden is de integrale verantwoordelijkheid van de directeuren voor hun locatie. Hier wordt inhoud aan gegeven door de directeur te ondersteunen op de diverse deelgebieden (onderwijs & kwaliteit, HR en control) van de (meerjaren)begroting.

We zien dat het opstellen en vooral het overzien van een begroting(sproces) binnen een schoolorganisatie een complex proces kan zijn, waarbij het van belang is om de juiste expertise met elkaar in verbinding te brengen. Hierbij bouwen we verder vanuit een solide basis. De begroting wordt o.a. gebaseerd op ons administratieve HR-systeem (RAET).

2019 is conform het Strategisch Financieel Beleidsplan het laatste jaar waarop scholen via Kwaliteit & Innovatie-investeringen

de eigen schoolreserves in kunnen zetten. Dit betekent dat de bestemde schoolreserve zullen vrijvallen aan de algemene reserves. Hiermee bereiken we dat het vermogen breder inzetbaar wordt. Zoals we eerder hebben aangegeven, verwachten we mogelijk extra ondersteuningsmaatregelen te moeten nemen voor kinderen die door het afstandsonderwijs achterstanden oplopen. In hoeverre het noodzakelijk zal zijn om hierbij gebruik te maken van onze algemene reserve, bepalen we bij de opstelling van de begroting 2021 e.v.

Daarnaast zien we dat de inzet van schoolreserves doorloopt in 2020 (door het inzetten van middelen gedurende het schooljaar 2019-2020). Daarmee is de verklaring helder voor de negatieve begroting van 2020. Daarnaast is een (beperkt) aantal scholen waar sprake is van groei (extra lasten door voorfinanciering) of krimp (extra lasten door het tijdelijk in stand houden van

kleinere groepen). Beide situaties leiden tot lasten die de reguliere bekostiging te boven gaan. Vanaf 2022 sturen wij op een positief saldo voor de hele stichting.

De eventuele extra lasten door de schoolsluiting als gevolg van het coronavirus en het opstarten van IGBO zijn buiten beschouwing gelaten.

9.5 Aandachtspunten en risico's

Ontwikkeling aantal leerlingen en bekostiging

We zien dat op individueel schoolniveau de leerlingontwikkeling soms sterk beïnvloed wordt door toevallige, externe factoren. Ook patronen uit het verleden blijken niet altijd de juiste basis te zijn voor keuzegedrag van ouders. Wel laat de totale leerlingontwikkeling voor onze stichting een stabiel, licht stijgend patroon laat zien. Dit stelt ons in staat om op stichtingsniveau een stabiel financieel beleid te voeren. Vraagstuk hierbij is het eerdergenoemde punt van allocatie. Als wij vasthouden aan de allocatiesystematiek van de overheid dan confronteren wij alle scholen met hun eigen schommelingen en voeren wij vooral intern het gesprek over solidariteit en gemeenschappelijkheid. Wij zien dat de tijd rijp is om deze uitgangspunten terug te laten komen in een PROOLEiden-allocatie, waarbij we de meerjarenstabiliteit op stichtingsniveau vertalen naar stabiliteit op scholen. Daarmee maken we enerzijds de toegevoegde waarde van de scholengroep helder, anderzijds stellen we de directeuren in staat om op basis van een betrouwbare allocatie het onderwijs goed vorm te geven. Met de vereenvoudiging van de bekostiging in het verschiet (die voor PROOLEiden een negatief effect zal hebben) ontstaat er een natuurlijk moment voor deze aanpassing.

Participatiefonds

Ieder schoolbestuur heeft de verantwoordelijkheid om de eigen werkloosheidskosten beperkt te houden. Is ontslag toetsbaar onvermijdbaar, dan worden de kosten grotendeels vergoed door het Participatiefonds (PF). Het PF vangt financiële risico's op wanneer een dienstverband met een medewerker wordt beëindigd en hij of zij een uitkering aanvraagt. Het schoolbestuur is in beginsel eigen risicodragers, maar kan de kosten – door middel van een vergoedingsverzoek – declareren bij het PF. Bij het vergoedingsverzoek hoort een aantal bijlagen waaruit blijkt dat de medewerker ondersteuning heeft gehad.

Binnen de organisatie is voldoende kennis omtrent de regelgeving. Ook ondersteunt het administratiekantoor ons hierbij. Gelet op de arbeidsmarkt vragen we relatief weinig uitkeringen aan.

Het PF is bezig met het hervormen en verbeteren van de dienstverlening. In overleg met OCW is besloten de oorspronkelijke streefdatum van de invoering van die modernisering te verschuiven van 1 augustus 2020 naar 1 januari 2021. Vanaf 1 januari 2021 gelden in totaal vijf ontslagsituaties waarbij een schoolbestuur in aanmerking kan komen voor een verlaging van de eigen bijdrage van 50% naar 10%:

- 1 Ontslag via de kantonrechter op persoonlijke gronden.
- 2 Ontslag via het UWV op bedrijfseconomische gronden of in verband met ziekte.
- 3 Niet verlengen van een tijdelijk contract voor vervanging.

- 4 Beëindiging dienstverband d.m.v. een vaststellingsovereenkomst vanwege bedrijfseconomische noodzaak.
- 5 Beëindiging dienstverband op verzoek van de werknemer met recht op uitkering (bijv. omdat partner voor werk moet verhuizen door reorganisatie).

Als werkloosheidskosten aantoonbaar niet te voorkomen zijn, vergoedt het PF 90% van de kosten en betaalt het schoolbestuur 10%. Valt een beëindiging van het dienstverband niet onder bovengenoemde gronden, bijvoorbeeld een vaststellingsovereenkomst zonder bedrijfseconomische gronden, dan is de vergoeding vanuit het fonds altijd 50% en betaalt de werkgever 50% eigen bijdrage. Ook bij het aflopen van tijdelijke contracten anders dan voor vervanging geldt een standaardvergoeding van 50% en een eigen bijdrage van 50%. Daar hoeft de werkgever dan ook geen vergoedingsverzoek voor in te dienen.

Bovenstaande heeft gevolgen voor de begroting vanaf 2021.

Vervangingsfonds

De scholengroep is aangesloten bij het Vervangingsfonds (VF). Dit fonds dekt de kosten die gemoeid zijn met de vervangingen. De organisatie betaalt hiervoor jaarlijks een premie, die voorzien is van een bonus-malus regeling. Er zijn op dit moment drie manieren waarop schoolbesturen hun vervangingskosten kunnen dekken:

- Volledig aangesloten bij het VF.
- Eigenrisicodragers.
- Eigenrisicodragers met een financiële variant.

Schoolbesturen die volledig bij het VF zijn aangesloten betalen de jaarlijkse premie vanuit de lumpsum die ze van het ministerie van OCW ontvangen. Als aan de voorwaarden van het Reglement Vervangingsfonds is voldaan, neemt het fonds de vervangingskosten van het afwezige personeel voor zijn rekening. De organisatie is (nog) volledig aangesloten.

Het VF dekt lang niet alle kosten. De redenen hiervan zijn onder meer:

- Uitsluitingen: de inzet van ZZP-leerkrachten en de kosten van onbevoegde leerkrachten worden niet vergoed.
- De vergoeding wordt verstrekt volgens normbedragen, terwijl de werkelijke loonkosten hoger kunnen liggen.
- Het is lastig om vaste invallers vanuit een invalpool in voldoende mate 'declarabel' te houden.

De scholengroep onderzoekt of het mogelijk is om deels eigenrisicodragers te worden. Dit zal in 2020 nader worden onderzocht.

Scholen met een niet-sluitende exploitatie

Naast scholen die in een groeifase zitten (en daarmee op korte termijn financieel dekkend opereren) zijn er scholen die te maken hebben met een structurele teruggang in leerlingen. Dit maakt dat we keuzes moeten maken. Bijvoorbeeld door de achterstandsmiddelen in te zetten of de structuur van het onderwijs aan te passen (zoals het werken in combinatiegroepen

of units). Vaak spelen naast de leerlingteruggang ook andere complexe vraagstukken binnen de wijk. Dit maakt het soms noodzakelijk om extra te investeren in de ondersteuning.

We zullen dit in de nabije toekomst nog scherper met onze partners in de stad en regio moeten aanpakken, waardoor een reële meerjarenplanning ontstaat, die leidend is en stabiliteit geeft bij de aanpak van deze vraagstukken.

Klachten en incidenten

De formele klachten die zijn ingediend bij het bestuur, de procedure bij de Landelijke Klachtencommissie en de verwijdering van een leerling leidde in 2019 tot extra inzet van eigen medewerkers en extra middelen voor (externe) juridische ondersteuning.

9.6 Risicobeheersings- en controlesystemen

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het bestaan en de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen van PROOLEiden. Deze systemen hebben als doel het bewaken van de realisatie van doelstellingen, de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving en het naleven van de wet- en regelgeving.

PROOLEiden is lid van de brancheorganisatie voor het primair onderwijs, de PO-Raad. Zoals alle leden van de PO-Raad, houdt PROOLEiden zich aan de Code Goed Bestuur Primair Onderwijs. In deze code zijn de basisprincipes vastgelegd omtrent professionaliteit van bestuurders en managers in het primair onderwijs. In afwijking van de Code Goed Bestuur PO is de directeur-bestuurder van PROOLEiden ook lid van de Raad van Toezicht van de stichting Meerkring. De stichting Meerkring geeft op 21 locaties onderwijs in de Amersfoortse regio. Volgens de Code Goed Bestuur PO mogen bestuurders in het PO geen lid zijn van een Raad van Toezicht. De stichting Meerkring wijkt hiermee bewust af van de Code Goed Bestuur PO; juist kennis van onderwijs ziet de stichting Meerkring als een enorm pluspunt voor een van de leden van de Raad van Toezicht.

PROOLEiden heeft de financiële administratie en salarisadministratie uitbesteed aan het administratiekantoor Onderwijsbureau Hollands Midden (OHM) in Leiden. OHM draagt zorg voor de primaire vastlegging van gegevens. De administratief medewerker Financiën is eerste aanspreekpunt voor administratieve zaken en bewaakt de relatie met en werkzaamheden van OHM. De controller ziet daar vanuit zijn rol op enige afstand op toe en bewaakt de wijze van toepassing van de planning & controlcyclus. De samenwerking met en dienstverlening door OHM wordt jaarlijks geëvalueerd en op basis daarvan aangepast en/of gecontinueerd.

PROOLEiden beschikt over een beschrijving van de AO/IC. Deze dient te worden geactualiseerd. Het totale stelsel van interne risicobeheersings- en controlesystemen zal de komende jaren regelmatig worden geëvalueerd en verder geoptimaliseerd.

Jaarlijks controleert een externe accountant de jaarrekening. In de jaarrekening van de scholengroep nemen we de goed-

keurende verklaring op. Daarnaast voert de accountant eenmaal in de twee jaar een interim-controle uit. Deze is gericht op de administratieve organisatie en interne controlemaatregelen van de stichting. De externe accountant zal in de reguliere controle per jaareinde een rapportage opnemen over de financiële positie van PROOLEiden, inclusief de aangegeven off-balance-instrumenten en mogelijk open posities. Dit impliceert dat de accountant controleert in hoeverre het treasurywettelijk wordt nageleefd op basis van het controleprotocol.

Andere externe organisaties die periodiek controles uitvoeren zijn de Inspectie van het Onderwijs, de belastingdienst, de brandweer en de arbeidsinspectie.

Er is geen aanleiding te veronderstellen dat de risicobeheersings- en controlesystemen ten aanzien van financiële verslaggevingsrisico's in het boekjaar 2019 niet naar behoren hebben gefunctioneerd.

10 JAARREKENING

Op de volgende pagina's is de jaarrekening over het boekjaar 2019 opgenomen.

Goedkeuringsbesluit van de jaarrekening 2019

Het boekjaar 2019 is afgesloten met een negatief bedrijfsresultaat van € 1.640.579 tegen € 1.838.392 negatief in 2018. Goedkeuring van de jaarrekening strekt tot décharge van de stichtingsbestuurder, niet verder dan tot hetgeen uit deze jaarrekening 2019 blijkt.

GECONSOLIDEERDE BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2019

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019		31 DECEMBER 2018	
Activa				
Materiële vaste activa				
Gebouwen en verbouwingen	896.359		324.729	
Inventaris en apparatuur	3.751.430		3.552.406	
Overige materiële vaste activa	763.154		693.336	
		5.410.943		4.570.471
Financiële vaste activa				
Waarborgsommen en vorderingen	128.085		108.985	
		128.085		108.985
Vorderingen				
Debiteuren	432.967		155.315	
Ministerie van OCW	1.471.778		1.465.435	
Gemeenten	131.729		645.637	
Overige vorderingen	203.829		171.429	
Overlopende activa	555.804		546.010	
		2.796.107		2.983.826
Liquide middelen				
Kassen	289		810	
Banken	4.574.719		7.916.607	
Overige	1.915		555	
		4.576.923		7.917.972
Totaal Activa		12.912.058		15.581.254

GECONSOLIDEERDE BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2019

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019		31 DECEMBER 2018	
Passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	7.009.299		6.214.825	
Bestemmingsreserves (publiek)	483.709		2.746.400	
		7.493.008		8.961.225
Vorzieningen				
Personeelsvoorzieningen	281.100		296.387	
Voorziening groot onderhoud	1.102.273		1.956.326	
		1.383.373		2.252.713
Kortlopende schulden				
Ministerie van OCW	248.915		0	
Gemeente Leiden	67.611		15.732	
Crediteuren	645.360		468.504	
Loonheffing en premies	1.083.508		1.549.153	
Omzetbelasting	416		6.770	
Pensioenpremies	374.074		580.315	
Overige kortlopende schulden	186.002		363.739	
Overlopende passiva	1.429.791		1.383.100	
		4.035.677		4.367.313
Totaal Passiva		12.912.058		15.581.251

GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019

Bedragen in €

	REALISATIE 2019	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Baten			
Rijksbijdragen OCW	33.309.520	31.446.623	31.015.053
Overige overheidsbijdragen en subsidies	816.207	796.760	859.734
Overige baten	1.430.171	1.936.972	1.448.383
Totaal Baten	35.555.898	34.180.355	33.323.170
Lasten			
Personele lasten	29.670.325	28.761.402	28.633.155
Afschrijvingen	834.587	722.295	703.575
Huisvestingslasten	2.460.730	2.265.271	2.293.808
Overige instellingslasten	4.059.206	3.810.073	3.480.459
Totaal Lasten	37.024.848	35.559.041	35.110.997
Saldo baten en lasten	-1.468.950	-1.378.686	-1.787.827
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	733	13.981	5.708
Financiële lasten	0	0	-2.361
Saldo financiële baten en lasten	733	13.981	3.347
Exploitatieresultaat	-1.468.217	-1.364.705	-1.784.480

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT 2019

Bedragen in €

	2019		2018	
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten	-1.468.950		-1.787.827	
Afschrijvingen	834.587		703.575	
Mutaties werkkapitaal				
• Vorderingen	187.719		-393.254	
• Kortlopende schulden	-331.636		994.815	
Mutaties voorzieningen	-869.340		-370.902	
		-1.647.620		-853.593
Ontvangen interest	733		5.708	
Betaalde interest	0		-2.361	
		733		3.347
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings materiële vaste activa	-1.675.059		-1.265.667	
(Des)investerings financiële vaste activa	-19.100		1.954.565	
		-1.694.159		688.898
Mutatie liquide middelen		-3.341.046		-161.348
Beginstand liquide middelen	7.917.972		8.079.320	
Mutatie liquide middelen	-3.341.046		-161.348	
Eindstand liquide middelen		4.576.926		7.917.972

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Activiteiten

De geconsolideerde stichting verzorgt onderwijs aan de bij de scholen ingeschreven leerlingen.

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld, uitgaande van de continuïteitsveronderstelling met inachtneming van van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. De in de jaarrekening opgenomen bedragen zijn in hele euro's.

Vergelijking met vorig jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Omwille van de vergelijkbaarheid van de jaarcijfers 2019 met die van 2018 zijn de vergelijkende cijfers over 2018 in deze jaarrekening aangepast t.o.v. die in de jaarrekening over 2018 gepresenteerde cijfers.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en passiva en van baten en lasten.

Schattingen hebben betrekking op:

- de waardering van materiële vaste activa, waaronder de gehanteerde afschrijvingstermijnen;
- de verwachte onderhoudsuitgaven bij bepaling van de voorziening onderhoud;
- de bepaling van personele voorzieningen.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Grondslagen voor de Consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende rechtspersonen waarop een overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd.

Het betreft de onderstaande rechtspersonen:

- Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden te Leiden (PROOLEIDEN)
- Stichting Openbare Basisscholen Gemeenschap Leiderdorp te Leiderdorp (OBSG)

Consolidatie vindt plaats volgens de integrale methode. Onderlinge verhoudingen en transacties worden in de geconsolideerde jaarrekening geëlimineerd. Belangen van derden in het vermogen en in het resultaat van groepsonderdelen zijn afzonderlijk in de geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking gebracht.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de instelling en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingprijs onder aftrek van eventuele investeringssubsidies, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Er wordt een activeringsgrens gehanteerd van € 450 (OBSG Leiderdorp) en € 500 voor Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden, investeringen onder deze bedragen worden rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht.

Schoolgebouwen

Het economisch eigendom van de gebouwen is in handen van de gemeente en het juridisch eigendom berust bij het bevoegd gezag. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Voor kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans.

Inventaris en duurzame leer- en hulpmiddelen

Als ondergrens voor het activeren van duurzame middelen wordt een bedrag van € 450/€ 500 aangehouden. Deze ondergrens geldt per artikel of voor een groep van samenhangende artikelen.

De gehanteerde categorieën materiële vaste activa en de bijbehorende afschrijvingspercentages zijn:

Gebouwen en verbouwingen	6,67%	
Meubilair	5,00%	10,00% (leerlingsets/meubilair 5%, docentenstoelen 10%)
Inventaris en apparatuur	10,00%	
ICT	6,67%	25,00% (infrastructuur, digi-boards, servers, pc's/laptops)
Leermiddelen	10,00%	11,10%

De afschrijving kan nooit over een langere periode plaatsvinden dan de technische levensduur.

Financiële vaste activa

De eerste waardering van de financiële vaste activa is de reële waarde en de vervolwaardering is de geamortiseerde kostprijs.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door de instelling wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzondere waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waar (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien de instrumenten bij de vervolwaardering niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeverminderingen in de staat van baten en lasten, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Handels- en overige vorderingen

Handels- en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rekenmethode.

Afgeleide financiële instrumenten

De geconsolideerde stichting maakt geen gebruik van financiële derivaten en beperkt de risico's (renterisico, kasstroomrisico en kredietrisico) door gebruik te maken van de rekening-courant en spaarrekeningen, rekening houdend met de voorwaarden uit de Regeling belenen van 6 juni 2016 met kenmerk WJZ/800938 en de aanvulling daarop zoals opgenomen in de regeling van 5 december 2018 met kenmerk FEZ/1402273.

Vlottende activa

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het onderdeel 'financiële instrumenten'.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld in de toelichting op de balans, ter vrije beschikking van het bevoegd gezag en worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan van het bevoegd gezag worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Eigen Vermogen

Algemene reserve

De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag en wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten die ontstaan uit het verschil tussen de baten en lasten. Deze reserve dient ter dekking van eventuele toekomstige exploitatietekorten. Reserves worden geacht uit publieke middelen te zijn opgebouwd tenzij expliciet anders is vermeld in de toelichting op de balans. Bestemmingsreserves worden gevormd met als doel deze in de toekomst aan te wenden voor een specifiek doel. Bestemmingsreserves zijn gevormd op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Aan de bestemmingsreserves ligt een plan ten grondslag waarin is opgenomen welke uitgaven ten laste van de reserve komen.

Bestemmingsreserve publiek

Deze publieke reserve betreft het door het bevoegd gezag reeds bestemde gedeelte van de exploitatieoverschotten van het bevoegd gezag tot en met het verslagjaar.

Resultaatbestemming

De bestemming van het resultaat aan de algemene reserve dan wel de bestemmingsreserve vindt plaats op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Het resultaat wordt in principe toegevoegd of onttrokken aan de publieke reserve tenzij aan de middelen een private herkomst ten grondslag ligt.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Onderhoudsvoorziening

De onderhoudsvoorziening is gevormd ter egalisatie van de kosten die verbonden zijn aan het meerjarig planmatig onderhoud en de exploitatievoorzieningen van de gebouwen van het bevoegd gezag. De dotatie aan de voorziening is gebaseerd op de verwachte kosten en de periodiciteit waarmee onderhoudswerken naar verwachting worden uitgevoerd op basis van een opgesteld onderhoudsplan dat door het bevoegd gezag is goedgekeurd. Het uitgevoerde groot onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht. De grondslag voor de bepaling van de dotatie aan de voorziening onderhoud is ongewijzigd. Het bevoegd gezag maakt voor de bepaling van de dotatie aan de voorziening onderhoud gebruik van de tijdelijke regeling 2018 en 2019 zoals vastgelegd in de regeling van 21 maart 2019 met nr. FEZ (EDOC-1440924). De overgangsregeling is verlengd voor 2020.

Pensioenvoorziening

Het bevoegd gezag heeft voor haar werknemers een pensioenregeling getroffen die kwalificeert als een toegezegd-pensioenregeling, waarbij de toegezegde pensioenuitkeringen gebaseerd zijn op middelloon. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, en wordt - conform de in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving aangereikte vereenvoudiging - in de jaarrekening verwerkt als toegezegde-bijdrage-regeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord.

Pensioenrechten

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds (beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste 12 maandelijke dekkingsgraden) dit toelaat. Naar de stand van januari 2020 is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds 94,1 %. Naar de stand van 31 december 2019 is de dekkingsgraad van het pensioenfonds 97,8 % (bron: website www.abp.nl). De geconsolideerde stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De stichting heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Personeelsvoorzieningen

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea is gevormd ter dekking van de kosten van jubileumgratificaties die op grond van de CAO dienen te

worden betaald. Daarbij wordt rekening gehouden met de datum van indiensttreding, leeftijd van betrokkene(n), blijfkanspercentage en een uitkering bij 25 en 40 jarig jubileum conform de CAO. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde op basis van € 550 per fte voor de Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden, en op basis van € 800 per fte voor OBSG Leiderdorp.

Voorziening spaar- en opfrisverlof

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van spaar- en opfrisverlof is een voorziening gevormd. De voorziening is gewaardeerd conform de bedragen die zijn opgenomen in de CAO PO. Betaalde bedragen inzake spaar- en opfrisverlof worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

In de voorziening duurzame inzetbaarheid is de verplichting per ultimo jaar opgenomen voor uitsluitend het gespaarde aanvullende verlof volgens de CAO PO. Met het basisbudget (40 uur bij ft) in combinatie met het aanvullende budget vanaf 57 jaar (130 uur bij ft) kunnen keuzes worden gemaakt die passen binnen de levensfase en de persoonlijke situatie en die de duurzame inzetbaarheid vergroten. Binnen de geconsolideerde stichting is geen voorziening gevormd.

Kortlopende schulden

De grondslagen voor de waardering van schulden zijn beschreven onder het onderdeel 'financiële instrumenten'.

Investeringsubsidies

Subsidies in verband met de aanschaf van (materiële) vaste activa worden gepassiveerd onder de overlopende passiva. Deze subsidies worden tijdsevenredig over de geschatte economische levensduur van deze activa ten gunste van de winst- en verliesrekening gebracht.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Baten

Rijksbijdragen

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geoordeelde OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) waar geen bestedingsplan aan ten grondslag ligt worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten. Niet-geoordeelde subsidies waaraan een specifiek bestedingsdoel is gekoppeld, worden op basis van een bestedingsplan toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben.

Geoordeelde OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige overheidsbijdragen

Dit betreft subsidies van gemeenten en andere overheidsinstanties, m.u.v. het Ministerie van OCW, voor zover de bijdragen niet als doelsubsidies in het kader van de huisvestingsverordening in mindering zijn gebracht op de lasten.

Overige baten

Alle overige baten die kunnen worden toegerekend aan de exploitatie van het bevoegd gezag.

Lasten

Personeelslasten

Onder de personele lasten zijn opgenomen de lonen en salarissen van het personeel in dienst van het bevoegd gezag vermindert met ontvangen uitkeringen van Vervangingsfonds en uitkeringsinstanties. Tevens zijn onder deze noemer opgenomen de overige personele lasten.

Afschrijvingen

De afschrijvingslasten worden berekend over de aanschaffingsprijs op basis van de onder materiële vaste activa vastgelegde criteria rekening houdend met de economische levensduur.

Huisvestingslasten

Onder de huisvestingslasten worden de kosten van huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten

De overige lasten, die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs, worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Rentebaten en rentelasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente opbrengsten en -kosten en kosten van ontvangen leningen

Resultaat

Onder resultaat wordt verstaan het resultaat van het bevoegd gezag inclusief de financiële baten en lasten. Het resultaat is in de balans verwerkt conform de in de jaarrekening opgenomen resultaatbestemming.

Bepaling reële waarde

Een aantal grondslagen en toelichtingen in de jaarrekening vereist de bepaling van de reële waarde van zowel financiële als niet-financiële activa en verplichtingen. Voor waarderings- en informatieverschaffingsdoeleinden is de reële waarde op basis van de volgende methoden bepaald. Indien van toepassing wordt nadere informatie over de uitgangspunten voor de bepaling van de reële waarde vermeld bij het onderdeel van deze toelichting dat specifiek op het betreffende actief of de betreffende verplichting van toepassing is. De reële waarde van financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en vlottende effecten. Effecten worden als liquide gezien indien deze als vlottend actief worden verantwoord. Ontvangen interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven materiële activa en financiële activa is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden.

TOELICHTING OP DE BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2019

Activa

Vaste activa

Bedragen in €

Materiele vaste activa	Verkrijgingsprijs t/m 2018	Cum.afsch. t/m 2018	Boekwaarde 31-12-2018	Investerings 2019	Desinvesteringen 2019	Afschrijvingen 2019	Boekwaarde 31-12-2019
Gebouwen en verbouwingen	390.622	-65.893	324.729	599.822	0	-28.192	896.359
Meubilair	2.819.153	-1.015.288	1.803.865	255.238	-1.695	-153.572	1.903.836
Inventaris en apparatuur	285.440	-116.684	168.756	181.657	0	-36.491	313.922
ICT	3.218.789	-1.639.004	1.579.785	416.722	0	-462.835	1.533.672
Duurzame leermiddelen	1.594.195	-900.859	693.336	221.619	0	-151.801	763.154
	8.308.199	-3.737.728	4.570.471	1.675.058	-1.695	-832.891	5.410.943

Bedragen in €

Samenvatting materiele vaste activa en afschrijvingspercentages	Verkrijgingsprijs t/m 2019	Cum.afsch. t/m 2019	Boekwaarde 31-12-2019
Gebouwen en verbouwingen	990.444	-94.085	896.359
Meubilair	3.072.696	-1.168.860	1.903.836
Inventaris en apparatuur	467.097	-153.175	313.922
ICT	3.632.345	-2.098.673	1.533.672
Duurzame leermiddelen	1.791.104	-1.027.950	763.154
	9.953.686	-4.542.743	5.410.943

Afschrijvingspercentages	
%	%
6,67%	
6,67%	
10,00%	
16,67%	25,00%
12,50%	

In 2019 zijn de materiële vaste activa staten beoordeeld. Niet meer aanwezige activa is opgeschoond. Totaal is er bij bij meubilair voor € 1.695, bij ICT voor € 3.166, en bij leermiddelen voor € 24.710 in de materiële vaste activa opgeschoond. Deze posten hadden nog een waarde ad € 1.695. Dit bedrag is in 2019 in één keer afgeschreven ten laste van het resultaat.

Bedragen in €

	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Financiële vaste activa		
Waarborgsommen	128.085	108.985
	128.085	108.985

(borg Rooftop Energy € 22.000, Verbiest inzake huur bedrijfspand € 2.985, Stg. Snappet inzake ict hardware € 103.100)

TOELICHTING OP DE BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2019

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Vorderingen		
Debiteuren	432.967	155.315
Ministerie van OCW	1.471.778	1.465.435
Gemeenten	131.729	645.637
Overige vorderingen	203.829	171.429
Overlopende activa	555.804	546.010
	2.796.107	2.983.826

Bedragen in €	Saldo 31-12-2018	Ontvangen 2019	Besteed 2019	Boeken tlv 2019	Overige 2019	Saldo 31-12-2019
Verloopstaat gemeenten						
Gemeente subsidie huisvesting	61.330	156.326	159.938	12.844	48.486	3.612
Gemeente subsidie schade/vandalisme	28.469	27.331	39.869	20.076	-689	21.620
Gemeente subsidie nieuw-/verbouw	256.521	32.575	109.941	259.729	0	74.158
Gemeente subsidie diverse aanvragen	299.317	519.137	352.040	-192.329	292.210	32.339
	645.637	735.369	661.788	100.320	340.007	131.729

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Overige vorderingen (specificatie)		
Vorderingen op personeel	25.902	14.066
Vervangingsfonds	177.927	123.565
Rekening courant verhoudingen	0	33.798
	203.829	171.429

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Overlopende activa (specificatie)		
Vooruitbetaalde en/of vooruitgefactureerde posten	339.495	375.638
Overige overlopende activa	216.309	170.372
	555.804	546.010

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Liquide middelen		
Kassen	289	810
Banken	1.827.834	2.456.493
Spaarrekeningen	2.746.885	5.460.114
Overige liquide middelen	1.915	555
	4.576.923	7.917.972

TOELICHTING OP DE BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2019

Passiva

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Eigen vermogen		
Algemene reserve	7.009.299	6.214.825
Bestemmingsreserve (publiek)	483.709	2.746.400
	7.493.008	8.961.225

Eigen vermogen (specificatie en resultaatverwerking)	Saldo 31-12-2018	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Saldo 31-12-2019
Algemene reserve				
Algemene reserve	6.214.825	-1.951.926	2.746.400	7.009.299
Bestemmingsreserve (publiek)				
Reserve schoolbudget	1.942.488	0	-1.942.488	0
Reserve convenantafspraken	0	483.709	0	483.709
Reserve overige bestemmingen	803.912	0	-803.912	0
	8.961.225	-1.468.217	0	7.493.008

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Voorzieningen		
Personeelsvoorzieningen	281.100	296.387
Voorziening groot onderhoud	1.102.273	1.956.326
	1.383.373	2.252.713

Bedragen in €	Saldo 31-12-2018	Dotatie 2019	Onttrekking 2019	Vrijval 2019	Saldo 31-12-2019
Specificatie voorzieningen dotaties / onttrekkingen					
Voorziening opfris-/spaarverlof	58.694	0	-13.496	0	45.198
Voorziening jubilea personeel	237.693	37.113	-38.904	0	235.902
Voorziening onderhoud gebouwen	1.956.326	482.500	-1.336.553	0	1.102.273
	2.252.713	519.613	-1.388.953	0	1.383.373

Bedragen in €	Kortlopend deel < 1 jr	Langlopend deel ≤ 5jr	Langlopend deel > 5 jr	Saldo 31-12-2019
Specificatie voorzieningen dotaties / onttrekkingen				
Voorziening opfris-/spaarverlof	14.000	31.198	0	45.198
Voorziening jubilea personeel	53.069	174.825	8.008	235.902
Voorziening onderhoud gebouwen	674.658	852.418	-424.803	1.102.273
	741.727	1.058.441	-416.795	1.383.373

TOELICHTING OP DE BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2019

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Kortlopende schulden		
Ministerie van OCW (te verrekenen subsidie)	248.915	0
Gemeenten	67.611	15.732
Crediteuren	645.360	468.504
Loonheffing en premies	1.083.508	1.549.153
Omzetbelasting	416	6.770
Pensioenpremies	374.074	580.315
Overige kortlopende schulden	186.002	363.739
Overlopende passiva	1.429.791	1.383.100
	4.035.677	4.367.313

Bedragen in €	Saldo 31-12-2018	Ontvangen 2019	Besteed 2019	Boeken tgv 2019	Overige 2019	Saldo 31-12-2019
Verloopstaat gemeenten						
Gemeente subsidie projecten onderwijs	13.600	54.560	19.740	0	0	48.420
Gemeente subsidie 1e inrichting olp	2.132	0	1.066	0	0	1.066
Gemeente subsidie diverse aanvragen	0	18.125	0	0	0	18.125
	15.732	72.685	20.806	0	0	67.611

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Overige kortlopende schulden (specificatie)		
Schulden aan personeel	47.837	33.921
Diverse te betalen premies	139.118	151.781
Overige schulden	0	178.017
Rekening courant verhoudingen	-953	20
	186.002	363.739

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Overlopende passiva (specificatie)		
Ministerie van OCW (vooruitontvangen subsidie)	47.392	181.705
Vooruitontvangen en/of vooruitgefactureerde posten	84.911	138.597
Rechten vakantiegeld	894.544	849.387
Overige overlopende passiva	402.944	213.411
	1.429.791	1.383.100

OVERZICHT GEORMERKTE DOELSUBSIDIES OCW

Bedragen in €

VERANTWOORDING VAN SUBSIDIES ZONDER VERREKENINGSCLAUSULE						
Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	De prestatie is ultimo verslagjaar cf beschikking	
	Kenmerk	Datum			gereed	niet gereed
Vervanging schoolleiders	TVKS17112	31-08-2017	31.360	31.360	x	
Vrijroosteren leraar	VRL17037	04-12-2017	125.384	125.384	x	
Doorstroming po/vo	DPOVO17087	20-12-2017	20.000	20.000		x
Curriculumontwikkeling	CURPOVO170611	12-02-2018	10.527	10.527	x	
Curriculumontwikkeling	CURPOVO170611	21-02-2019	9.243	9.243	x	
Regionale Aanpak Lerarentekort (RAL)	RAL19037	28-03-2019	248.915	248.915		x
Doorstroomprogramma po-vo	DPOVO19138	28-08-2019	30.000	15.000		x
Doorstroomprogramma po-vo	DPOVO19132	28-08-2019	70.000	35.000		x
Leraren Ontwikkel Fonds	LOF18-0479	21-06-2019	11.300	11.300		x
Totaal			556.729	506.729		

Bedragen in €

VERANTWOORDING VAN SUBSIDIES MET VERREKENINGSCLAUSULE						
Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totaal kosten per 31-12-2019	Te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum				
Totaal			0	0	0	0

Bedragen in €

DOORLOPEND TOT IN EEN VOLGEND VERSLAGJAAR								
Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van toewijzing	Saldo per 01-01-2019	Ontvangen in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Totaal kosten per 31-12-2019	Saldo nog te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum						
Totaal			0	0	0	0	0	0

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Bij Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden lopen de volgende huurverplichtingen.

Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden is met ingang van 1 december 2017 een huurovereenkomst aangegaan met de deelnemers van Het Huis van het Onderwijs voor de duur van twee jaar tegen een huurprijs van € 70.971 in 2019 en € 76.800 is begroot voor 2020 (Elisabethhof 21 te Leiderdorp). Deze huurovereenkomst is door de Coöperatie Ambulante Educatieve Dienst U.A. aangegaan met Merin Property b.v. en is met een jaar te verlengd tot en met december 2020.

Langlopende contracten

Bij Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden lopen de volgende meerjarige contracten:

Per 8 juli 2019 is een koopovereenkomst inclusief servicecontract getekend met Canon Nederland N.V. voor de levering en service van printers/copiers. De ingangsdatum is 1-1-2020 en heeft een looptijd van 60 maanden. Tot en met 2019 was er bij PROOLEiden een contract met Océ en bij OBSG Leiderdorp met Ricoh. Totale kosten in 2019 bedroegen € 290.012. Begroot voor 2020 is € 158.461 (exclusief afschrijving op apparatuur).

De administratieve dienstverlening is ondergebracht bij Onderwijsbureau Hollands Midden (OHM) te Leiden. In 2019 bedroegen de contractuele uitgaven € 539.509. Daarnaast is voor een bedrag van € 71.618 personeel ingehuurd. Begroot voor 2020 is € 413.960.

Er is een driejarig contract voor het schoonmaakonderhoud met de firma Cantorclin, lopend van 1-10-2018 tot en met 30 september 2021. In 2019 is uitgegeven € 581.291 en begroot voor 2020 is € 676.590.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019

Bedragen in €

	REALISATIE 2019	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Baten			
Rijksbijdragen OCW			
OCW lumpsum	21.544.297	21.279.237	21.141.017
OCW inhoudingen uitkeringen en overig	-21.217	0	-37.653
OCW personeels en arbeidsmarktbeleid	3.607.929	3.124.270	3.204.724
OCW lgf en impulsgebieden	455.484	195.673	171.357
OCW prestatiebox	1.021.445	1.000.575	811.230
OCW materiële instandhouding	3.863.016	3.826.133	3.796.990
OCW leerplusarrangement	119.387	150.000	263.197
OCW	242.329	139.836	239.726
OCW overige subsidies	1.155.964	707.971	314.270
OCW bijdragen via samenwerkingsverbanden	1.320.886	1.022.928	1.110.195
	33.309.520	31.446.623	31.015.053
Overige overheidsbijdragen en subsidies			
Gemeente bijdragen onderwijsbeleid	617.818	510.600	810.720
Gemeente bijdragen huisvesting en materieel	1.066	0	3.195
Gemeente overige bijdragen	177.493	255.160	45.819
Overige overheidsbijdragen	19.830	31.000	0
	816.207	796.760	859.734
Overige baten			
Ouderbijdragen	622.199	545.425	599.893
Verhuur	133.285	45.400	83.082
Detachering personeel	200.820	454.570	272.934
Sponsoring	107.497	0	0
Baten van derden	145.141	211.699	151.541
Baten van Samenwerkingsverband	44.092	20.000	121.569
Overige baten	185.321	282.561	180.364
Baten overige instanties	-8.184	377.317	39.000
	1.430.171	1.936.972	1.448.383
Totaal baten	35.555.898	34.180.355	33.323.170

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019

Bedragen in €	REALISATIE 2019	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Lasten			
Loonkosten personeel			
Loonkosten bestuur, directie en toezicht	2.498.121	2.477.386	2.514.708
Loonkosten onderwijzend personeel	20.716.733	19.467.339	19.009.986
Loonkosten onderwijsondersteunend personeel	3.392.591	4.201.051	3.944.055
Loonkosten vervangingen	1.851.276	124.000	1.744.841
Loonkosten overig	1.875	0	55.346
	28.460.596	26.269.776	27.268.936
Overige personele kosten			
Inhuur personeel niet in loondienst	1.592.385	1.103.350	1.633.785
Scholing en opleiding personeel	532.918	435.094	414.020
Personeelsbijeenkomsten, overleg, beleid en zorg	171.067	268.000	166.770
Werving en selectie	64.334	50.000	43.832
Representatie, bijeenkomsten en consumpties	13.322	5.000	10.509
Kosten kwaliteit en projecten	36.966	154.400	37.817
Overige personele kosten	249.486	479.782	383.526
Dotaties personele voorzieningen	23.625	27.000	3.763
Onttrekking/vrijval personele voorzieningen	-38.912	0	-14.258
	2.645.191	2.522.626	2.679.764
Uitkeringen personeel en vervangers			
Ontvangen vergoedingen Vervangingsfonds	-1.198.558	0	-1.175.072
Uitkeringen (-/-)	-236.904	-31.000	-140.473
	-1.435.462	-31.000	-1.315.545
Personele lasten	29.670.325	28.761.402	28.633.155
Specificatie personele lasten naar samenstelling			
Brutolonen en salarissen	20.408.743	18.837.722	19.835.070
Sociale lasten	2.920.951	2.696.104	3.090.274
Premies Vf/Pf en Risicofonds	1.862.957	1.719.552	1.653.565
Pensioenlasten	3.267.945	3.016.398	2.690.027
Totaal lonen en salarissen	28.460.596	26.269.776	27.268.936

In de pensioenlasten 2019 en 2018 zijn uitsluitend de werkgeverslasten opgenomen.

Bij de stichting waren in 2019 gemiddeld 435,34 FTE's werkzaam (2018: 418,53 FTE's)

Onderverdeeld naar:	2019	2018
Directie	25,86	27,68
Onderwijzend personeel	307,55	305,23
Onderwijs ondersteunend personeel	101,93	85,62
	435,34	418,53

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019

Bedragen in €

	REALISATIE 2019	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Investerings			
Investerings nieuwbouw en verbouwingen	599.822	0	9.075
Investerings in meubilair	255.238	126.200	341.826
Investerings in leermiddelen	221.620	326.700	171.636
Investerings in inventaris en apparatuur	181.657	0	61.737
Investerings in ICT	416.722	332.250	681.393
Overboekingsrekening mva naar balans	-1.675.058	-785.150	-1.265.667
	1	0	0
Afschrijvingen			
Afschrijvingskosten gebouwen en verbouwingen	28.192	13.691	14.118
Afschrijvingskosten meubilair	153.572	132.411	137.462
Afschrijvingskosten inventaris en apparatuur	36.491	18.482	23.099
Afschrijvingskosten ICT	462.835	407.462	383.847
Afschrijvingskosten leermiddelen	151.801	150.249	145.049
Desinvesteringen en boekresultaat mva	1.695	0	0
	834.586	722.295	703.575
Huisvestingslasten			
Huur terreinen en gebouwen	200.269	232.200	239.384
Klein onderhoud gebouwen en terreinen	328.515	346.527	259.612
Energie en water	471.290	452.067	430.580
Schoonmaakkosten	600.897	692.340	745.989
Heffingen en vuilafvoer	88.522	69.011	70.004
Groot onderhoud	1.336.552	836.945	606.299
Onttrekking voorziening onderhoud	-1.336.553	-758.371	-598.306
Dotatie voorziening onderhoud	482.500	394.052	394.052
Overige huisvestingslasten	288.738	500	146.194
	2.460.730	2.265.271	2.293.808
Administratie, beheer en bestuur			
Administratie en advisering door derden	643.207	438.844	545.495
Accountantskosten	29.967	35.269	37.015
Contributie besturenorganisaties	25.845	15.550	22.274
Verzekeringen	22.190	20.000	18.586
Medezeggenschap	12.492	21.909	4.909
Telefonie / Dataverbindingen	70.968	70.145	71.537
Schooladministratie	29.295	26.528	28.205
Contributies scholenorganisaties	57.403	39.811	48.424
Overige schoolgebonden kosten	541.734	432.085	493.158
Overige lasten beheer en administratie	74.388	112.870	64.454
	1.507.489	1.213.011	1.334.057
Uitsplitsing accountantskosten			
Honorarium onderzoek jaarrekening	29.967	35.269	37.015
	29.967	35.269	37.015

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019

Bedragen in €	REALISATIE 2019	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
<i>Inventaris, apparatuur en leermiddelen</i>			
Onderwijsleerpakket incl. onderwijslicenties	754.685	707.451	669.137
Reproductiekosten	346.219	164.861	183.246
Kosten en onderhoud meubilair en inventaris	41.075	7.804	37.177
Beheer en kosten ICT incl. administratieve licenties	406.788	339.957	341.161
	1.548.767	1.220.073	1.230.721
<i>Overige lasten</i>			
Kosten van projecten	213.422	470.821	177.733
Activiteiten, werkweken en excursies	277.675	240.347	371.701
Kantinekosten	0	5.000	0
Overige schoolkosten	328.194	231.775	210.453
Overige bijzondere lasten	183.659	198.600	155.794
Overige (overige lasten administratie gebonden)	0	230.446	0
	1.002.950	1.376.989	915.681
Overige instellingslasten	4.059.206	3.810.073	3.480.459
Totaal lasten	37.024.848	35.559.041	35.110.997
Financiële baten en lasten			
<i>Financiële baten</i>			
Rentebaten en dividenden	733	13.981	5.708
<i>Financiële lasten</i>			
Rentelasten banken	0	0	-2.361
	733	13.981	3.347
Resultaat	-1.468.217	-1.364.705	-1.784.480

(VOORSTEL) BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

Het exploitatieresultaat over het jaar 2019 bedraagt € 1.468.217 negatief.

Het bestuur stelt voor om het exploitatieresultaat te bestemmen aan de onderstaande reserves.

Vooruitlopend op de vaststelling door het bestuur is dit voorstel reeds in de jaarrekening verwerkt.

<i>Bedragen in €</i>	Stand 31-12-2018	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-2019
Algemene reserve	6.214.825	-1.951.926	2.745.744	7.008.643
Bestemmingsreserves publiek	2.746.400	483.709	-2.745.744	484.365
	8.961.225	-1.468.217	0	7.493.008

De reserves zijn in detail als volgt gemuteerd:

<i>Bedragen in €</i>	Stand 31-12-2018	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-2019
Algemene reserve	6.214.825	-1.951.926	2.745.744	7.008.643
Reserve schoolbudget	1.942.488	0	-1.941.832	656
Reserve convenantafspraken	0	483.709	0	483.709
Reserve overige bestemmingen	803.912	0	-803.912	0
	8.961.225	-1.468.217	0	7.493.008

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Na afloop van het boekjaar zijn Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden en Stichting Openbare Basisscholengemeenschap Leiderdorp per 1 januari 2020 gefuseerd tot Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden-Leiderdorp (PROOLEiden-Leiderdorp).

Het coronavirus heeft voor een pandemie gezorgd die ook in Nederland heeft geleid tot een crisis. De crisis heeft over het verslagjaar 2019 geen gevolgen gehad en heeft daarmee geen gevolgen voor de feitelijke situatie op balansdatum. In 2020 hebben overheidsmaatregelen om het virus in te dammen grote gevolgen voor de samenleving. Voor het onderwijs betekent dit dat alle scholen gesloten worden. Voor welke periode is nog niet duidelijk. De sluiting heeft direct gevolgen voor het lesgeven, wat digitaal en op afstand moet plaatsvinden. Op korte termijn is dit in maart 2020 ingericht. Wel vraagt dit veel extra afstemming met de leerlingen en studenten, de leerkrachten en de ouders. De gevolgen van het lesgeven op afstand voor de resultaten van het onderwijs op lange termijn zijn op dit moment niet in te schatten. Ook de consequenties voor het personeel rond de verzwarende zorgtaak en eventueel uitval door ziekte zijn moeilijk in te schatten. Met de huidige informatie gaan we er vanuit dat de beschikbaarheid van lesmateriaal en digitale ondersteuning voorlopig voldoende beschikbaar is en blijft. Financieel verwachten we geen directe grote gevolgen op de inkomsten en uitgaven van de onderwijsinstelling. Daarmee voorzien we ook geen gevolgen voor de continuïteit van de onderwijsinstelling.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Overige verbonden partijen (minderheidsbelang en geen beslissende zeggenschap)

Per 31 december 2019 zijn er financiële of organisatorische banden met de volgende rechtspersonen:

NAAM	Juridische vorm	Zetel	Code activiteiten
Stichting De Digitale Sleutel te Leiden	stichting	Leiden	4
Stichting Leidse Infrastructuur Bundeling (SLIB)	stichting	Leiden	4
Stichting Kiljan (beheer schoolgebouw aan de Hoflaan)	stichting	Leiden	4
Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs regio Leiden 2801	vereniging	Leiden	4
Coöperatie Ambulante Educatieve Dienst te Leiden	coöperatie	Leiden	4
Stichting OBSG Leiderdorp	stichting	Leiderdorp	4

WNT-VERANTWOORDING 2019

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Per 1 januari 2016 is de maximale beloning afhankelijk van het aantal complexiteitspunten van de organisatie. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de op Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden van toepassing zijnde regelgeving het WNT maximum voor het onderwijs.

Het bezoldigingsmaximum in het boekjaar 2019 is	€ 152.000	Aantal punten	11
---	-----------	---------------	----

Deze klasseindeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld:

Gemiddelde totale baten	6
Gemiddeld aantal leerlingen	3
Gewogen aantal onderwijssoorten	2
Totaal aantal complexiteitspunten	11

Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum.

Voor elke hieronder vermelde onverschuldigde betaling is een vordering ingesteld die is inbegrepen in de post overige vorderingen.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Dhr. drs. M.A.J.A. de Pinth

Functie	Duur functievervulling 2019	Deeltijdfactor in fte	(fictieve) dienstbetrekking?	BEZOLDIGING 2019				BEZOLDIGING 2018				
				Bezoldiging	Beloning betaalbaar op termijn	Totaal bezoldiging	Individueel WNT-maximum	Duur functievervulling 2018	Bezoldiging	Beloning betaalbaar op termijn	Totaal bezoldiging 2017	Individueel WNT-maximum 2018
Voorzitter College van bestuur	1-1-2019 t/m 31-12-2019	1,0	ja	110.210	19.550	129.760	152.000	1-1-2018 t/m 31-12-2018	104.483	17.025	121.508	146.000

Bezoldiging toezichthoudende topfunctionarissen

Functie	Naam	Duur dienstverband 2019	BEZOLDIGING 2019			Duur dienstverband 2018	BEZOLDIGING 2018	
			Bezoldiging	Bezoldiging totaal	Individueel WNT-maximum		Bezoldiging	Bezoldiging totaal
Voorzitter Raad van Toezicht	dhr. J.W. Snik	1-1-2019 t/m 31-12-2019	6.400	6.400	22.800	1-1-2018 t/m 31-12-2018	5.250	5.250
Lid Raad van Toezicht	mw. mr. drs. C.A. de Weerd	1-1-2019 t/m 31-12-2019	3.500	3.500	15.200	1-1-2018 t/m 31-12-2018	3.500	3.500
Lid Raad van Toezicht	mw. drs. G. Mohebbi	1-1-2019 t/m 31-12-2019	3.803	3.803	15.200	1-1-2018 t/m 31-12-2018	3.632	3.632
Lid Raad van Toezicht	dhr. F. J. de Wit	1-1-2019 t/m 31-12-2019	3.500	3.500	22.800	1-1-2018 t/m 31-12-2018	3.500	3.500
Lid Raad van Toezicht	dhr. R. Koffeman RA	1-6-2019 t/m 31-12-2019	2.042	2.042	8.912			

ENKELVOUDIGE BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2019

Bedragen in €

	31 DECEMBER 2019		31 DECEMBER 2018	
Activa				
Materiële vaste activa				
Gebouwen en verbouwingen	773.186		195.990	
Inventaris en apparatuur	3.235.991		2.991.353	
Overige materiële vaste activa	667.595		568.346	
		4.676.772		3.755.689
Financiële vaste activa				
Effecten			0	
Waarborgsommen en vorderingen	107.085		85.285	
		107.085		85.285
Vorderingen				
Debiteuren	429.767		495.312	
Ministerie van OCW	1.284.988		1.278.021	
Gemeenten	105.808		304.398	
Overige vorderingen	192.980		115.558	
Overlopende activa	490.587		515.560	
		2.504.130		2.708.849
Liquide middelen				
Kassen	289		810	
Banken	3.760.942		7.322.867	
Overige	1.914		564	
		3.763.145		7.324.241
Totaal Activa		11.051.132		13.874.064

ENKELVOUDIGE BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2019

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019		31 DECEMBER 2018	
Passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	6.167.563		5.478.419	
Bestemmingsreserves (publiek)	416.021		2.745.744	
		6.583.584		8.224.163
Voorzieningen				
Personeelsvoorzieningen	242.436		262.987	
Voorziening groot onderhoud	562.227		1.517.487	
		804.663		1.780.474
Kortlopende schulden				
Gemeente	53.451		15.732	
Crediteuren	575.472		446.907	
Loonheffing en premies	969.949		1.434.865	
Omzetbelasting	416		6.770	
Pensioenpremies	332.898		546.373	
Overige kortlopende schulden	181.939		167.411	
Overlopende passiva	1.548.760		1.251.369	
		3.662.885		3.869.427
Totaal Passiva		11.051.132		13.874.064

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2019

Activa

Vaste activa

Bedragen in €

Materiële vaste activa	Verkrijgingsprijs t/m 2018	Cum.afschr. t/m 2018	Boekwaarde 31-12-2018	Investeren 2019	Desinvesteren 2019	Afschrijvingen 2019	Boekwaarde 31-12-2019
Gebouwen en verbouwingen	207.036	-11.046	195.990	599.822	0	-22.626	773.186
Meubilair	2.234.067	-802.427	1.431.640	248.778	-1.695	-124.287	1.554.436
Inventaris en apparatuur	285.440	-116.684	168.756	164.473	0	-35.393	297.836
ICT	2.924.208	-1.533.251	1.390.957	400.302	0	-407.540	1.383.719
Duurzame leermiddelen	1.287.333	-718.987	568.346	220.704	0	-121.455	667.595
	6.938.084	-3.182.395	3.755.689	1.634.079	-1.695	-711.301	4.676.772

Bedragen in €

Samenvatting materiële vaste activa en afschrijvingspercentages	Verkrijgingsprijs t/m 2019	Cum.afschr. t/m 2019	Boekwaarde 31-12-2019	Afschrijvingspercentages	
				%	%
Gebouwen en verbouwingen	806.858	-33.672	773.186	6,67%	
Meubilair	2.481.150	-926.714	1.554.436	5,00%	10,00%
Inventaris en apparatuur	449.913	-152.077	297.836	10,00%	
ICT	3.324.510	-1.940.791	1.383.719	6,67%	25,00%
Duurzame leermiddelen	1.508.037	-840.442	667.595	10,00%	
	8.570.468	-3.893.696	4.676.772		

In 2019 zijn de materiële vaste activa staten beoordeeld. Niet meer aanwezige activa is opgeschoond. Totaal is er bij meubilair voor € 1.695 opgeschoond. Dit bedrag is in 2019 in één keer afgeschreven ten laste van het resultaat.

Bedragen in €

	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Financiële vaste activa		
Waarborgsommen	107.085	85.285
	107.085	85.285

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2019

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Vorderingen		
Debiteuren	429.767	495.312
Ministerie van OCW	1.284.988	1.278.021
Gemeenten	105.808	304.398
Overige vorderingen	192.980	115.558
Overlopende activa	490.587	515.560
	2.504.130	2.708.849

Bedragen in €	Saldo 31-12-2018	Ontvangen 2019	Besteed 2019	Boeken tlv 2019	Overige 2019	Saldo 31-12-2019
Verloopstaat gemeenten						
Gemeente subsidie huisvesting	12.844	156.326	159.938	12.844	0	3.612
Gemeente subsidie schade/vandalisme	27.925	26.098	38.968	19.865	0	20.930
Gemeente subsidie nieuw-/verbouw	256.521	32.575	75.329	0	225.117	74.158
Gemeente subsidie diverse aanvragen	7.108	516.497	324.168	0	-192.329	7.108
	304.398	731.496	598.403	32.709	32.788	105.808

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Overige vorderingen (specificatie)		
Vorderingen op personeel	25.354	14.066
Vervangingsfonds	167.626	101.492
	192.980	115.558

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Overlopende activa (specificatie)		
Vooruitbetaalde en/of vooruitgefactureerde posten	302.065	345.188
Overige overlopende activa	188.522	170.372
	490.587	515.560

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Liquide middelen		
Kassen	289	810
Banken	1.171.734	2.020.288
Spaarrekeningen	2.589.208	5.302.579
Overige liquide middelen	1.914	564
	3.763.145	7.324.241

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2019

Passiva

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Eigen vermogen		
Algemene reserve	6.167.563	5.478.419
Bestemmingsreserve (publiek)	416.021	2.745.744
	6.583.584	8.224.163

Eigen vermogen (specificatie en resultaatverwerking)	Saldo 31-12-2018	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Saldo 31-12-2019
Algemene reserve				
Algemene reserve	5.478.419	-2.056.600	2.745.744	6.167.563
Bestemmingsreserve (publiek)				
Reserve schoolbudget	1.941.832	0	-1.941.832	0
Reserve convenantafspraken	0	416.021	0	416.021
Reserve overige bestemmingen	803.912	0	-803.912	0
	8.224.163	-1.640.579	0	6.583.584

De overige mutaties hebben betrekking op een correctie van het resultaat 2016 t.l.v. de algemene reserve t.g.v. de schoolreserves.

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Voorzieningen		
Personeelsvoorzieningen	242.436	262.987
Voorziening groot onderhoud	562.227	1.517.487
	804.663	1.780.474

Bedragen in €	Saldo 31-12-2018	Dotatie 2019	Onttrekking 2019	Vrijval 2019	Saldo 31-12-2019
Specificatie voorzieningen dotaties / onttrekkingen					
Voorziening opfris-/spaarverlof	58.694	0	-13.496	0	45.198
Voorziening jubilea personeel	204.293	31.849	-38.904	0	197.238
Voorziening onderhoud gebouwen	1.517.487	367.500	-1.322.760	0	562.227
	1.780.474	399.349	-1.375.160	0	804.663

Bedragen in €	Kortlopend deel < 1 jr	Langlopend deel ≤ 5jr	Langlopend deel > 5 jr	Saldo 31-12-2019
Specificatie voorzieningen dotaties / onttrekkingen				
Voorziening opfris-/spaarverlof	14.000	31.198	0	45.198
Voorziening jubilea personeel	51.233	146.005	0	197.238
Voorziening onderhoud gebouwen	657.936	773.488	-869.197	562.227
	723.169	950.691	-869.197	804.663

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

na resultaatbestemming per 31 december 2019

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Kortlopende schulden		
Gemeenten	53.451	15.732
Crediteuren	575.472	446.907
Loonheffing en premies	969.949	1.434.865
Omzetbelasting	416	6.770
Pensioenpremies	332.898	546.373
Overige kortlopende schulden	181.939	167.411
Overlopende passiva	1.548.760	1.251.369
	3.662.885	3.869.427

Bedragen in €	Saldo 31-12-2018	Ontvangen 2019	Besteed 2019	Boeken tgv 2019	Overige 2019	Saldo 31-12-2019
Verloopstaat gemeenten						
Gemeente subsidie projecten onderwijs	13.600	40.400	19.740	0	0	34.260
Gemeente subsidie 1e inrichting olp	2.132	0	1.066	0	0	1.066
Gemeente subsidie diverse aanvragen	0	18.125	0	0	0	18.125
	15.732	58.525	20.806	0	0	53.451

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Overige kortlopende schulden (specificatie)		
Schulden aan personeel	43.768	33.921
Diverse te betalen premies	139.124	133.367
Overige schulden	0	103
Rekening courant verhoudingen	-953	20
	181.939	167.411

Bedragen in €	31 DECEMBER 2019	31 DECEMBER 2018
Overlopende passiva (specificatie)		
Ministerie van OCW (vooruitontvangen subsidie)	294.557	181.704
Vooruitontvangen en/of vooruitgefactureerde posten	94.005	100.711
Rechten vakantiegeld	794.803	756.009
Overige overlopende passiva	365.395	212.945
	1.548.760	1.251.369

ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019

Bedragen in €

	REALISATIE 2019	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Baten			
Rijksbijdragen OCW	28.890.191	27.260.084	26.900.493
Overige overheidsbijdragen en subsidies	816.207	796.760	839.096
Overige baten	1.326.438	1.754.222	1.278.088
Totaal Baten	31.032.836	29.811.066	29.017.677
Lasten			
Personele lasten	26.317.409	25.428.524	25.275.257
Afschrijvingen	712.996	606.302	585.204
Huisvestingslasten	2.125.549	1.909.833	1.930.548
Overige instellingslasten	3.518.051	3.262.762	3.070.570
Totaal Lasten	32.674.005	31.207.421	30.861.579
Saldo baten en lasten	-1.641.169	-1.396.355	-1.843.902
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	590	13.981	5.510
Saldo financiële baten en lasten	590	13.981	5.510
Exploitatieresultaat	-1.640.579	-1.382.374	-1.838.392

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019

Bedragen in €

	REALISATIE 2019	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Baten			
Rijksbijdragen OCW			
OCW lumpsum	18.692.272	18.536.452	18.416.467
OCW inhoudingen uitkeringen en overig	-8.062	0	-37.653
OCW personeels en arbeidsmarktbeleid	3.010.425	2.558.139	2.712.211
OCW Igf en impulsgebieden	440.323	195.673	171.357
OCW prestatiebox	866.600	847.582	811.230
OCW materiële instandhouding	3.297.572	3.260.777	3.243.349
OCW leerplusarrangement	113.480	150.000	263.197
OCW	239.129	139.836	239.726
OCW overige subsidies	1.088.276	700.473	152.768
OCW bijdragen via samenwerkingsverbanden	1.150.176	871.152	927.841
	28.890.191	27.260.084	26.900.493
Overige overheidsbijdragen en subsidies			
Gemeente bijdragen onderwijsbeleid	617.818	510.600	792.210
Gemeente bijdragen huisvesting en materieel	1.066	0	1.067
Gemeente overige bijdragen	177.493	255.160	45.819
Overige overheidsbijdragen	19.830	31.000	0
	816.207	796.760	839.096
Overige baten			
Ouderbijdragen	500.363	435.425	490.710
Verhuur	114.753	45.400	63.119
Detachering personeel	238.651	405.570	266.019
Sponsoring	103.497	0	0
Baten van derden	141.803	211.699	117.307
Baten van Samenwerkingsverband	34.092	20.000	121.569
Overige baten	151.463	258.811	180.364
Baten overige instanties	41.816	377.317	39.000
	1.326.438	1.754.222	1.278.088
Totaal baten	31.032.836	29.811.066	29.017.677

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019

Bedragen in €	REALISATIE 2019	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Lasten			
Loonkosten personeel			
Loonkosten bestuur, directie en toezicht	2.223.920	2.176.732	2.293.804
Loonkosten onderwijzend personeel	18.250.794	17.009.120	16.559.873
Loonkosten onderwijsondersteunend personeel	3.105.523	4.029.746	3.744.168
Loonkosten vervangingen	1.609.211	124.000	1.542.654
Loonkosten overig	14.037	0	19.748
	25.203.485	23.339.598	24.160.247
Overige personele kosten			
Inhuur personeel niet in loondienst	1.408.544	920.900	1.336.031
Scholing en opleiding personeel	475.159	387.844	370.989
Personeelsbijeenkomsten, overleg, beleid en zorg	168.200	235.000	165.469
Werving en selectie	60.262	45.000	42.583
Representatie, bijeenkomsten en consumpties	12.822	5.000	10.509
Kosten kwaliteit en projecten	21.646	29.400	6.239
Overige personele kosten	223.924	469.782	319.251
Dotaties personele voorzieningen	23.625	27.000	3.208
Onttrekking/vrijval personele voorzieningen	-44.176	0	-14.258
	2.350.006	2.119.926	2.240.021
Uitkeringen personeel en vervangers			
Ontvangen vergoedingen Vervangingsfonds	-1.065.554	0	-984.538
Uitkeringen (-/-)	-170.528	-31.000	-140.473
	-1.236.082	-31.000	-1.125.011
Personele lasten	26.317.409	25.428.524	25.275.257
Specificatie personele lasten naar samenstelling			
Brutolonen en salarissen	18.068.838	16.732.438	17.558.963
Sociale lasten	2.579.477	2.388.768	2.560.204
Premies Vf/Pf en Risicofonds	1.655.428	1.533.037	1.653.565
Pensioenlasten	2.899.742	2.685.355	2.387.515
Totaal lonen en salarissen	25.203.485	23.339.598	24.160.247

In de pensioenlasten 2019 en 2018 zijn uitsluitend de werkgeverslasten opgenomen.

Bij de stichting waren in 2019 gemiddeld 385,34 FTE's werkzaam (2018: 371,44 FTE's)

Onderverdeeld naar:	2019	2018
Directie	23,20	25,18
Onderwijzend personeel	267,88	264,95
Onderwijs ondersteunend personeel	94,26	81,31
	385,34	371,44

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019

Bedragen in €	REALISATIE 2019	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Investerings			
Investerings nieuwbouw en verbouwingen	599.822	0	9.075
Investerings in meubilair	248.778	118.000	330.144
Investerings in leermiddelen	220.704	315.200	152.421
Investerings in inventaris en apparatuur	164.473	0	61.737
Investerings in ICT	400.302	282.250	620.737
Overboekingsrekening mva naar balans	-1.634.079	-715.450	-1.174.114
	0	0	0
Afschrijvingen			
Afschrijvingskosten gebouwen en verbouwingen	22.626	8.123	10.015
Afschrijvingskosten meubilair	124.287	103.465	107.072
Afschrijvingskosten inventaris en apparatuur	35.393	18.482	23.099
Afschrijvingskosten ICT	407.540	355.341	331.681
Afschrijvingskosten leermiddelen	121.455	120.891	113.337
Desinvesteringen en boekresultaat mva	1.695	0	0
	712.996	606.302	585.204
Huisvestingslasten			
Huur terreinen en gebouwen	143.768	154.200	155.489
Klein onderhoud gebouwen en terreinen	300.516	313.939	249.889
Energie en water	434.595	421.067	391.484
Schoonmaakkosten	516.903	597.240	641.699
Heffingen en vuilafvoer	84.667	65.761	66.741
Groot onderhoud	1.322.760	805.289	598.306
Onttrekking voorziening onderhoud	-1.322.760	-726.715	-598.306
Dotatie voorziening onderhoud	367.500	279.052	279.052
Overige huisvestingslasten	277.600	0	146.194
	2.125.549	1.909.833	1.930.548
Administratie, beheer en bestuur			
Administratie en advisering door derden	585.936	380.884	504.388
Accountantskosten	18.950	27.300	22.143
Contributie besturenorganisaties	21.915	0	22.274
Verzekeringen	19.318	16.500	16.164
Medezeggenschap	11.888	21.009	4.622
Telefonie / Dataverbindingen	58.222	56.945	59.439
Schooladministratie	26.666	24.528	27.030
Contributies scholenorganisaties	51.250	39.811	37.004
Overige schoolgebonden kosten	431.029	317.435	389.498
Overige lasten beheer en administratie	72.209	62.870	61.978
	1.297.383	947.282	1.144.540
Uitsplitsing accountantskosten			
Honorarium onderzoek jaarrekening	18.950	27.300	22.143
	18.950	27.300	22.143

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019

Bedragen in €	REALISATIE 2019	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
<i>Inventaris, apparatuur en leermiddelen</i>			
Onderwijsleerpakket incl. ondw licenties	664.342	610.551	600.668
Reproductiekosten	262.207	132.961	150.453
Kosten en onderhoud meubilair en inventaris	33.479	7.804	35.470
Beheer en kosten ICT incl. adm. licenties	328.200	278.157	266.671
	1.288.228	1.029.473	1.053.262
<i>Overige lasten</i>			
Kosten van projecten	205.559	470.821	177.733
Activiteiten, werkweken en excursies	255.503	222.247	356.984
Overige schoolkosten	304.693	202.525	192.185
Overige bijzondere lasten	166.685	193.100	145.866
Overige (overige lasten administratie gebonden)	0	197.314	0
	932.440	1.286.007	872.768
Overige instellingslasten	3.518.051	3.262.762	3.070.570
Totaal lasten	32.674.005	31.207.421	30.861.579
Financiële baten en lasten			
<i>Financiële baten</i>			
Rentebaten en dividenden	590	13.981	5.510
	590	13.981	5.510
Resultaat	-1.640.579	-1.382.374	-1.838.392

GEGEVENS OVER DE RECHTSPERSOON

Algemene gegevens

Bestuursnummer 42504
Naam instelling Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden
KvK-nummer 27362850
Adres Elisabethhof 21, 2353 EW Leiderdorp
Telefoon 071 - 524 76 70
E-mailadres mail@prooleiden.nl
Website www.prooleiden.nl

Contactpersoon

Naam De heer R. Dzialiner
Adres Elisabethhof 21, 2353 EW Leiderdorp
Telefoon 071 - 524 76 70
E-mailadres mail@prooleiden.nl

BRIN-nummers

Ressortierend onder bestuursnummer 42504:

00SI	OZC Orion
14MM	De Morskring
15IC	Montessorischool Apollo
15KV	Leimundo
15NJ	Lucas van Leyden
15PX	Bredeschool Merenwijk
15SH	De Meerpaal
15UO	De Dukdalf
15WV	De Viersprong
15YY	De Stevenshof
16AU	Lorentzschool
19OV	PI De Brug
21QE	Woutertje Pieterse
22KG	Anne Frankschool
15KV01	De Arcade
15NJ02	Woutertje van Leyden (per 1 augustus 2019: De Pionier)

Ressortierend onder bestuursnummer 41675:

11HV	Koningin Julianaschool
12MR	De Hobbit
12MR01	Prins Willem Alexanderschool
12MR02	De Hasselbraam

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Vijzelmolenlaan 11
Postbus 549
3440 AM Woerden
Telefoon (088) 236 9321
e-mail Audit@Flynth.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de raad van toezicht van Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de geconsolideerde jaarrekening 2019 van Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden te Leiden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2019;
2. de geconsolideerd en enkelvoudig staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- bestuursverslag.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude;
  - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn;

het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Woerden, 15 juni 2020

Flynth Audit B.V.

Was getekend

S. van der Veer AA